

No.

20

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.10.79

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1079

D. B. DENİZ NAKLIYATI T. A. Ş
Genel Müdürlüğü

ایوالقینا تو فیقتا تا لیت
نقش اثره .

بو کتاخانه ایوالقینا

۷۲ - ۷۴ دوت کتاب

ما لیتده ۱۴۰۵ نه ایسه

باشت اولارو حیاتلیدر .

آغینه نه سره ای اذفال ایلمسه

نه نه نسیانده بایلامه اعلانلیدر

بلدیلمده ایریمجه ۷۲ - ۷۴ یانق

دوت کتاب حیاتلیدر ۱۴۱۱ نه

۱ - ۱۵۲ - ۱۵۶ نو ایله نقش

۲ . طبع اولارو بیا - حیاتلیدر

لیتیه نه بو نولرا اولارو بو طرفل

کتا بیه قایا غنیه حیاتلیدر ، دوقدا با قلدیریلد

۷۴ - ۷۶ نو نولر او قوقلده در کتا

اول قایا لیدر کدر ۷۶ نه کدر لیدر

ایله بو بولن بولنلار نه اولدیلد

کتابخانه نیک نشر اولن ان اجزاسی

۳۲ عددی ۱۰۰ پاره در

عدد کتاب

۱	امثال امام علی .	۲۸ - ۲۹	تغیب .	۵۳ - ۵۴	سفارتنامه فرانسه .
۲	جزویت جمعیتک	۳۰ - ۳۱	قوچی بک .	۵۶ و ۷۹	اسکی رومالیر .
	تعلیمات خفیه سی .	۳۲	مباحث مختصره فنیه .	۵۷	عرفان پاشایه مکتوب .
۳	الی ۹ منتخبات تصویر .	۳۳	دور استیلا .	۵۸ - ۵۹	مصر تاریخی .
۱۰	حل مسئله طوفان .	۳۴	ژه زویت تاریخی .	۶۰	ترجیع بند روحی .
۱۱	الی ۱۳ تخریب خرابات .	۳۵	مکتبه متعلق لطائف .	۶۱	دای ایله یکن .
۱۴	سفارتنامه احمد رسمی .	۳۷	تاریخ مختصر بشر .	۶۲	ازهار تاریخیه .
۱۵ - ۱۶	دیوان شناسی .	۳۸ و ۵۵	سانحات العجم .	۶۳	تضرعات سنان پاشا .
۱۷	جدال سعدی بامدعی .	۳۹	ضیا و حرارت .	۶۴	نیقولا شامفور .
۱۸	چهل حکمیة تلاق .	۴۰ و ۴۲	مشهور قوماندانلر .	۶۵	قدمادن برقاچ شاعر .
۱۹ و ۲۰ و ۳۶ و ۴۰	ادبیات .	۴۳	ویانه سفارتنامه سی .	۶۶	ملت اسرائیلیه .
۲۱	قلودکو .	۴۷	ترقیات علمیہ ومدنیہ .	۶۷	ایمپراطور ویلهلم .
۲۲	سفارتنامه احمد عزمی .	۴۸	تشکل جهان .	۶۸	بارقه ظفر .
۲۳ - ۲۴	مبجوثه عنها .	۴۹ ، ۴۶ ، ۴۴ ، ۴۱	حسن	۶۹	مقدمه جلال .
۲۵	الی ۲۷ یوک فره دیقک	۵۰	اطلاق الافکار .	۷۰	سروری مؤرخ .
	امثال حکمیہ سی .	۵۱ - ۵۲	سهو مضیک .	۷۱ - ۷۲	میزان الحق .

کتابخانه ابو الضیا

نفعی

محرری

ابو الضیا

جزؤ : ۱ الی ۴

تمثیل اول

معارف نظارتک رخصتیه

قسطنطینیہ ۱۳۰۵ مطبعه ابو الضیا

عدد ۱۶

پاره ۴۰۰

نسخه

کتابخانه ابو الضیا

نعمی

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1079

محرری

ابو الضیا

دفعه اولی

قسطنطینیہ

۱۳۰۵

مطبعة ابو الضیا

جلد اولی
کتابخانه قایم
تاریخ اولی
توضیحات
۱۰۵۶
۱۶
۱۰۵۶

رجائی زاده محمود اکرم بك افندییه 1499

اوشتوتقارت - ۹ ایلول ۱۸۸۲

بوراده شیلرک هیکیلله قارشو قارشویه بر اوده
اقامت ایدیورم . یوهیکل ، اون بش متره ارتفاعنده
مرمردن منجوت بر قاعده اوزرنده مرکوزدر . باشنده
دفته یاپراقلرندن یاپلش بر تاج شعرا و صرتنده رومالورک
بوروندکلری بولده بر کسوه بیضا وار . بیلورسگیز که
شیلر ایله گوته ، هم معاصر و همده یکدیگر ایله عقد -
مواخت اتمش ایکی شاعر در . گوته بی ، مفظور اولدیغی
حسیات عاشقانه اعتبار ایله آلمانلرک بر فضولیسى عد ایده -
بیاورز . شیلر ایسه ، قریتیق شاعرلردن اولدیغی
واشعارنده عشق و غرامدن زیاده حدت افکار و شدت
مؤاخذه گورلدیگی حیثیتله نفعی غربی عد اولنه بیلور .
ایکی صباحدر بتاقدن قالقوبده پنجره ناک اوگنه
اوتوردیغیم وقت بر چاریک قدر گونشله آره مزه گیرن
بوهیکاک ماورای صدرنده استتار ایدن مهر منیرک
طاغندیغی خیوط شعاعیه ، شاعرک اومز باشلرندن بالای
سرنه قدر صانکه شفاف آلتون دن ، رنگلرین زجاج -

ز قیقدن بیگلرله نزهه نورانی ایله تصنیع اولغوش براکلیل
سماوی شکلی آلیور . و بوتماشای خردربا ایسه ذهنه ،
گویا شعر و موسیقی مالکعلری طرفندن شیله علوی بر
مکافاة اولق اوزره عالم بالادن اهدا و تویج ایدلش گبی
بر فکر القا ایلیور . حاصلی بگم ! هیکلک بودقیقه لرده کی
منظره سنده بر مهابت علویه و یا بر علویت مهیبه رونما
اولیورکه ، بن بو حالتک تأثیری آلتنده عادتاً از یلدیکمی
حس ایدیورم .

بودمده ایسه خاطره بالطبع خواجه عرفانمز اولان
کالک نفعی حقنده کی تشبیهی گلیور . بیلورسگنر یا ؛
نفعینک عظمت طبعی ، بر وقتلر عجایب عالمدن رادوس
لیمانده مرکوز بولغوش اولان هیکل عظیمه بگزمش ایدی .
بن ایسه او تشبیه شاعرانه دن بر خیلی زمان صگره رادوسده
بولندم ایسه ده هیکلک زمان سقوطیله بنم او جزیره یه
هبوطم آره سنده یگر می عصر قدر بر فاصله وار ایدی .
نه غریب بر حالتدرکه رادوسه واصل اولدیغم گون ، کندی
بولندیغم موقعی دوشمه دن واهمه می ، هیکل مندرساک
تحر یسنه سوق ایتمش و بوتخری یه ایسه نفعینک او هیکل
قدر بلند اولان خاطره عظمتی دخی قارشمش ایدی .
ایشته بوراده ، شو دقیقه ده ینه او تشبیه وجدان
ربانک تأثیری کندینی گوستردیده رادوس قولوسندن
دها عظمتلی اولان هیولای نفعی ، پیش مفکره ده مها .
بتغای ظهور اولدی .

حقیقت ، اعیان ثابت اولمیجه تصورات ایچون طریق
قیاس بولنه میه جعی شو حالتله ده ثابت اولیور . اگر
قارشومده کی (مونومانی) گورمامش اولسه ایدم ،
نفعینک هیکل عظیم عرفانی دخی تصویره و بنشاء علیه
مقایسه یه امکان بوله ماز ایدم . تأسف اولنورکه بزده
نه بر شاعر مزک ، نه ده بر ادیب کاملرک ایقای شان عظمتی
ایچون مونومان یایمغه امکان واردر .

بگم ! شو آنده کی انفعالاتمی سزه افهام ایده جک
برکله جک ، حتی لسانمزک صرف و نحوینه مغایرت مطلقه ایله
مغایر بر ترکیبک اختراعنه اولسون قادر اولسه ایدم ؛
وجدانیاته لسان و یرمش و بنشاء علیه حسیات انسانیه ایچون
برمفتاح مفاهمه ایجاد ایلش گبی الی الابد مفتخر اولوردم .
هیبات ! ممکنانده بیله ادراک موانعه مایوس اولانلرک ،
استحالاتی دائره امکانه ادخال تصورنده بولغملری نه رتبه
خنده فزای استهزا اولدیغنی دوشندمده ، شو تصورمدن
طولانی کندیمه ، ینه کندیم گولدم .

§

نفعینک ترجمه حالی تحریر هر کیمه عاند اولورسه
اولسون ؛ او نادره دورانک ماهیت طبعی تصویر ایله
شاعره معنوی بر مونومان یایمق کاله و کالک اهالی حالنده
ایسه مفطور اولدیغکز تمایز عرفان حیثیتیه سزه منحصر
اولق لازم گلوردی .

کتابخانه ابو الضیا

نغمی

محرری

ابو الضیا

تمثیل ثانی

قسطنطنیہ

۱۳۱۱

مطبعة ابو الضیا

کمال بکا بویله بروعدده بولنمش ایکن انجاز ایتیمور!
سز ایسه اواققدار کزله برابر بیلم نیچون احتراز ایدیورسکوز؟
ایشته بریکزک عدم انجازی، دیگر کزک نایجا احترازی بنی
بو امر خطیری ایفایه سوق ایدیور. بناء علیه بوراده،
شیلارک هیکل قارشوسنده بنده، او هیکل بلاغتک بر
طاسلاغنی وجوده گتورمگه چالیشه جنم. اما استدیگم گبی
موفق اوله میه جق ایتمم. نه باس وار؟ حسن نیته
مقرون اولان تشبثانده موققتله محرومیتک شان مساویدر.
باصره ادراکی نغمی گبی بر عظمت افکار هیکلنی
اخاطه دن دگل، تماشادن بیله قاصر اولان بر عاجزک،
آنی تصویره مبادرتنی حسن نیتنه باغشلامیوبده، بر
جسارت خود بینانه به عطف ایله استخفافه قالدیشه جق اولان
مفروران شعر وانشایه قارشو، سزک گبی کرام ادبا
عندنده اولسون خدمتی تقدیر بیوریله جقنده امیدم
برکالدر.

بناء علیه تحریرینه شو آنده ابتدا ایده جگم اثر
حقیرانه بی اخلاص قدیمک بروئیقه جدیده سی اولتی اوزره
شمیدین نام عالیگزه اهدا ایتمگله لازمه احترامی ایفا
ایتمش اولیورم؛ بگم افندم.

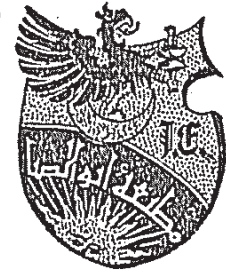
برادر وجدانکز

ابو الضیا توفیق

Nefi.

نفي

نفعی

شعراى عثمانیه ایچنده معجزات فطرتدن عد
اولنمغه شایان بر قدرت خارق العاده بی حائز اولان
نفعی، اوننجی عصر هجرى اوآخرنده ارضروم مضا-
فائندن حسن قلعه سننده زینت آرای مهده وجود
اولشدر .

حیفاکه بر طاقم الفاظ بیوده کارانه ایله تکثیر
سوادى لازمه معرفت عد ایدن منشیان سلف،
زمانلرنده برر صورته اشهار ایدن اعظم ملتک
تراجم احوالی تحریر صرهننده الك زیاده ضبطی
الزم اولان خصوصاتی ترک ایله (مالایغیانه)
حصر مقال ایلدکلرندن، ترجمه حال نامنه میدانه
تقویدقلری اثرلردن اصحاب ترجمه نك احوال

خصوصیه لرینی و با خصوص سیمای حقیقی لرینی
 استخراج بیانی اعاده ماضی به چالش مقبله برابر اولیور.
 نفعینک اشهارینه قدر اولان زمانینک صورت
 گذرانی و خصوصاً عهد جوانیسی ظلام خفا
 ایچنده استتار ایدوب گیتمشدر . شو قدر وارکه
 معاصر لرندن قاضی انسینک مجموعه منتخباندن
 آکلاشلدیغنه گوره، مشارالیه مملکتک زادگانندن
 اوله رق، حتی نفعی تخلصندن اول (عمر بک)
 نامیله معروف بولنمشدر . نته کیم زاده طبعی
 و نقش خاتمی اولمق اوزره مشهور اولان بیت آتی
 دخی بوروایتی مؤیددر :

« مخترع طرز بدایع اثر

ناطق اسرار الهی عمر »

§

نفعی بی قریم خانلرندن (جانبک گرای)

جلالیرک تنکیلی مأموریتیه آنا طولیده بولنمش
 اولان صدر اعظم قوجه مراد پاشا مرحومه
 توصیه ایلمش و مشارالیه استانبوله گوندرمشدر .
 فی الحقیقه نفعی وزرا و سلاطین عثمانیه
 انتسابندن اول قریم خانلریله مناسبت پیدا ایلمش
 ایدی . حتی سهام قضا سنده پدری حقنده اولان
 لطائف هزلیه سنده کی بعض ابیات بو مناسبتی
 مصددر . نته کیم :

« سعادت ایله ندیم اوله لی پدر خانه

نه مرچک گورر اولدی گوزم نه ترخانه

زگورتلک آقم آلدی عجمیدر ایتسه م

پدر گبی بورادن بنده عرض جر خانه

اگر مساعده ایتمزسه بر طولم یاغه

ایکی طولم قز اولسون نه در ضرر خانه

بوگاده خست اولورمی که گونده بیک تاتار

طولم طولم قزی پیشکش چکر خانه

پدرده می عجب امساک خاندہ می بیلم
 نزاکت ایله بونی کیم سؤال ایدر خانہ
 بولنده کی سوزلری بینلرنده قدیمی بر آشنالق
 اولدیغنی ناطقیدر . فقط کندیسی هیچ بر وقت
 قریمه گیتامش و مملکتدن یالکز پای تخته عزیمتدن
 طولای چیقمشدر .

نفعینک استانبوله زمان ورودی معین دگلسده
 - تاریخلرده مقید اولدیغنه گوزه - مشار الیه
 جانبک گرای ، قریم خانلغنه سلامت گرایدن
 صکره ، یعنی ۱۰۱۶ تاریخنده نصب اولنمش
 اولدیغندن ، استانبوله ورودی نصل اولسه ۱۰۱۷
 تاریخندن اوله تصادف ایده مز . مگر جانبک گرای
 مسند خانی به واصل اولدن اول وزیر مشار الیه
 توصیهده بولنمش اوله . بو احتمال مقارن حقیقت
 اولسه بیله نفعینک استانبوله ورودی سلطان احمد
 اول دورندن مقدم دگلدرد . باخصوص اشتهاری

دخی مشار الیهک زمان سلطنتنده در . [۱] حتی
 دورلرینی ادراک ایتمش اولدیغنی دزت پادشاهدن
 اوچی نامه دیواننده موجود اولان قصیده لریک
 اولکیسی دخی مشار الیه اولان و :

« بارک الله زهی عاطفت ربانی

که شه عالمه اولمش ازلی ارزانی »

مطالعینه باشلایان قصیده سیدر .

نفعی بو قصیده سنده سلطان مشار الیهک ناملرینه
 اوله رق بناسنه باشلاتدقلری جامع ایچون دخی :

[۱] نفعی اصلنده ارضروم قربنده حسن قلعه
 دیدکاری موضعدن اولوب استانبوله گلوب زمره کتابه
 ملحق اولدی . سلطان احمد مرحوم وقتنده شعر ایله
 شهرت بولوب ملوک ووزرا مدخنده قصاید لطیفه
 سویلوب خیلی ملتفت اولشیدی [نعیم - ج : ۳]
 (حسن قلعه سی ، ایوم (پاسین) دینلان قریه در .)
 (للطابع)

« خیره در نیتی هر دمده عجبمی اولسه
 بویله برجامع خوش طبع ولطیفه بانی
 جذا معبد پر فیض ومقدس که بولور
 آنده بر سجده قیلان معرفت رحمانی
 بر بنانک که اساسی ایره قعر خا که
 سقفی کچسه نوله بو طاق بلند ایوانی »

یتلرینی ایرادایتمسی و سلطان احمدک تیرانداز لغنی،
 فر سرانلغنی، عدل واحسانی تعداد ایتدکن صگره:

« التفات ایت سخن اربابنه کیم آنلردر
 مدح شاهان جهانبانه ویرن عنوانی
 کیم بیلوردی شعرا اولسه گر سابقده
 دهره دولته گلوب ینه گیدن شاهانی
 حشره دک آب حیات سخن [باقی] در
 آندیروب زنده قیلان نام سلیمان خانی »

یتلریله قیمت شاعریتی، شعرایه التفات و رعایتی
 مخصوصاتندن اولان طور تبکیکارانه ایله تفهیمه

چالشیمی دخی قصیده ناک ایلک تقدیم ایتدیگی
 منظومه اولدیغنه و بناءً علیه نفعینک پای تخته ۱۶
 ایله ۱۸ سنه لری آره سنده گلش بولندیغنه دلالت
 ایده جک خصوصاتدر .

چونکه سلطان احمد جامعینک طرح اساسنه
 ۱۰۱۸ رجینده باشلامش ایدی . قصیده ده ایسه
 اساسینک درینگندن ، قبه سینک حاصل
 ایده بیله جگی ارتفاعی استدلال ایتمش و چونکه
 جامع، سلطان مشارالیهک ارتحالندن صگره ختامه
 ایردیگندن بو قصیده ده طبیعی اتمامنه دایر برسوز
 سویلنماشدر .

§

نفعینک استانبوله تاریخ ورودینی کشفه چالشیق
 ایچون بر طاقم استدلالات دورا دوره دوشلدیگنه
 اعتراض اولنمسون . فکر عاجرانه محجه نفعی گبی
 بیك ییلده بر گلان و منسوب اولدینی ملته مدار

مباهات اولان بر صاحبقران عرفانك - عظمت
شاعریتی ادرا که آثاری کفایت ایتمله برابر -
حیفا که اوائل احوالی عثمان مجهولیت ایچنده غائب
اولوب کتمشدر، که بوده اسلافك قدر شناسلقده کی
مبالا تسزلغنی بزله وسیله تصدیق اولدیغی گبی
بزدن صکره گلانلرده بزله ایچون عینیه بوفکر کی
القا ایده جگنده اشتباه ایدلما میدر . زیرا اخلافه
تسبتله ماضی بزله دها قریبدر . باخصوص ادبیاتك
دور فطرتنده بولندیغمز جهتله اخبار اسلافه دائر
اولان معلوما تمز محشر اختلاف آره سنه قاریشوبده
تباہ اوله دن بومثللو خوارق فطرتك احوال خصو -
صیدلری حقدده کی استطلاع اتمزی تدوینه چالشحق
بزم ایچون برواجبه وظیفه شناسیدر .

§

نفعی ، سلطان احمد اول نامنه انشاد ایلدیگی
سکز قصیده نك هر بریسنده برر مناسبتله اعلان

شکرانه چالشدیغندن دخی معلوم اوله جنی اوزره ،
سلطان مشار الیهدن قدر شناسانه پك بیوك التفاتلره ،
عنایتلره مظهر و افاضل ندما صره سنه کچمکله
مصاحبت شهر یاری ایله موقر اولمش ایدی . حتی
۱۰۲۱ ده ادرنه یه وقوع بولان تشریف شاهانه ده
معیت هایونده بولمغله :

« ادرنه شهریمی بویا گلشن مأوامیدر
آنده قصر پادشاهی جنت اعلامیدر »

مطلعنده اولان قصیده مشهوره بی سویله مشدر .
نفعی ، سلطان احمدك ارتحاله قدر قریبت
هایوندن دور اولماش و خارجدده کی مأموریتنه
دوامله برابر مابین هایونه ترددن آیرلما مشدر .
شوراسی بالخاصه دقته شایاندر، که نفعی ، سلطان
مشار الیهك التفات و قریبتیه شرفیاب اولمقله برابر ،
ینه معتادی اولان شکوای طالع و فلکدن خالی
دگلدی . ایشته معاصر لری اولان ارباب قلمك

قصوری بوراده گورینور . چونکه تک طور رکن
(سوز اوله قیلندن) هیچ کیمسه طالغندن
شکایت ایتمز . باخصوص نفعی گبی عنقا مشربان
دوران لسانندن صادر اولان بودرلو شکایتلره
یهوده گولق نظریله باقیله ماز . بناء علیه نفعینک
مخصوصاتی ، هر منظومه سی ، هر بیٹی ، حتی هر
تعبیر بهینی بزه افهام ایلدیگی حالده خصوصیت
احوالی - ولو غرض آلود اولسون - کیمسه
ضبط ایتماش اولدیغندن ، بوشکایتلرک ، حتی اکثر -
یسنده التزام ایلدیگی فظاظتلرک حکمتی بردرلو
آگلاشیله میور .

باخصوص بزه اون برنجی عصر مزک وقایعی
هردرلو تفرعاتیله تصویر و اهدا ایدن نعیمای گبی
یرمور خک نفعی علیهنده انشاد اولنان بیتلری ایراد
ایتدیگی حالده مشار الیهک خصوصیت احوالندن
یحت ایتماسی عفو اولنور مسامحه لردن دگلدر :

نفعینک ملتفت پادشاهی بولندیغی هنگامده
دخی ارباب حسدک اغراض وعزویاتندن آسوده
اوله مدیغنه مشهور (روزگار) قصیده سینک شو
یتندن استدلال اولنور .

« درگه کده بر دیلم نانی بگا چوق گوردیلر
اویدیلر اولوشدیلر بر چوق کلاب روزگار »
احتمال که بو حاللرینه (سهام قضا) سنده
مضبوط اولان هجویه لری سبب اولدیغندن ، نفعی
هر زمان دیلنک بلاسنه اوغرایه گلشدر . بناء
علیه یهوده یره طالع وفلکانن شکایت ایده جگنه
خلقه مسلط اولمقدن فارغ اولملی ایدی ، دیانلر
بولنه بیلور ایسه ده بو محاکمه لرنده اصابت ایتماش
اولورلر . زیرا نفعی ، فظرتنده مرکوز اولان علو
جناب اقتضاسی اوله رق ، التفات مکرمانه سنه نائل
اولدیغی ذواته مقابله ائینه کارانده عادتاً مبالغه
ایدرجه سنه مکرم و فقط ایتدیگی التفاتی اونتدیره جق

اوضاعده بولتان فلکمشربان زمانه قارشو دخی
(تیغ زبان) نامنی ویردیگی لسان فظاظت بیانی
عادتا برسیف صارم ایدی . نته کیم صدر اعظم
گورجی محمد پاشایه اولان قصیده مدحیه سنده :

« او وزیر هنر اندوز رعایا پرور

که عدالتدر آگا غایت اهم اشغال

آسمان پایه جهان داور والامسند

پادشه کوکه دستور پسندیده خصال

داور تیغ و قلم، ناظم حال عالم

صاحب لطف و کرم صدر ستوده احوال »

یتلریله قدر و منزلته ثناخوان اولمش ایکن هر نه دن
طولایی ایسه وزیر مشار الیهدن بربرینی متعاقب
گوردیگی نعمت اوزرینه سهام قضا سنده، فظاظت
غلیظه اعتباریله اڭ ایلر و گتدیگی قصیده هجویه سنده:

« زهی خسران دین دولت و ننگ مسلمان

کاوله بردیو خنی مالک مهر سلیمانی

نه دیو افساری یوق بر بارگیر هفت پیکر کیم
خرد جالدر دیردم اگر اولسهیدی پالانی
ستمدر جمله گر جستانه گر گرجی اولورسه بو
مدد قاصپار ملک ایشتمسون بو ظلم و بهتانی
وزارت کیمده در گورای نظام الملک، ای آصف!
اولورمش بر عجز ایله نظام دولت فانی
او چنجی دفعه در بو حق بلاسن ویره ملعون اڭ
که یوق بیره نبی عزل ایتدی اولمشکن ثناخوانی
یتلرنن قات قات فضیح، قرق الی بیتله قبایحنه
ترجمان اولمشدر .

فقط شوراسی شایان تأملدرکه، نفعی گورجی
محمد پاشادن بربرینی متعاقب اوچ دفعه بلای عزله
او غرامش؛ بونگله برابرینه مدخنده دوام ایتمش.
نهایت او چنجی دفعه سنده صبری و احتمال که مدار
معاشی دخی تو کمنگله هجو ایله انتقام ایتنگله مجبور
اولمش .

نفعی به هجاو دیانلر، مثلاً سرورزی به هزال
 نامی ویرنلر گبی طوغری سویلش اولمازلر .
 هزل ، انسانک مزاجنده جایگیر اولان بر نوع
 (زوزکلك) در . نظم کلامه اقتداری اولسهده
 اولسهده مادام که طبعاً زوزکلكه مائلدر . نصل
 بر طرزده سویلگه استعدادی وار ایسه او یولده ایراد
 ایدر . فقط هجو زوزکلك دیمک دگلدر . هجو،
 ارباب اقتدارک بر طاقم قدر شکستان دهره قارشو
 یر نوع سلاح مدافعه سیدر . واقعا مذمومدر .
 فقط زهر دخی حدّ ذاتنده مهلك اولقله برابر ،
 بعض علله قارشو دواى عاجلدر . بناء علیه نفعی،
 معاصرینندن بعض اکبره قدر برچوق ذواتی
 هجو ایتمش ایسه آنلرک افعال ویا اقوالی مجبوریت
 ویردیگی ایچون ایتمشدر .

مثلاً گورجی محمد پاشا، اتمکچی زاده احمد
 پاشا، کانکش علی پاشا، باقی پاشا گبی ذاتاً سیئات

افعالی شهادت تاریخیه ایله ثابت اولانلرک ماهیتلرینی،
 ولو لسان شتم ایله اولسون تشهیر ایتمک هجو
 دگلدر .

شعرا و ادبادن بعضاری حقنده کی منظومات
 هجویه سی ایسه بازیمه شتوم قیلندندر . بوگا
 ایسه جمهور ادبا لساننده ملعبه شعرا اطلاق اولنور .
 مقطعات سهام قضا مضبوطی اولان ذواته
 مجهول دگلدر که نفعی، اکثر قطعاتی مقابله بالمثل
 اوله رق انشاد ایتمش و بو خصوصدهده « البادی
 اظلم » حکمی مشار الیه مسلط اولان شعرا یه
 راجع بولنمشدر .

اما نفعینک بو ملعبهده پک غلیظ طاوران دینی
 اعتراضی وارد اوله جقمش ! مقابلی اولان شعرا نیک
 نفعی حقنده کی هجویه لرینی گورمدیگمزدن، هانگی
 طرفک التزام افراط ایلدیگنی تعیین ایتمک مشکلدر .
 احتمال که نفعی، تعبیرات غلیظه ایله هتک پرده ادب

خصوصندہ يك بی باکانہ طاورا نمشدر . هر كس احنف
گبی حلم و تواضعله مجبول اوله میه جندن شتمه سکوت
ایله مقابله ایتمیوبده ، شر شره شر ایله مقابله ده
بولنانکره متجاوز و بناءً علیه ادبسنز اطلاقه جواز
ویرر بر قاعده تخطر ایده مدیگمزی بیانندن گیرو
طوره مایز .

نفعی ایله زمانینک شیخ الاسلامی گبی بعض
افاضل امت بیله ملاطفه یه مائل ایدی . مثلاً
شیخ الاسلام یحیی افندی نفعی حقنده :

« شمعی خیل سخنوران ایچره

نفعی مانندی وارمی بر شاعر

سوزلری سبعة معلقه در

امری القیس کندیدر کافر »

قطعه سنی سویلش ایدی .

نفعی ایسه بو قطعه یه لطیفه آتیه ایله مقابله ده

بولنمشدر :

« بگا کافر دیمش مفتی افندی

طوته لم بن دیهم آ گه مسلمان

وارلدقده یارین روز جزایه

ایکیمزده چیقارز آنده یالان »

الته نفعینک مقابله سی ، لطافتجه یحیی افندینک

قطعه سنه غالبدر . حتی بالمقابله گوردیگی بو معامله دن

یحیی افندینک بحضور اولمش اولمقلتی دخی ملحوظ

دگلددر .

یته زمانی رجالدن طاهر افندی نامنده برذات

دخی نفعی یه عوعو زن برکوپک دیمش اولدیغندن ،

نفعی ده قطعه آتیه ایله جواب ویرمشدر :

« بگا طاهر افندی کلب دیمش

التفاتی بوسوزده ظاهر در .

مالکی مذهبه نم زیرا

اعتقادجه کلب طاهر در »

یالاده دخی بالمناصبه بیان ایلش ایدک ، که بودرلو

لطیفه‌لره بین‌الادبا جواز وارددر . هرهانگی ملتک
تاریخ ادبیاتی تتبع ایدیله‌جک اولسه شعرا و ادبا -
سنک بویولده و بلکه ده‌ها غلیظ منظومات و مقالات
ایله یکدیگری حقنده تجاوزاتده بولندیغی گوریلور .
مراکز اینسه حدّ ذاتنده مذموم اولان بر سیئه‌پی
استصواب و التزام دگلدرد . بلکه بو خصلتک
نفعی‌یه خاص اولدیغنی وَ نفعی دخی عرب و عجمک
بیکنلره شعراسی ایچنده بووادی‌یه سالک اولانلرک
اثرینه اقتفا ایله اقتدار طبعی او یولدهده استعمال
ایتمش اولدیغنی افهامدر .

ثانیاً نفعینک سهام قضا‌سندده بر طاقم اشعاری
وارددرکه هجو اطلاق اولنه‌مدقدن ماعداء ادبیات
نقطه نظرندن دخی فوق‌العاده عد اولنه‌جق آثار
شعریه‌دندر . مثلاً انمکچی زاده احمد پاشایه اولان
ترکیب بندینک بعض پارچه‌لری مدحیاتی شامل
اولان قصائد جدّیه‌سند بیلله غبطه رسا اوله‌جق
درجه‌لرده لطیفدر .

از جمله :

« بونه گردش ، بونه جنبش ، بونه دوران اولسون
بویله قالورسه فلك خاك ایله یكسان اولسون
خاطر اهل دلی اول نیجه ایلرسه خراب
تملندن ییقلوب اول دخی ویران اولسون
گلسون ایکیسی بریره بنات‌النعشک
بلکه جمعیت پروینی پریشان اولسون
بربری ایله قران ایلسون انجم یریر
مهر ایله ماه نوی دست بگریبان اولسون
پایمال ایلسون اهل دلی تک گچدک
پایه‌سی برکوله‌نک پایه گیوان اولسون
عادل و ظالمی برگورمک ایکن جرم عظیم
یگ گورر ظالمی اول بو نیجه ازعان اولسون
جمله‌دن نیجه اوسر دفتر ارباب ستم
عدل ایچون خلقه وکیل شه دوران اولسون
اول ستم پیشه‌که یاننده برابر گورینور
نیک و بد جمله ، گرک کفر ایله ایمان اولسون

یالکر باگه اولان ظلمی حقدن ذیلرم
 عمرینه دولته باعث نقصان اولسون
 انتقام آلامز ایسهم هجو ایله بنده آندن
 شاعریت بگا هروجهله بهتان اولسون
 زهره سن تیغ زبانله چکوب چاک ایدهم
 دشمنن شاد، احبسنی غمناک ایدهم

قطعه سینه مانند و باخصوص هم سبلاست افاده
 وهمده احتشام و شدت الفاظ ایله مؤید برنشیده یه
 اڭ زیاده اعتنا ایله سویله مش اولدیغی قصیده لرنده
 بیله تصادف اولنه ماز .

مثلا سهام قضا سنده بولمق اعتباریله هجویاتندن
 معدود اولان قصیده آتیپی، که برطاقم حقایقی
 ناطقدر؛ انسان نصل هجو اطلاق ایدوبده قیایمندن
 شمار ایده بیلور ؟

بحث ایتدیگمز قصیده شودر :

« اول که اشخاصه بوعلی گورینور
 رند صاحب دله دلی گورینور

رند اودر کیم اسیر قید اولماز
 نه اویسی نه خنبلی گورینور
 حقه تفویض ایدوب امورینی هپ
 لطف مولایه ممتلی گورینور
 نیلیم اویله رند ابلهی کیم
 کندی جنسینک اعقلی گورینور
 عقلمه یوق علاقه سی اصلا
 گرچه دستاری معقلی گورینور
 تاج ودستار ایله تفاخر ایدن
 باشنی آچه ماز کلی گورینور
 عقلیده اولسه ما حصل اوخرک
 ینه مجنونک اولی گورینور
 قیسه مجنون دیمک خطادر کیم
 عشق جانانه مدخلی گورینور
 نه مصیبتدر اهل ادرا که
 که بوگونه دلی، ولی گورینور

طوته لم بر ولی ایمش که آکا
 حقت اسرار جملی گورینور
 مرد اولاندر بونکله فخر ایتمز
 بوسوزی آگلایان علی گورینور
 هرکیمک ایتسه حق دلنده ظهور
 تنده هر مویی بر ولی گورینور
 راست معیار معنی یم که بگا
 اوصلی اوصلی، دلی دلی گورینور

 اب وجدینی باشلاسه م مدحه
 دوش اندیشه هگبه لی گورینور
 بر خری وار که کندیدن ملا
 قولتیغنده مطولی گورینور
 خردر اما که کندی زعمنجه
 روزگارک مکملی گورینور

او فضیلتله باق شو نادانه
 عصرینک خواجه افضلی گورینور
 ویسی یه برگون آندم آنی دیدی :
 « نه دیدی گور، نه اوللی گورینور »
 « براق اول ترک دونی کیم داخی
 طور به سنده سفر جلی گورینور »
 بنده دیدم آکا لطیفه ایدوب
 که اوده ترک اکملی گورینور
 سکا دیرسه اوده جوابنده
 که آنک داخی دونگیلی گورینور
 دیر دیمز ملزم اولدی گوردی جواب
 هر نه دیرسه م هان بلی گورینور
 متشاعر بر ایکی یاوه ظریف
 کیمی ملا، کیمی ولی گورینور
 بونلره گرچه نغمه نازک
 تنه درنا و تبل للی گورینور

نیلم طبع شوخمی یگم
 هم سوزن داخی طوملی گورینور
 بونلره حدلرینی بیلدیرمک
 خامه مک کار اسهلی گورینور
 خسرو معنی یم که مهر منیر
 تیغک تاب صیقلی گورینور
 یم تیغ زبان کلکمدن
 فلگک رنگ صندلی گورینور
 هرته نکتہ خیالده
 علم وفضلک محصلی گورینور
 مد نور نگاه اندیشه
 شعرمک خط جدولی گورینور
 اله دیوانم آسهلر اول
 لطف نظم مخیلی گورینور
 اویله دیوان دگیل که اول آنک
 خط و جلد مجدولی گورینور

یوزومه اگری باقه ماز زیرا
 فلگک چشم احولی گورینور
 نفعی بو قصیده سنده یحیی افندی بی مذاقه آلهرق
 مخصوصاتی تزئین ایله برابر،
 « تاج و دستار ایله تفاخر ایدن
 باشنی آچه من کلی گورینور »
 یولنده کی سوزلریله هر زمانده مقبول اهل عرفان
 اوله جق بر طاقم حقایق فکریه به ترجمان اولمشدر .
 سهام قضاده حقیقه بر طاقم الفاظ غلیظه بی
 شامل اشعارده واردر . فقط بونلر اکثریت اوزره
 بالمقابله سویلمشس هجویاتدن اولدیغندن، وبالی
 «البادی اظلم» مذلقه سنه دوشمش اولان یازانه عاندر
 سانورز . بونگله برابر نفعی، کورجی پاشا ایله
 اتمکچی زاده یه اولان قصیده لرندن ماعدا هجویه لرند
 نه رتبه التزام فضاظت ایتمشسه، ینه لطیفه زمینندن

آیرلامش وهر قطعه سنیده معاینی تعیین ایله تشهیر
ایتمک استدیگی ذواته اسناد سبیت ایلمشدر .

« جمع اولوب کرلی نکارک [۱] باشنه برقاچ ککر

سنده هجوایت دیو صاچن، پرچکن هپ یولدیلر»

گیردیلر برشاعر ساحرله جنکه عاقبت

لشکر جادوگی سحر ایله مغلوب اولدیلر»

دیگر

« قبه هجوینه تنزلی ایلردم اما

برقضا ایله بوده طبعه چسبان دوشدی

اقتضا ایلدی برقبه یه برقطعه دیدم

بر آلائی فاحشه یه غیرت اقران دوشدی . »

ایشته بو ایکی قطعه مدعای ناطق اولان

اقوالندندر .

[۱] کیرلی نکار . او عصرده شهرت بولش

گره ده لی برشاعره در .

نفعینک تشهیر ماهیت ویا تصویر شکل وقیافت
یولنده کی سوزلری هجو زمینده ده اولسه یینه
مستشهدات ادبیه دن معدوددر . از جمله فرصتی یه
اولان برقطعه طویله سینک شو برقاچ بیقی حقیقه
نفعی یه مخصوص توجیهات شاعرانه دندر :

« آگا بگزردی گر سورسه یوزینه زرده چاو ابلیس

آگا بگزردی گر جفی اولایدی گهر با طلعت

آنک خاک تنن کبریت وزرنیخ ایلمش گویا

وجود آدمی خلق ایتدیگی دمه ید قدرت

کیمه بار اولسه اولور نکتی لابد آگا ساری

محصل کندی آنجق صاریلق دیدکلری زحمت

نهدر اول شسنگانی چهره اول زرنیخ مرغوله

نهدر اول مرده ماهی گوزلر اول ترکیب برعبرت

نه اطواری مناسب مشرب ازباب عرفانه

نه دیداری مبارک آگه کیم خیره ایدر نیت

لقاسی گولدرر موتایی بر شکل غریب آجق
اداسی اولدرر انسانی آما بوندهدر حکمت

§

نفعینک اصل اشتهاری مراد رابع دورندهدر:
نعیماده محرر اولدینی اوزره پادشاه مشارالیه نفعی بی
بزم خاصنه قبول ایله گاه قصائد فارسیه و ترکیه سنی
و گاه لطائف هجویه سنی استماع ایله بزابر کندوسیله
مشاعریه مائل اولدیغندن، دور مشارالیهده فوق -
الغایه نائل التفات و توجه اولمش ایدی . حتی
بوالتفات و توجه پادشاهی بی استرقاب ایدن و با
خصوص شاعرک تیغ زبانندن زخمدار اولان
بعض معاصرینی، نفعینک اورتبه التفاته لایق اوله جق
مرتبه لرده بر شاعر اولدینی و حتی بر قصیده بی
آیلرجه صرف وقت ایدرک هزار کلفتله سویلد -
یگنی سمع هایونه ایصال ایدر . حال بوکه پادشاه
مشار الیه ندیم خاصنک لیاقت و قدرتی فارق

بر عرفان پناه اولدینی جهتله شاعرک خصماسنی
اسکات ایچون در حال نفعینک بولنوب گتورلمسنی
فرمان بیورر لر .

موسم ایسه فصل بهار اولدیغندن، پادشاه
آینه لی قواقده قپودان جعفر پاشانک ذات شاهانه
ایچون بنا ایتدیرمش اولدینی قصر هایونی تشریف
بیورمشلر ایدی . نفعی گلوب، حضور هایونده
منتظر فرمان اولمغله، - طراوت زمین وزمانه مناسب
بر قصیده انشادینی آرزو ایلدکلرینی - اراده
بیورر لر . شرفیاب اولدینی بو اراده اوزرینه
نفعی قوینندن بوکلمش بر کاغذ چیقارهرق، ذاتا اوله
بر قصیده حاضرلمش اولدینی عرض ایله :

اسندی نسیم نو بهار، آچلدی گلر دمبدم
آچسون بزمد گولکلر، ساقی مدد صوگ بجام جمه
مطالعيله باشلايان قصیده مشهوره بی او قومغه باشلار .
سریر هایونک پیشکاهنده بولندیغنی جهتله

سلطان مراد، نفعینک نندە کی کاغذک اوزرنده
 یازودن اثر بولمیدیغنی فرق ایلیش ایدی . قصیده
 بتدکدن صکره نفعی کاغدی تکرار قاتلیوب قویننه
 سوقار .

فقط ذات شاهانه قصیده بی پک لطیف
 بولدیقلرندن تکرار استماعنه رغبت هایونلری
 اولدیغنی و بناء علیه بردها او قومسینی فرمان بیورمه قله
 نفعی، مضطرب اوله رق « پادشاهم ! چا کرگز
 او قصیده بی ارتجالاً انشاد ایلیش ایدم . کاغدی
 آچیشم ایسه مهابت هایونلریله ذهنی شاشرم قلم
 مقرر اولدیغندن ، آنی بر حجاب حاجز مقامنده
 بولندیرمق ایدی . ایشته پادشاهم ! کاغذ یازودن
 خالیدر « دیهرک عرض ایلز . پادشاه قدردان
 حضرتلریده نفعینک دهاتی مجوه رهله طولدیرر .
 واولجه سریر هایونک آرقه طرفنه اقامه ایتمش
 اولدیقلری سریع الاقلم اوچ کاتبک میدانه چیقمه لرینی

امر ایله، نفعینک قصیده سنی بو دفعه ده آنلرک
 ضبط ایتدکلری کاغددن کندولری قرائت بیوررلر .
 حضرت پادشاهک دهان نفعی بی املا
 ایتدکلری جواهردن دها قیمتدار والی قیام الساعه
 قدرشناسلقلرینک درجه عال العالی اثباته مدار
 اولان شو قطعه هایونلرینی دخی او صروده انشاد
 بیورمشلردر :

قطعه سلطان مراد رابع :

« گلك انصاف ایدم فرق ایدم مقداری
 شاعرز بز دیهرک لاف وگذافی قویه لم
 ایدم بی مزه سوز سویلمدن استغفار
 دامن نفعی پاکیزه ادایی طوته لم
 بز کلام ناقلی یز نرده او صاحب گفتار
 آگا تسلیم ایدم امرینه منقاد اوله لم »

نفعی، پادشاه مشار الیهدن بویله جهان بها
التفاتلره نائل اولدجه وزیرای عصر دخی پادشاهک
اثرینه اقتفا ایله شاعر حقنده بربر یله مسابقه یه
چالیشورجه سنه ایثار عاطفت و کرمدده عادتاً مبالغه
ایدر لر ایدی .

راسخ بگک (بلغة الاحباب) اسمنده کی محاضرات
نامه سنده محرردر، که مراد رابع وزیر اسندن الیاس
پاشا، نفعینک :

« کریم کامران و اراینه گر الیاس پاشادر

که دست زرفشانی کان دل درپاشی دریادر »
مطلعنده اولان قصیده سنه جائزه اولمق اوزره
شاعره هدایای آتیه بی ایصال ایله قدر شناسلقده کی
کالی ابراز ایلشدر .

۱۰۰۰ فرنگی آلتون (یعنی قره میس)

۱۰ طوپ فرنگی الوان قماش

۱۰ طونلق الوان چوخه

- ۱ صرت سمور کورک
۱ کیلان آت (مع رخت دیوان)
۱ چرکس کوله
۱۰ رأس استره محمول انواع تحف و تفاریق
۱ اوطه دوشمه سی
۴ عدد مزرکش جزایر احرامی
بورتبه عطایا، زمانمزده بیله بر شخصی اغنایه
کفایت ایده جگی مستغنی ایضا حدر .
فی الحقیقه بو قصیده سنده نفعی، ممدوخنک
فضائل برگزیده و خصائل عالیه سنه دأر اولان
ستایشنی، مخصوصاتندن اولان مبالغات ایله اطرا
ایلش اولمقله برابر، صرف وزیر مشارالیه حقنده کی
حسیاتنه ترجمان اوله جق صورتده وجدانی برشوق
ایله انشاد ایلش اولدیغنده شبهه یوقدر . نته کیم
آتیده کی بیتلر مدعایه ایله برر بنیه در
اعتقادنده یز :

«عجب مجموعه سر البهیدر حقیقتده
 که هر نه گونه اشتعداد دیرسه ک آنده پیدادر
 جو انمر دجهاندر، شوخ مشربدر، ملکخودر،
 سخیدر، اهل دلدر، نکته داندر، نکته پیرادر.
 دلیر صفشکندر، اردشیر شیر افکندر،
 مشیر مؤتمندر، مستشار کار فرمادر.
 پناه سلطنتدر، قهرمان دین ودولتدر،
 مدار مملکتدر، کامکار کشور آرادر.
 سپهر عزو جاهه آفتاب ذره پرورددر،
 سریر عدل وداده، داور دیندار ودانادر.
 صف رزمنده رستم برتهی ترکش سپاهیدر،
 درجو دنده حاتم برگدای بی سروپادر»
 حقیقه شویتلرک ترجمان اولدینی خصائص
 هر درلو مبالغه دن عاریدر. زیرا شاعر بونده -
 بندیگی آتک نعلرندن قالقان توز، مام ایله ماهی

آرہ سنده بولودلر تشکیل ایدرک گونلره گونشی
 طوتدیغندن، ویاسرعتده صاعقلره میدان او قویان
 سمند جلالتنک بر مهمیز اورشده زخلدن مرخیه
 صحرادیغندن دگل - ممدونخک متخی اولدینی
 کالاتن، استعداد فطریدن، سخادن، طبیعت
 ملکانه دن، نکته دانلقدن، شجاعتدن، اداره مملکتده کی
 اقتدارندن؛ امور مشورتده مؤتمن اولیشندن، عدل
 وانصافندن بحث اییدیور.

الیاس پاشانک اکثر فضائلنی بزہ تاریخ
 بیلدیردیگی گبی، جود و کرمده کی درجه سنی دخی
 بالاده کی هدایاسی اثباته کفایت ایدر.

بلغهنک افاده سنه گوره الیاس پاشا مرحوم،
 هدایای مجتو عنہا ک ارسالی ناطق اولان
 شقه سنک کنارینه، تحاف ایتدیگی اشیانک قصیدیه
 مقابله دیمک اولیوب، مجرد وسیله تخطر اولمق

اوزره ارسال قلند یعنی مقام استتبابه ده تحشیه
ایلمشدر [۱]

نفعی یہ بالادہ کی قصیدہ بی انشا ایتدیرمگہ وزیر
مشار الیہا آردہ ہیچ مناسبت و الفت یوق ایکن
بر مکتوب ایله گو مشلی بر ہیمانچہ ارسال ایتمسی
سبب اولمشدر . نتہ کیم سهام قضاہہ گرجی محمد
پاشایہ اولان قصیدہ یاییہ سندنہ وزرای وقتدن
گوردیگی التفاتلری، اگراملری شو بیتلرلہ تعداد
ایتدیگی صرہہ ذکر ایتمشدر :

« گنجہ بودمہ ہرکیم وزیر اعظم اولدیسہ

« مرادجہ بیلوب قدزم ، بویجہ ایتدی احسانی

« بر ایکی صدر اعظم خود کمال لطف طبعندن

« ایدردی گاہی اندیشہ ملہ گفتگوی روحانی

[۱] گرك بو فقرہ و گرك مفردات ہدایابی ناطق

اولان دفتر وقعہ نویس اسعدافندیك مستطرف ترجمہ سنك

جلد اولندہ عیناً مقیددر . للطابع

« بریسی تابر آیلق یولدن ایتدی جائزہم احسان
« کہ بر مکتوب ایله گوندردی بر پرسیم ہیانی »

حتی دیوانندہ « در جواب مکتوب دستور
اعظم الیاس پاشا » عنوانیہ مقید اولان مکتوب
منظومنك، شو :

« کریما، کامکارا، کام بخشا

« ایا دستور ذیشان مفخم

« بوگا (اللہ تعالیٰ) شاہدمدر

« کہ مکتوب شریفگدن مقدم

« ایستمکله مجرد لطف طبعك

« ادای مدحك اولمشدی مصمم

« گورنجہ شمعی بویله التفاتك

« کہ قیلدی بندہ کی محسود عالم

« نیچہ گویا اولور گور طبع شوخم

« نیچہ انشاد ایدر مدح دمام .

« اولورمی بر نفس خاموش طبع
 « طوررمی بر زمان آسوده خامه م »

بیتلری دخی بو قولی مؤیدر .

§

نفعی ، سلطان عثمان شهید دورنده دخی ملتفت
 ایدی . فقط سلطان مصطفای ثانی به نه بر قصیده ،
 نه ده بر بیت سویلشدر . سلطان عثمانه اولان
 قصیده لرینک اڭ مشهوری غزایه سیدرکه
 « آفرین ای روزگارک سہسوار صفدری
 عرشه آص شمدنگیرو تیغ ثریا جوهری »
 مطلعنده و :

« تیغکه نوله یمین ایلر سه روح مرتضی
 « برغزا ایتدک که خشنود ایلدک بیغمبری »

بیتنی مشهوری حاویدر .

حق نفعی ، معتادی اولان فخریه دن سهام قضا
 قصائدنده دخی آریله مدیغندن :

« وزیر ومفتی بی قو پادشاهان زمانی گور
 « که یوقدر گوردیگم احسانلرینک حد و پایانی
 « ایکی سلطان عالیشان که فخر ایلر وجودیله
 « گرک تاج شهنشاهی ، گرک تخت جهانبانی
 « گورردم هر قصیده سویلدکجه هر بریسنندن
 « هم استحسان وهم احسان وهم لطف فراوانی
 « نه خدمت ایتدیگم بن خاندان آل عثمانه
 « بیلور هپ شاهدمدر قدسیان عرش رحمانی
 « جهانی طوتدی نظممله سراپا شهرت نامی
 « اگر چه خطبه دن طرح ایتدیلسلطان عثمانی »

بیتلریله پادشاه مشار الیهک اوصافی شامل اولان
 قصائدینک ، آنک غیبو بتندن صکره دخی ابقای
 نامنه خدمت ایلیه جگنی بیلدیرمک ایستمشدر ، که
 فی الحقیقه نفعی به مخصوص بر اسلوب بلیغانه بی شامل
 اولمقله برابر ، اخلاق نقطه نظرندن هر حالده
 معیاندن اولان فخریه لری میاننده شو بر قاج بیتدن

بشقه موافق حقیقت بر فخریه سنه تصادف اولنه ماز .
چونکه بویتلرده نفعی، تحدیث نعمت گبی، تعداد
خدمت گبی، ادعای لیاقت گبی حالاتدن بحث ایلش
اولدیندن معیوب دگل، معذور عد اولنور .

§

نفعی، سلطان احمد اول ایله عثمان ثانیدن
پک چوق تلطیفلره، عنایتلره مظهر اولمش ایسهده
مغبوط شعرا اوله جق درجهلرده کسب اقبال ایله
قریبت شاهانه یه مظهریتی - بالاده دخی بیان
اولدینغی اوزره - مراد رابع زماننده در .

پادشاه مشار الیه، آره صره بازیجه افکار
قیلندن شعر ایله دخی اشتغال ایلدکاری و باخصوص
فطرة برجلادت قهرمان پسندانه ایله مجبول
و بناء علیه لسان حماسه سویلنان اشعاردن پک
زیاده ذوقیاب اولدقلری جهته زمانلرینه رونق

ویرن یگرمی اوتوز قدر شاعر ایچنده، نفعی بی
انفراد کالنده بولمیر یله اوشاعر صاحب اقتداری
نادی عرفانلرینه قبول بیورمشلردر .

چونکه نفعیده کی لسان شدت پادشاهک
فطرتنده مرکوز اولان جلادتک ناطقه سی حکمنده
اولدینغی گبی، شاعرک قهر خصما و یا ترغیم انوف
عظما و باخصوص ادعای عرفان ودها یولنده کی
سوزلری دخی کندینه مخصوص برطور بلغانده
اولسی و مثلاً فخریه لری صره سنده :

« مدعی منکر اولورسه چکرم اشهاده
« حق شناس اهل نظر آ گلادینغ یارانى »

و « بونجه دمدر دعوی صاحبقرانى ایلم
« بر مبارز یوقی میدان سخن تها میدر »

و « اعدایه مداد قلم رشحه سمدر
« احبابه شمیم سخیم نکمت جاندر »

و « اول صفدر دشمن کش نظم که خصوصاً
 « شمشیر زبانه‌دن احبا حذر ایلر »

و « هنر لطف کلام حتی بیلمکدر محسنده
 « حقیقتده بودر اهل دلک معیار اذغانی »

و « ضلادر نکته سنجان زمانه هیچ لاف ایتم
 « بن اوگر تدم جهانیه طرز شوخ و شعر همواری »

و « بودعوامی بنم انکار ایدر یوقدر اهالیده
 « حسود نابکاری نیلیم سوز آ گلمز خردر »

و « کانجه تیغ زبانیله خود ملاطفهیه

« بیلورسک ایتدیگمی هپ نه لازم اعلامی »

« حسود دگمه بلاییله سوز قبول ایتمز »

« اولورسه تیغ زبانیله اولور الزامی »

و « ابنای زمان ایله مدارا نیجه ممکن »

« تا اولمیجق بنده خراندر خر عالم »

بیترلی گبی، کیمی تهکم، کیمی ادعای تقدم، کیمی

تفضل، کیمی تعظم یولنده سوزلرله اقتدارینی،
 عرفاتی، استحقاقی، اعلان ایله تزییف خصم ده
 مشرب لایالیانه‌دن آیرلماسی پادشاهک مزاج
 احرارانه‌سنه خوش گورنمسی جهتیه اکثریا بزم
 عرفانندن آیرمز ایدی.

حقیقه سیف بران قدر قطعی تاثیر بر زبان
 آتشینیه مالک اولان بوذات (سهم قضا) عنواتی
 ویردیگی هجویاتنک هریتی و بلکه هر مصراعی
 برسهم سمدار گبی هدف اولانلرک جانگانه تاثیر
 ایلدیگندن زخمیده لرینه - اکثر عاجزلرک مخصوص -
 صاتندن اولدیغی اوزره - شاعرک مبتلای بلا
 اولسنی تمیندن بشقه چاره انتقام قلامشدی.

مراد رابع ایسه، اکثریا نفعی ایله مصاحبته
 سهام قضانک قصاد و مقطعاتی او قوده رق اکلنور
 ایدی. حتی ینه برگون بالذات سهام قضا مطالعه سیله
 مشغول اولدقلری ائنده - که نعیانک بیانیه گوره

بشکطاشده سلطان احمد قصرنده در - بردنبره
 هواده آثار رعد و برق نمایان اوله رق، تخت هایون
 قربنه برصاعقه نزول ایلسیله ذات شاهانه بو حادثه دن
 تشام و سهام قضایی یرتوب دگره القا ایتدکاری گبی
 نفعی بی دخی جلب ایله بعدما انشاد هجوه توبه ایتدیر -
 مشرلر ایدی. حتی نفعی، او ووقعه بی متعاقب نظم ایتمش
 اولدیغنده اشتباه اولمان قضیده زایه سنده :

« بوگوندن عهدم اولسون کیمسه بی هجو ایتیم الا
 » ویریدک گر اجازت هجو ایدردم نخت ناسازی
 بیتیله قضیه توبه بی ایما ایله تأیید پیمان ایلشدر . [۱]

[۱] ۱۰۳۹ سنه سی ذی القعدة سنک اون دردیجی
 گونی یوم ثلاثه عظیم رعد و باران و برق واقع اولوب
 کثرت صواعق دن گوکلره خوف وهراسی گلدی . حتی
 سلطان مراد خان بشکطاشده مرحوم سلطان احمد خان
 کوشکنده اوتوروب نفعینک هجوه متعلق مجموعه سی
 اللرنده ایتمش . و حضور لرنده سر اطبا (امیر چای)
 و ارامش . مجلس هایونه برصاعقه آشبار عظیم نزول

بو بادردن صکره بر زمان موقت ایچون نفعی
 نظر هایوندن ساقط اولدیسنده ینه برقصیده
 تقدیمیه عرض اخلاص ایلسی اوزرینه اعاده التفاته
 نائل اولمش ایدی . حتی برگون اصطلل هایونده
 خیول خاصه لرینی تماشا ایلدکاری صروده نفعی بی
 جلب ایدرک، رخش هایونلرندن هر برینه تخصیص
 بیورمش اولدقاری اسماری تعداد ایله برقصیده
 تنظیمی اراده ایلشدر در . نته کیم نفعی قضیده سنده :

« عمرک افزون ایده الله تعالی دیلرم
 » التفاتکله بودل مرده بی ایتدک احیا »

ایدوب اندرون آغاری یوزلری اوزرینه دوشوب مجلسه
 هول عظیم حاصل اولدی . پادشاه حضرتلری اول هجو
 مجموعه سن یاره ایوب، نفعی بی آزار ایدوب توبه واستغفاره
 و بذل صدقات بی شماره مشغول اولدیلر . حتی اول عصرک
 ظرفاسندن بری نفعی به توبیخی اشعار ایچون قضیه بی بویت
 ایله اظهار و انفاذ ایلدی دیرلر : « گوکدن نظیره ایندی
 سهام قضاسنه - نفعی دلیله اوغرا دی حقت بلاسنه »
 [نعیما - جلد : ۳]

بیتیه مظهر التفات هایون اولدیغنی اشراب
ایلدیگی گبی ،

« ایلدک اطف ایله بر بویله قصیده تکلیف

« که نظیره دیه من بریره گلسه شعرا »

بیتیه دخی ، قصیده نك اراده سنیهیه امثالاً انشاد
اولدیغنی افهام ایشدر .

نفعی اعاده التفاتی متعاقب او عصره گوره مناصب
ذولتک ای مهمارندن اولان جزیه محاسبه جیلگنه
مأمور اولمش و نرد هایوننده یینه اولکی اعتبارینی
بولمش ایدی . بوتردد والتفات ایکی سنه قدر
دوام ایلدی . احتمال که نفعی گر چکدن هجودنده
فارغ اولمش ایدی . زیرا غلبه طبیعتله تقض
عهد وینه هجوه مداومت ایش اولسه ایدی . چونکه
خصمسی پک چوق اولدیغندن ، سلطان مراده
غمز و عرض ایله حقنده دعوت عقوبته چالشمه لری
محقق ایدی .

وقتیه گورجی محمد پاشایی صدارتنده اوچ قصیده
طتانه ایله مدح ایلش ایکن ، اوچ دفعه منصبندن
عزل ایلمش اولسندن طولای مؤخرأ قصد
انتقام ایله هجو ایلش اولدیغنی گبی ، بو آرقده صدر
وقت اولان و زمانه گوره سیاست واقتدار ایله
مشهور بولنان بیرام پاشایه :

« فلك ایترسه دخی مرتبه والای

ایلسون درکه ، پاشایه جبین فرسائی »

مطالعی قصیده سیله ثنا خوان اولمش و حتی
ینه بو قصیده سننده مشارالیهک خلقه مبذول العاطفه
اولدیغنی حالده کندوسنه بر لطفی طوقم دیغنه :

« دامن لطفکه ایرشسه بنمده دستم

روزگار ایله دخی ایتمز ایندم غوغائی »

بیتیه ایما ایلش در . غالباً بو قصیده اوزرینه دخی
اومدیغنی التفاتی گورمامش و یا خود آرده بشقه

بر سبب انفعال حاصل اولمش اولمی، که نعیمانک
تعبیر نجبه پاشایی « بر قصیده طویل الزیل ایله »
هجو ایلمشدر . بو هجو بالطبع بین الادبا انتشار
ایتدیگی گبی، سمع هایونه دخی واصل اولمش وینه
نعیمانک معن زاده حسین بک لساندن اولمق
اوزره ضبط ایتدیگنه گوره، ذات شاهانه بر مجلس
خاص الحاصلرنده نفعیدن « تازه بر هجوک یوقیدر »
دیو استکناه ایلیری اوزرینه نفعی، غافل بولنهرق
« واردر پادشاهم » قولیه بیرام پاشا حقنده کی
قصیده هجویه نی تقدیم ایتکله، صورتاً مظهر تقدیر
اولمش ایسه ده معنی انفعال هایونی موجب اولد -
یغندن، بیرام پاشایی جلب و هجوی ارابه ایله شاعرک
قتلی اراده اولمشدر . (۱۰۴۴)

نعیما، هم بوروایتی ذکر ایدر، همده دیرکه :
« مورخ بویله تحریر ایدرسده خلق بیننده مشهور
اولانی پادشاه مجلس خاصنده بیرام پاشایی هجو

ایچون ابرام ایتدیگندن، نفعیده ناچار قالهرق
پاشایی هجو و مؤخر آباشانک قصیده یه واقف اولمی
اوزرینه ذات شاهانه یه مراجعتله بین الناس عرض
ووقعنک رخنده دار اولدیغنی بیان ایله نفعینک قتلنه
استحصال رخصت ایلمش اولمقنی در »

اڭ قریب بر زمانده وقعه نڭ اصلی بو وجهله
اشکال اولمش اولدیغنی حالده ایکی یوز آلمش
سنه صکره بزم کشف حقیقته چالشمقلمیز بیوده در .
فقط شاعرک مضبوط اولان مزاجنه گوره مأمول
ایتدیگی التفاتی گوره مینجه دائماً مراجعت ایده
گلدیگی سیف زبان ایله انتقامه قالمش و حیفاکه
زمانک حکمنجه کندوسی طعمه سیف عدوان
اولمشدر .

نعیما دیرکه: « بیرام پاشا نفعینک قتلنه استحصال
» مآذونیتله سراینه عودت ایلدیگی زمان ، علماء
» وقته دخی مراجعتله اباحت دمنه فتوی احذیله

« بیچاره نفعی بی جلب و امره اجابتله غافلانه نزد
 « صدر اعظمی به وصولنده عتاب عظیمدن صکره
 « قالدیرک دیه رک باب عالی او طونلغنده حبس
 « و آنده اخناق ایله دریایه القا ایتدیردی. عصرک
 « علما و عظماسی نفعینک قتلندن مسرور اوله رق،
 « خصوصاً طعنه لسانندن مجروح اولان اکابر
 « و اعیان بویابده بیرام پاشایه دعای قر او ان ایتدیلر. »
 ینه نعیم معن زاده حسین بگک روایتنه ابتناء
 تمة معلومات اولمق اوزره حکایه ایدرکه « بیرام پاشا
 « نفعی بی اخذه فرمان ایدرک طشره چیقاردقلرنده
 « بوینو اگری [۱] چاوش باشی ایتمش . بر ترک
 « آدمیسی اولمغله نفعینک اوکنه دوشهرک (گل
 « نفعی افندی . او طونلقده برهجو دوزه جک

[۱] مؤخرآ صدر اعظم اولان بوینو اگری محمد
 پاشا درکه ۱۰۶۶ ذی القعدة سنده کورپیلی محمد پاشا
 آکا خلف اولمشدر . للطابع

« کشی واردر گل گور) دیو ترک واری تعریض
 « ایتمش . نفعی ایسه حیاتندن مایوس اولدیغندن ،
 « - یوری بیلدیگکدن قالمه بزه ملعون ترک -
 « دیمش وزیر و بالایه وافر شتوم غلیظه ایتمش »

§

نفعینک بیرام پاشایه اولان هجوی مضبوط
 دگلدر . فقط فوق الغایه شتوم غلیظه بی حاوی
 اوزون بر قصیده دن عبارت اولدیغی مرویدر .
 حتی قتل ایدیه جگنی استخبار ایتمسی اوزرینه نفعی
 سرای هایونه گیدرک دارالسعادة آغاسنه التجا
 و آنک عفوه توسطنی رجا ایتمکله ، آغانک التماس
 عفوی حاوی بالذات یازدیغی تذکره یه قتلندن
 طاملیان مرکب قطره سنی ارانه ایله « مبارک ترکیزی
 سیلسه کز زیرا کاغدی قاره لیور » یوللو بر لطیفه ده
 بولندیغنه دائر اولان روایت و « آنلرده بونده »
 ردیفنده کندوسنه اسناد اولنان منظومه مؤخرآ

اختراع اولنمش سوؤلردندر . چونکه نفعینک
علی الغفله جلب ایله حبس و قتل ایلدیگی روایت
تاریخیه ایله مثبت اولدیغی گبی، ذکر اولنان شعرك
طرز انشادنده کی عادیلک دخی نفعینک لسانده
صادر اوله سوزلردن اولدیغنه بنفسه یینه در .

§

ملاحظه

شخصی بر اقوبده اثره گنججه :

کمال بك افندی وقتیه تصویر افکارده نشر
ایتدیگی بر مقاله ادبیهده « نفعینک آثاری عجایب
عالمدن بر وقتلر ردوس لیمانی آغزنده مرکوز
بولنمش اولان هیکل عظیم بگزر . فی الحقیقه
تصنیع نظر فرینده اولان مهارت استادانه اقتدارک
خارجنده در . فقط هیئت طبیعتک فوقنده
اولدیغیچون تماشاسی وجدانه حیرتدن بشقه بر تاثیر

حاصل ایتمز « دیمشیلر ایدی . نفعینک ماهیت
طبیعتنی حقیقه تعریف ایچون خاطره بوندن
موافق بر مثال گله من صانیرز .

قدرت فاطره صانکه بو خارقه دورانک
دماغنی حال فوارنده یینار طاغیرک شراره لرندن
تخمیر ایتمش گبی تخیل ایتدیگی شیلر دایما شدتله
و فقط بر طرز محشمانهده ساخ اولور .

زینت کلام دیدیگمز احتشام افادهده کی مهارتی
انسانی حیران ایدر . باخصوص شدت بیانده کی
قوتی بر مرتبهده در، که بر مصراعنک طرز انشادینه
باقینجه گویا، که شاعرک الهه قلمه بدل گرز و خنجر
ویا نیزه و طبر آلمشده سوزلرینی ممد و حنک باشنه
دورته رک افهام ایتمک ویا لسان قدحنه سزاوار
گوردیگی شخصک صدرینی دلوبنده یورگنه القا
ایلمک ایستدیگنه حکم ایدیلور .

اکثر اشعاری حماسه یوانده اولدیغندن بر

معركه نك تعريفندہ ویا بر صاحب جلا دتک
 وصفندہ تصنیع ایتدیگی تعبیرلرہ دقت اولنسه
 اتخاب ایلدیگی لفظلر رستم لرك ، قهرمانلرك
 روچندن اغتصاب اولنمش ظن اولنور .
 مثلا قوجه مراد پاشا وصفندہ اولان شو
 قصیده سی فردوسینک شهنامه معرکه لرندن گرو
 قالماز؛ بلکه بعض تشبیهات جیده سی حیثیتله آکا
 ترجیح اولنور :

« صفر دوزوب هجوم ایدیجک خیل دشمنه
 دهشتله آسمان وزمین پر فغان اولور
 « صارصلدیغجه زلزله حمله دن زمین
 آشوب رستخیز قیامت عیان اولور
 « کرد سیهده شعله شمشیر تابدار
 « گویا سهاب تیره ده برق جهان اولور
 « اوقلر سهام قوس قزاقن نشان ویرر
 « پیکان تیر ایسه اجل نا گهان اولور

« اوج هواده صیت چکاچاک تیغدن
 « آواز رعد وضاعقه زه گم کنان اولور
 « هر جمله ده هجوم دلیران نیزه دار
 « خیل عدویه اول قدر آفت رسان اولور
 « کیم تنلرنده راه مسامات سربسر
 « سوراخ مار مهره ربای سنان اولور
 « گاهی میان صفده طورز کندی تیغ وش
 « گاهی میان شکاف صف دشمنان اولور »
 بویولده اولان اشعارینی قطعاً اتعاب طبیعت
 ایتمکسزین سویلر . بوندن طولاییدرکه زماننده
 ممدوحلرینی اکثریت اوزره اطوار قهرمانه اصحابندن
 اتخاب ایلشدر . مثلا بر شیخ الاسلامه بهادرلک
 آرسنده هر درلو مناسبت مفقود اولدیغی و تعبیر
 آخرله بر شیخ الاسلامک خواص قهرمانه ایله
 مجبول اولمامسی نقایصدن معدود اولدیغی حالده
 نفعی، مدحه سزاوار گوردیگی بر علامه بی دخیء

ولو میدان معرفتده اولسون، بر رستم صاحبقران
وَمَثَلًا خَوَاصِ عِلْمٍ وَفَضْلِ اَيْلِهِ اَنْفِرَادِ كَالْمَدِينَةِ بِرَبِّمَدَانِيَّةٍ
دوران عد ایدرده اوصافنه او حیثیتله ترجمان اولور.

§

نفعینک اغراقاتی، مبالغاتی، و زمانمزه گوره
خلاف طبیعت عد اولنه جق بر چوق تشبیهاتی ايله
برابر، هر قولی وجدانه بر نشوؤ اغترار احساس
ایدر. انسان آثارینی اوقورکن بیاغی کندوسنده
بر حالت جلادت حس ایلر. قلبه بو تاثیر یله برابر،
الفاظنده کی انسجام و آهنگک سامعه یه اولان تاثیر
شوق آوری دیگیلیانلری حیران ایتامک محالدر.
اکثر اشعاری تهکم و تبکیتی جامعدر؛
بر قصیده سنک بر فقره سننده ممدوحنک فضائلنه
ثنا خوان اولورکن بردنبره طورینی دگشدره رک
برینک معاینه تحویل لسان ایدر.

مثلاً: « معنی که سلك گوهر مدحکنده یرلشور
اندیشه کیم ثنا گله رطب اللسان اولور
اول در گوشواره ناهیده ناز ایدر
بو ترجمان راز دل قدسیان اولور »
دیرکن،

« حاسد بنمله دعویء نظم ایلمسه نوله
زعمنجه خر سخنور عیسی بیان اولور
گور اعتقاد فاسدین ایتمز بو فکری کیم
روبه نیچه مقابل شیر زیان اولور
بردزد نابکار معانی تراش ایکن
یاران سوزیله شاعر اولور نکته دان اولور »
یتلرینی انشاد ایدر.

§

نفعی طرز اشعارنده شعرای عثمانیه دن هیچ
برینه تقلید ایتامش و بناءً علیه کندینه مخصوص
بروادی محتشم ایجاد ایلمشدر.

اگرچه کندیسی ایران شعر اسنه تقلید لسان
و ایران مبالغاتیله تزیین بیان التزامنده بولنمش
ایسهده اقتباساتی ملک یمینی حاله افراغ و
« بن اوگرتدم جهانہ طرز شوخ شعر همواری »
مصراعیلہ فخرانہ اعلان ایتدیگی اوزره اشعارنده کی
طرز نزاکت و ظرافتی و زینت و صنعتی و باخصوص
تشبیه آئنده کی اسلوب غرابتی کندیسی اختراع
ایلمشدر .

هله اوصافده کی طور خاصی باشلی باشنه
بر لسان بیان اطلاقه شایاندر . مثلاً شیخ الاسلام
محمد افندی به اولان قصیده ستک که ایکنجی
مرتبهده اولان آثارندندر - شو بر قاچ بیتنه
دقت اولنورسه، لفظلر هر کسک بیلدیگی سوزلر
ایکن بر پیتنی انشاده دگل، بر ترکیبی ایجاده قولایلقله
احتمال ویر یله میه جک مآثر نظمیه دن اولدیغی
اعتراف ایدیلور :

« بخشش آموز هم، حوصله سوز حست
« کیسه پرداز کرم، قافله سالار کرام
« مشتری رأی و عطار دقلم و مهر آثار
« عرش تمکین و قضا تمشیت و چرخ احکام
« ملتجای وزرا، صدر کبار علما
« کامکار فضلا، فخر موالی عظام
« هادی وادی دین، بدرقه اهل یقین
« پیرو مجتهدین، حضرت شیخ الاسلام »

§

نفعی، مثلاً فضولی گبی مغلوب و نجدان اولان
شعرادن دگلدر . بالعکس . افکارنده کی بارقه
شدتی لسانندن آتشلر صاچهرق افهام ایدر بر
شاعر در .

اوج بیك بیتدن زیاده اولان قصائدی ایچنده
انسانی آغلاده جق، هیچ دگلسه متأثر ایده جک
بر مصراعته تصادف اولنه ماز . فقط خواص

فکر یہ یہ صلابت و تقویت بخش ایدہ جک پک چوق
سوزلری واردر .

اشعاری آره سنده انسانی گولیرن سوزلریده
بولنور . فقط بر صاحب تمکینک، بعض دفعه تہکماً
ایراد ایتدیگی لطیفه لر قیلندندر . بولطیفه لر ایسه
اکثری حضمک معاینی تعیین ایدن صفاته اغاند
اولدیغندن ، ابداع ایتدیگی تعبیراتک غرابتندن
طولایی انسانہ . ضحکدن زیادہ حیرت الویرر .

مثلاً : « مجسم ظردہ یخبستہ دیو دماوندی »
مصراعی خاطرہ گلور شیلر دئمیدر ؟

مزاجی ہزلدن تمامیلہ معرادر . حتی سهام
قضاسندہ بیلہ ہزلدن معدود اولہ بیلہ جک بر اثری
گوستریلہ منز . بناء علیہ مدح و ذمہ طرز مخصوصی
اعتباریلہ نفعی یہ « آتشنزبان » اطلاقدن موافق
بر تعبیر بولنہ ماز .

§

نفعینک غزل پردازلقده کی قوتی قصیدہ انشا -
دندہ کی قدرتندن دوندر . فقط شوراسی غریبدرکہ
قصیدہ لری صرہ سنده سویلدیگی غزللر ، غزلیات
عادیہ سیلہ نسبت قبول ایتمز مرتبہ لردہ پارلقدر .

مثلاً الیاس باشایہ اولان قصیدہ ہمزیہ سنده
انشاد ایلدیگی آتیدہ کی غزلہ مماثل اثر لردہ ، منظومات
غزلیہ سی میانندہ پک آز تصادف اولنور :

« نکاهی آفت دین غمزہ سی آشوب دنیا در
« بو گونه شوخہ دل ویرمک عجب درد، اوزکہ سودادر
« گوگل آشفته، یار آفته، چشم بخت ایسه خفته
« عجب عاشق، عجب دلبر، عجب اولماز تمنادر .
« نیچہ کشف ایلسون دل رازنی اول غمزہ شوخہ
« کہ قت قت پردہ پنہان ایکن بر مست رسوادر
« دیمک گوج، صقلمق گوج غمزہ دن حال دل زاری
« بلای اهل عشقی گورنہ درد حیرت افزادر .

« بلا اندر بلاد دلدرد عشق یار اما
 « یاز قدر آگه کیم بر بویله سودادن مبرادر .
 « نهانی بر نگهله چشمی نیک فتنه ایدر پیدا
 « آنکچون شهر دارالملک دل پر شور و غوغادر
 « تحمل هیچ ممکنی عم هجرانه ای نفی
 « محبت غالب مطلق، دل ایسه ناشکیادر »

غزللری ایچنده نزهت فکر ولسانه نمونه
 اوله رق گوستریله جک منظومه لرندن بریده شو
 بر قاج بیتدر :

« یوقلرسک هیچ وارمی دلدرد داغک یارهسن
 « بویله می گوزلر گوزلر عاشق بیچارهسن
 « آه ایله درد ییلنمز عاشق بیچاره نك
 « چاک چاک ایله مگر آهی، دل صد پارهسن
 زلفکه بند ایتسون، یا نیلسون مجنون گبی
 ضبطه قادر اولیان عاشق دل آوارهسن

دردین اظهار ایتک استر دأما نفعی سگا
 سنده لطف ایت یوقله برگون دلدرد داغک یارهسن
 نفعی شدت طبعنه مغلوب اولیوبده طبیعتی
 نراهتکارانه انشاد نظمه حصر ایلش اولسه ایدی؛
 شعرای عثمانیه آره سنده غزللریله اشهار ایدن
 باقینک او طرز شعرده کی شانی کسر ایتکلگی
 محقق ایدی .

دلیلی ایسه بالاده کی ابیاتدرکه، افکار شو
 خانه سنی لطف طبعیه تزین ایتک خصیصه سنی
 حاز اولان ندیمه بیله غمطه رسا اوله جق مرتبه لرده
 حسیات رقیقه نی و برستم ظریف عاشقانه بی ناطقدر .

§

ملاحظاتمزه ختام ویرمه دن اول شونیده
 سو یلک ایسترزکه: ادبیات جدیده اربابنک نفعی یه لایق
 گورمدکلری قصور، شاعرک عجم مقلدی اولیشی در .
 حتی کمال بک افندی بروقتلر، فارسیدن اقتباسانده

بولغانلر من ایچنده شاعرک اڭ ایلرو گیدنلردن اولدیغنه تعریضاً : « نفی ، ایران کاربانلرینی صویانلر منک اڭ جسوریدر » دیرلر ایدی . فقط ظنی ایتمیزکه بوگون ، ولو لطیفه طریقیله اولسون ، بو قوللرینی تکرار ایتسونلر . زیرا هرکسدن اعلا بیلدکلر نده شبهه یوقدر ، که ادبیات غربیه ایچون یونان لسانی نه ایسه ، ادبیات ترکیه ایچونده فارسی عینیه اودر .

نفی یه بحق بولنه جق قصور وار ایسه تعیرات فارسیه بی ، اقتباس طریقیله استعمالی دگل ، عجمک مبالغات و اغراقاته مفتون اولوبده او طرزی تقلید ایلش اولسی در .

مثلاً « موانع بر انداز » تعبیری ، کمال بک افندیئک ملک یمینلری اولدیغی حالده بو ترکیئک بر لفظ فارسی ایله مردوج بولنش و بناء علیه طرز فارسیده ایراد ایدلش اولسنه ارباب قلم

طرفندن تعریض شویله طورسون ، بویله لزوملی بر تعبیر اختراعیهله فرهنک اصطلاحاتمزی توسیع ایتمش اولدقلرندن طولایی تشکرلر ایدلش ایکن ، نفیئک « سخن آنستکه بی واسطه طبع سلیم » مصراعئک « سخن اولدرکه بلا واسطه طبع سلیم » مصراعنه قلبنی بر اقتباس ادبی عد ایتیوبده بونی ، بر سرقت شعر ، جرم مشهور قدیمنه بکرتماگه حکم ایله ، فصاحت مستشهداتمزدن اولان اویله بر داهیة عرفانی تخطئهیه قالمشیه جقلرندن امینر .

مشارالیهک آثار فارسیه سی صدک خارجنده در . بناء علیه بو مجئده آگا دئر سوز سویلگه لزوم گورمدک .

ابوالضیا توفیق

مقری کوی فی ۳ تشرین ثانی سنه ۱۸۸۷

بعض منظومات گزیده سی

[قصائدند]

- ۱ بارک الله زهی عاطفت ربانی
که شه عالمه اولمش ازلی ارزانی
- ۲ نیچه شه انجمن افروز حریم دولت
نیچه شه حاصل دور فلک سلطانی
- ۳ معدلت پیشه، خداوند سریر حشمت
افتخا کرم و همت و عالیشانی
- ۴ مرکز دائره جاه و جلال و عظمت
قطب گردون جهانبانی و فرمانرانی
- ۵ جارس مملکت دین و مدار اسلام
مظهر مکرمت و موهبت سبحانی
- ۶ سایه لطف خدا حضرت سلطان احمد
که فریدون و سکندر اوله من دربانی

- ۷ او خداوند عمر عدل و علی سیرت کیم
بولدی ذاتیله شرف سلسله عثمانی
- ۸ او شهنشاه قضا رأی و قدر قدرت کیم
عالمک عید مبارک دمیدر دورانی
- ۱۲ شاهد دولتک فهم و خرد مفتونی،
صورت همتک لطف و کرم حیرانی
- ۲۹ خسروا، پادشها - مهر کواکب سپها
ای مدار شرف کوکیه خاقانی
- ۳۰ سنسن اول ماصدق لطف الهی که فلک
برگیجه سنسن اولان دورین آگوب پنهانی
- ۳۱ هر سحر شویله تأسفله چکر کیم یقه سن
بر اولور چاک گریبانی ایله دامانی
- ۳۲ ایتدی عدلک او قدر راه ضلالی منسد
خاطره یول بوله من و سوسه شیطانی
- ۳۳ دوشسه جاه ذقنه طره خوبان یریدر
ایلدی فتنه بی دورگده فلک زندانی

- ۳۴ برق تیغک تن اعداده ایدر جوشنی آب
دوتر اوستنده حبابه سربی سامانی
- ۳۵ آگسه احسانگی طوپراق صاورر باشنه کان
گورسه کف کرمک لرزه طوتر عمانی
- ۳۶ مدحکک غایتی یوق طی لسان ایده مگر
دیغه بیگده برین ناطقه انسانی
- ۳۷ دردمی باری بو تقریبله تقریر ایدیم
تا شفاخانه لطفکدن ایره درمانی
- ۳۸ داورا داد، فلکدن که جفا ایتک ایچون
بولور البته بر اهل دله بر نادانی
- ۳۹ بر دیلم اتمگی بر اهل معارفده قومز
گوزهدر زمرة نادانله حق نانی
- ۴۰ بولسه ارباب دلی خاکله یکسان ایلر
گوستره تا که ادانیده علو شانی
- ۴۱ آلیویر دادمزی چرخ دنی پروردن
پایمال ایتدی قتی اهل دل و عرفانی

- ۴۲ التفات ایت سخن اربابنه کیم آنلردر
مدح شاهان جهانبانه ویرن عنوانی
- ۴۳ کیم بیلوردی شعرا اولسه گر سابقده
دهره دولته گلوب ینه گیدن شاهانی
- ۴۴ حشره دک آب حیات سخن باقیدر
آگدروب زنده قیلان نام سلیمان خانی
- ۴۵ بر گهردر سوز، آگا همت شهدر قیمت
نه روا بویله متاعک چکیله خسروانی
- ۴۶ یازمش الطاف شهنشاهی مرّبی سخنه
شاه اویس ایله یازان منقبت سلمانی
- ۴۷ باخصوص اوله بنم گبی معانی پرور
که شکست ایتدی سوزم قدر درغلطانی
- ۴۸ صنورم کنیدی بر خواجه صاحب جوهر
آلیغمجه الله کلک گهر افشانی
- ۴۹ سوزلرم اولدی حسد کرده یاران عراق
بلکه رشک سخن محتشم کاشانی

- ۵۰ اضطرابی ایدر ایشعارمه شمعی تحسین
سوزه گلدکجه قبول ایلین حسانی
- ۵۱ نیچه استاد سخن کستره اولدم غالب
که بولنمز آره سهک هر برینک اقرانی
- ۵۲ کیمیسی قائل اولوب حقه سوزم ایتدی قبول
ایتمین داخی قویوب دعوی بی برهانی
- ۵۳ ایشیدوب صیت و صدای سختم اولدی خموش
گوشنه گیرمز ایکن دبدبه خاقانی
- ۵۴ حاصلی شمعی بنم نادر سنج عالم
ایدر اقرار بوکا، کامل اولان ادعانی
- ۵۵ مدعی منکر اولورسه چکرم اشهاده
حق شناس اهل نظر آ گلدایم یارانی
- ۵۶ قومز اشعار روان بخشمه انکاری ینه
حاسدک آغزینه گلسته حسدنن جانی
[سلطان احمد اوله اولان برنجی قصیده دن]

- ۱ هر معنی لطیف که جاندن نشان ویرر
تعبیر ایدنجه طبع آنی نظمه جان ویرر
- ۲ هر نظم دلفریب که بندن صدور ایدن
لفظی جمال شاهد معنایه آن ویرر
- ۳ هر نکته خفی که کلامده درج اولور
مضمونی دست عالمه بر داستان ویرر
- ۴ اول سحر ساز معجزه گویم که نطقمک
فیضی دوات دکککه زبان ودهان ویرر
- ۶ پاکیزه گوی نادره سنجم که هر سوزم
شهنامه بلاغته حسن بیان ویرر
- ۷ و صاف محتشم سختم که قصاندم
شاهان جم شکوه جهانبانه شان ویرر
- ۹ طبع عروس معنی به مشاطهلق ایدر
اندیشه م آینه، قلم سرمه دان ویرر
- ۱۰ خامه م که نظمی ایدر احیا مداد ایله
آب حیاته رشحه سی روح روان ویرر

۱۱. بو اقتدار طبعه امانه فائده
 سرمایه تصویرمه غم زیان ویرر
 ۱۲. بردم مرادم اوستنه دور ایلمز فلک
 آب استسم سراب عدمدن نشان ویرر
 ۱۳. دستمه جام گورسه بنم سرنگون ایدر
 نادانه ساغر استسه رطل گران ویرر
 ۱۴. ایتدکجه طالعله رجای موافقت
 هر وعده دروغنه بیك ییل زمان ویرر
 ۱۵. هر ظلمه تجمل ایدر آشکاره دل
 اما بو جوری جانه عذاب نهان ویرر
 ۱۶. بر شوخ شیوه کاره اسیر ایتدی کیم بنی
 نه اولدرر جفا سی، نه غمدن امان ویرر
 ۱۷. بر بی وفا که هر دم اسیران عشقنه
 داروی صحتی اجل مهربان ویرر
 ۱۸. هم اوغرامز فراقله اولسه مده یانمه
 هم یولده راست گلسه قاچر با که یان ویرر

۱۹. باقدقجه بر نگاهله بیك جان آلور گوزی
 هم ینه شویله خسته گورینورکه جان ویرر
 ۲۰. چکدکجه چشمی خشمه شمشیر غمزمن
 عشاقه دهشت غضب قهرمان ویرر
 ۲۱. که قهرمان چشمه ابرو کان صونر
 که رستم نگاهنه مژگان سنان ویرر
 ۲۲. خطی که ظاهر اولسه گرك داخی عالمه
 خوف ظهور فتنه آخر زمان ویرر
 ۲۳. لعلی که رشک خاتم جمدن زمانه ده
 حکم نگین پادشه انس و جان ویرر
 ۲۴. اول شه که قر بختی ایله تختگاه روم
 فرش زمینه مرتبه آسمان ویرر
 ۲۸. جمشید کامران که سوار اولسه رخشنه
 دارا طوتر رکابی، خسرو عنان ویرر
 ۳۰. یکتا سوار عرصه دوران که دشمنه
 خوف هجومی تفرقه خاتمان ویرر

- ۱ بهار ایردی ینہ دوشدی لطافت گلستان اوزره
 ۲ ینہ اولدی زمینک لطفی غالب آسمان اوزره
 ۳ ینہ هر لاله بر شمع مغنبر یاقدی دودندن
 ۴ سحاب عنبر افشان اولدی پیدا بوستان اوزره
 ۵ ینہ چیقدی بیاضه نقشی هر سرو گل اندامک
 ۶ صارلدی یاسمن شاخ نهال ارغوان اوزره
 ۷ چکاسه نوله یاران صفا سیر چمنزازه
 ۸ صلايه باشلدی مرغ چمن، سرو چمن اوزره
 ۹ خرد مفتون اولور نقش بهار رونق باغه
 ۱۰ نظر حیران قالور آثار صنع مستعان اوزره
 ۱۱ جهان آرایش ازرهاز گلزار ایله نازنده
 ۱۲ زمین فیض لطافتله سپهره امتنان اوزره
 ۱۳ نسیم اول دگلو جانبخش و حیات افزا که هر دمده
 ۱۴ دم عیسی ایله دعواي بحث و امتحان اوزره
 ۱۵ یاراشدی اول قدر موج مسلسل آبه کیم ویرض
 ۱۶ او حسنی زلف پر خم سیننه سیمینبران اوزره

- ۳۲ هر بر قدمده صدمه پڑ زوری فعلنک
 گاو زمینه زلزله استخوان ویرر
 ۳۵ دوری زمان احمد مختاری آگدرر
 شمشیری ذوالفقار علیدن نشان ویرر
 ۳۷ شانی شهان عالمی خوار و خقیر ایدر
 لطفی گدایه سلطنت جاودان ویرر
 ۳۸ که بر وزیري شاه عجمدن خراج آلور
 که بر وکیلی عسکر تاتاره خان ویرر
 ۵۱ ای داور زمانه که آب عدالتک
 ملک جهانه رونق باغ جنان ویرر
 ۵۲ چوق دولتگده شاعر ساحر بیان ولی
 داد ادایی نفعی شیرین بیان ویرر
 ۵۳ لطفک اولورسه گر سخن پست پایه سی
 نظم بلند محتشمه کسر شان ویرر
 ۵۴ سوز بر متاع فاخر و کیا بدر ولی
 آگا رواجی لطف شه نکته دان ویرر
 [سلطان احمد وصفنده ایکنجی قصیده سندن]

- ۱۱ ایدر شاه بهارک درهم بی سکه سن جاری
 دوکر ازهار بادامی صبا آب روان اوزره
 ۱۲ یازلدی قطره شبنم سراپا برک سوسنده
 قطار جوهر معنی گبی تیغ زبان اوزره
 ۱۳ دگل شبنم شرار آه بلبلدرکه چقدقچه
 دوشر کسب رطوبتله هوادن گلستان اوزره
 ۱۴ دوزر بر حافظ محفل نشین نغمه پردازه
 سر آغاز ایلدیکه عندلیبان آشیان اوزره
 [سلطان احمد اوچخی قصیده سندن]
- ❦
- ۳ جویلرمی دور ایدن طرف چمنزارین یاخود
 مائی پرواز ایله قطع اولمش یشیل خارامیدر
 ۴ سبز وحرّم بر فضامی هرکنار جویبار
 یا میان جووده عکس کنبد خضرامیدر
 ۶ جنتی گورمش بر آدم وارسه گلسون سویلسون
 طرحی آنک داخی بویله دلکش ورغانمیدر

- ۷ گئلرنده وارمی بویله رنک وبوی دلفریب
 یانسیم صبحی بویله بوستان پیرامیدر .
 ۸ بردرخت سرفرازی وارمی باغ جنتک
 یوخسه آنجق واعظک مدح ایتدیگی طوبامیدر
 ۶ بونده طوبادن قالورمی مشک بید سرنگون
 یاغبار برک طوبی آنده مشک آسامیدر
 ۱۰ جدا جای نشاط افزا که رضوان گورسه گر
 حیرتندن دیردی بو جنتمیدر، دنیا میدر ؟
 ۱۱ صنع حق یا گلشن جنتدن افراز ایلش
 بیشقه بر جای طرب انگیز غمفرسامیدر ؟
 ۱۲ دایما بویله مفرحمی بو جای دلکشا
 هر زمان آب وهواسی بویله روح افزامیدر ؟
 ۱۳ یوخسه شمعی ایلین آب وهواسن تربیت
 آفتاب دولت شاه جهان آرامیدر !
 ۱۴ یعنی سلطان احمد عادل که فرش درگهی
 عرشدن اعلا دگلسته، چرخدن ادنامیدر

- ۱۵ شاه دینپور که تشریف قدمیله زمین
عرشه ناز ایلرسه استغناسی، استغنامیدر
- ۱۶ ماه ملک آرای دولتکیم فروغندن فلك
مهرینی فرق ایلز پنهامیدر، پیدامیدر
- ۱۷ چرخ آگا تعظیم ایدوب اسکندر ثانی دیمک
شانته نسبت مگر برمدح مستشامیدر!
- ۱۸ بلکه دارات سکندردن فلك بر بنده سن
گورسه فرق ایتزدی اسکندر میدر، دارامیدر
- ۲۰ صبح روشنی شعاع مهر عالمتابله
یا سرای دولتنده پرده دیبامیدر
- ۳۲ خسروا بوفنده گر غر النورسه م گورسوزم
لاف بیغنامیدر، یابر قوری دعوامیدر
- ۳۳ بونجه دمدر دعوی صاحبقرانی ایلرم
بر مبارز یوقی میدان سخن تنهامیدر؟
- ۳۴ در نظم چرخه منکوش اولسه ییلز روزگار
شعر نفعی میدر اول یا کوبک شعر امیدر

- ۳۵ نور موج معانی سوزمده برق اوران
یالباسی نظممک بر آتشی خارامیدر
- ۳۶ معنی رنگینی لفظ آبدارمده یاخود
ساغر مینایه قونعش لاله گون صهبامیدر
[ادرنه شهرینه دائر اولان قصیده سندن]

- ۱ سخن اولدرکه بلا واسطه طبع سلیم
اوله مقبول دل نادره سنجان فهم
- ۲ یعنی یا وحی اوله مضمونی آنک یا الهام
بونی فهم ایتمده احباب ایدملر بحث عظیم
- ۳ عقد گوهر گی منظوم اوله طبعه وارد
چکمیله ناظم اولان زحمت قید تنظیم
- ۴ سلیک تسبیح دل عارف بالله گی
اوله پرگوهر اسرار خداوند علیم
- ۵ کیم او قورسه ایده فیض نفسی دنیاده
نشر آثار دم نطق مسیحا و حجیم

- ۶ آفرین اول سخن آرای نظامی طبعه
 که اوله فکری بوگونه در اعجاز نظم
 ۷ بویله بر معجزه پرداز محل گویند سزا
 اولسه گر مجلس عرفان الهیده ندیم
 ۸ سوزمیدر اولکه چپ و راست دوشه مضمونی
 نیچه معنای درستن بوزه بر لفظ سقیم
 ۹ دوشه بر سمت غریبه ره فکر نظمی
 نه طریق روش تازه، نه وادی قدیم
 ۱۰ چکه مضمونی فهم ایتمده بر نکته شناس
 نه قدر دقت ایدرسه او قدر رنج الیم
 ۱۱ کنندی فهم ایتمده بیک فکر ایله بر نکته سنی
 نطقی عاجز قاله یارانہ ایدنبجه تفهیم
 ۴۷ دولتگده بنم اول خسرو معنی که ایدر
 قوت طبعه خلاق معانی تسلیم
 ۴۸ قلم ناطقه بند دهن سحر و فسون
 سخنم عقده کشای گره فکر حلیم

- ۴۹ قید تحریر مله پای سخن درزنجیر،
 داغ فرمانله جبهه اندیشه وسیم
 ۵۰ اثر لطف کلامله احباً خوشدل،
 یاد شمشیر زبانله عدو پر غم و بیم
 ۵۱ فیض اندیشه رنگینله باد صبا
 ایتسه گر کشت و گذار چمن باغ نعیم
 ۵۲ حکم فیضک ایدر اول مرتبه جاری که دوز
 شیشه باده گلرنکه جناب تسنیم
 ۵۳ طبع اول بحر سخندر، که کف موجی طوتر
 پنبه لر ایچره نهان سبحه لؤلؤ عظیم
 ۵۴ حضر سر چشمه نظم، که بولور تازه حیات
 رشحه فیض نم خامه ایله عظم رمیم
 ۵۵ بتشکار حرم دیر خیالم که قومش
 بنده بر سر اثر صنع خداوند قدیم
 ۵۶ رشک کلاک کف مانی اولور آلسم الیم
 دسته چوب تبر بتشکن ابراهیم

[سلطان احمد]

- ۶ بویله صاحب حسن اولان ایتمز صفا آینه‌دن
عکسنی گوردکجه زیرا کندویی حیران بولور
- ۷ کندویی حیرانده بولمزسه اگر آینه‌ده
خوف تیغ غمزه سیله عکسنی لرزان بولور
- ۸ غمزه سی بر مست خواب آلوده پر فتنه کیم
دوشده گرال صونسه تیغه دامننده قان بولور
- ۱۱ هرنگاه نکته آمیزنده رند عشق اولان
هم عتاب رنجش وهم مزده احسان بولور
- ۱۲ لطفله که بر گولر یوز گوسترر کیم مرده لر
نوش داروی شکر خند لبنده جان بولوره
- ۳۰ ای شه صاحب هنر کیم دولتکده اهل دل
دائماً دشوار اولان مقصودینی آسان بولور
- ۳۱ نه وجود بینظیرک گبی بر ممدوح اولور ؛
نه بنم گبی ثناکاره فلک اقران بولور ..
- ۳۲ بن او خاقانی عهدم، که بنم ممدوحک
آستاروب سرایی دولت خاقان بولور

- ۳۳ انوری روزگارم کیم شبستان سخن
شمع فکرمله ضیای نیر، زخشان بولور
- ۴۶ بیت معمور فلک رشک ایتمده دیوانمه
سیر ایدن گرچه دلم بر خانه ویران بولور
- ۴۷ خانه ویراندر اما تیشه اوردجه خیال
هرتهی گنجنده بر گنجینه پنهان بولور
- ۴۸ گاه اولور نقاب چاپکدست فیکری طبعک
گنج پر گوهر آزارکن، بر توکنمز کان بولور
[سلطان احمد اوله]

- ۲ مستان خراباته صلادر نه طورر لر
زهاده تغلب ایده جک دم بو زماندر
- ۳ زیرا نه دیمکدر بوکه رندان ایله واعظ
بر یرده طوروب جام هلاله نگراندر
- ۴ شمدنگیرو یاران سبکروحه دوشن ایش
ترتیب بساط طرب رطل گراندر

- ۵ شمدنگیرو بیچاره درد و غم چاره
فیض اثر صحبت پیمانہ کشاندر
- ۶ اول رند تہی دستہ حسد کیم بو زمانده
غمخانہسی عشرتگده سیمیراندر
- ۷ بو دمده نہدر بیک یشامق آدمہ دیرسہم
بو نکتہی سلب ایلمک ادراکہ زیاندر
- ۸ یا بیک یشامزی او کشی کیم آگا ہمدم
بر شیشہمی کهنہ وبر تازہ جواندر
- ۱۰ تا حشرہدک اول دمده اولان فیض صفانک
اندیشہسی اول خستہیہ کیم سرمایہ جاندر
- ۱۱ دلبرسنز اولان بزم میک عاشق زارہ
ہر ساغری بر دیدہ خوبانہ چکاندر
- ۱۲ خونابہ دگل بادہسی زہر غم ہجران
ہم نغمہ چنک ونی فریاد و فغاندر
- ۱۳ یار اولمچق آب حیات اولسہ اگرمی
تہ شیشہ لخت جگر و قطرہسی قاندر

- ۱۴ تحقیق صفا گرچہ بودر ، لیک بو تحقیق
بروفق ہوا و ہوس نوهوساندر
- ۱۵ گوش ایت نہ دیر اول رند مسیخادم معنی
کیم رشحہ کلکی سخنہ روح رواندر
- ۱۶ بن نیلیہیم دلبری کیم حجلہ طبعم
حورای معانیلہ طربگاہ جاندر
- ۱۷ تنہامی ناب اولسہ بو دملردہ بگا کیم
می ہمدم دیرینہ شوریدہ دلاندر
- ۱۸ بز بویلہ دم حرّم و فرخندہ خصوصاً
کیم ماحصل مدت عمر گذراندر
- ۱۹ ہم روز مبارک دم عید طرب انگیز
ہم دور جہانداور جم شوکت وشاندر
- ۲۰ اول شاہ مکرم کہ کف دستی کرمدہ
خورشید زرافشان گبی مشہور جہاندر
- ۲۹ عالم آگا محتاج او مستغنی عالم
بو مسئلہ معلوم دل عالمیاندر

- اول مهر جهانپرور اوج عظمتدر
 مهرک کرم و کوکبی خود دهره عیاندر
 ۴۶ ای شاه کرم پیشه که فکر تم لطفک
 بحر سخنه مایه فیض جریاندر
 ۴۷ اول فیضله بر بحر رواندرکه خیالم
 امواجی گهر بیرینه سیاره فشاندر
 ۴۸ سیاره دگل هربری بر جوهر علوی
 کیم آگه بها ماحصل گون ومکاندر
 ۴۹ دوران نه بیلور قدردر نظممی زیر
 اول دور ایده لی منکر ازیاب بیاندر
 ۵۱ چوق گرچه دلیرانه سخنکستر بی باک
 کیم هربری زعمنجه فلان بن فلاندر
 ۵۲ اما ینه خصم افکن میدان تخیل
 هر معرکه ده نفعی شمشیر زباندر
 ۵۳ شمعی بنم اول صفدر یکتا که هجوم
 برهمزن خیل وحشم خصم جباندر

- ۵۴ یوق عجزی ینه طبعمک اندیشه دن اصلا
 گرچه ستم چرخله بی تاب وتواندر
 ۵۶ طبعم قفس دانشه بر طوطی گویا
 خامه م چمن معنی یه بر سرو چاندر
 ۶۰ اعدایه مدار قلم رشحه سمدر
 احبابه شمیم سختم نکته جاندر
 ۶۱ اول نادره پرداز بلیغم که کلامم
 ضرب المثل نکته شناسان جهاندر
 ۶۲ بر کیمسه دن ایرمزسه نوله گوشمه تحسین
 افسون کلامله جهان بسته دهاندر
 ۶۳ گویا که گلستان سخندر بو قصیده م
 هر نکته سی بر غنچه بی خار وخزاندر
 ۶۴ یا نظم دلاویزله بر جوی مسلسل
 یا معنی رنگینه بر لاله ستاندر
 [سلطان احمده رمضانیه سندن]

- ۱ صائمگه فلك دور ايله شامی سحر ایلر
هر واقعه نك عاقتندن خبر ایلر
- ۲ بر دوش گبی در حق بوکه معنیده بو عالم
کیم گوز یوموب آچیچه زمانی گذر ایلر
- ۳ بز یرده که آرامه بو مقدار اوله مهلت
اربابی نیچه کسب کمال و هنر ایلر
- ۴ اولمش طوته لم مدت آرامیده ممتد
عاقل نیچه تمیز ره خیر و شر ایلر
- ۵ تشخیص ره خیر و شر اولورمی او دلدله
کیم لشکر غم بر برینی پی سپر ایلر
- ۶ بولمز ره حتی مگر اول کیمسه که آ که
توفیقی هادی ازل راهبر ایلر
- ۷ توفیق رفیق اولمیچق فائده یوقدر
هر کیم بوراده عقله او یارسه ضرر ایلر
- ۸ عقلک هنری وادی حکمتده در آنجیق
تحقیق ايله حکمت نیچه بر دلدله ایلر

- ۱۰ دوشمز دل و طبع اهلی بو اندیشه یه زیرا
تشویش دل و طبعی بو داخی بتر ایلر
- ۱۱ زعمیجه اولور هر کشینک رد و قبولی
حق سویلینی صائمه فلکدن حذر ایلر
- ۱۲ رندان خدا پرور معنی بو معلده
نه چرخه، نه قول حکمایه نظر ایلر
- ۱۳ ویرمز فلگک دور چب اندازینه حکمی
قور حکمتی تسلیم قضا و قدر ایلر
- ۱۶ اول کیمسه در آزاده المذن که وجودین
گوی خم چوکان گبی بی پاور ایلر
- ۴۰ ای خسرو جم کوکبه مملکت آرا
کیم سلطنتک عالمی پر زیب و فر ایلر
- ۴۱ اوصافکه حد یوق طوته لم سحر ايله طبع
بیك معنی پی بر شکله قویوب مختصر ایلر
- ۴۳ طبغدر او دریای گهر پاش معانی
کیم ساحلنی معدن لوء لوء تر ایلر

- ۴۴ اندیشه‌م او صورتگر اعجاز نمادر
 کیم جوهر فرد اوستنه طرح صور ایلر
 ۴۵ خامه‌مدر اول ابر چمن آرای سخنکیم
 بر قطره‌سی بر گلشنی شادابتر ایلر
 ۴۶ رنگین ولذیذ اولدی کلام او قدر کیم
 کام لب اندیشه‌بی پر گلشکر ایلر
 ۴۷ اماینه بر سوز نه قدر نازک اولورسه
 دخلی آگا ارباب حسد اول قدر ایلر
 ۴۸ استاد اولیحق سوزده حسددن قاچیلورمی
 زیرا هنری رشک وحسد معتبر ایلر
 ۴۹ یتیمی بود دولت که بگا رشک ایده دائم
 بر طائفه کیم دعوی فضل و هنر ایلر
 ۵۰ زعی او قدر هر برینک سوزده کی گویا
 اندیشه‌سی تغییر قضا و قدر ایلر
 ۵۱ اما گیر بچک معرکه معنی یه اول
 شمشری قور اندیشه‌بی زره و سپر ایلر

- ۵۲ نطقیله مسیحا گچینور هربری اما
 خاصیت صحبتلری انسانی خر ایلر
 ۵۳ غوغای سخندر بو فضیلتده نمزوار
 فضل اهلی بزم باشمز اوستنده یرلر
 ۵۴ سوز بن دیدیگم جوهر علوی ایسه آنی
 دوران صدف سمع قبوله گهر ایلر
 ۵۵ سوزمیدر او کیم نسخه‌سی نکته شناسان
 حشوشکم رخنه دیوار ودر ایلر
 ۵۶ حقمده نه دیر لرسه او گونه سفهانک
 آثار طبیعتلرینه کیم نظر ایلر
 ۵۷ لازم گلچک اول متشاعر لره طبع
 هر معرکه ده نیلای داخلی نلر ایلر
 ۵۸ اول صفدر دشمن کش نظم که خصوصاً
 شمشری زبانمدن احبا ضرر ایلر
 ۵۹ اولورسه اگر همت شاهنشاه عادل
 حاشا که بو اندیشه‌ده نفعی ضرر ایلر
 [سلطان احمد اولان رایه‌سندن]

- ۴۳ بنم اول حیدر کبرار معنی کیم هجومندن
دلیران خیاله تنک اولور اندیشه منیدانی
- ۴۴ فضیلت معرفتدر باگه، علم اندیشه معنی
مبارک اولسون اشراف زمانه علم و عرفانی
- ۴۵ سوزم شاهد یترا ثبات استعداد ایچون باگه
نه لازم دام تزویر ایلمک تفسیر قرآنی
- ۴۶ هنر لطف کلام حقی بیلکدر محننده
حقیقتده بودر اهل دلک معیار ادعانی
- ۴۷ بو فیض اهل دله داد خدادر جهده اولمز
ینه بر اهل دل نظمندن آگلر آکلین آنی
- ۴۸ محصل آدمه معنی گر کدر یوخسه نیلر لر
اسیر قید صورت بر آلائی بیهوده حیوانی
[جلوسیه سلطان عثمان ثانی]

- ۳۴ عاشقم شوریده لك آرام جانمدر بنم
غمزه دلبر بلای ناگهانمدر بنم
- ۳۵ غمزه دن کیم خوف ایندر زلفی هوادار اولسه
غمزه زیرا همدم راز نهانمدر بنم
- ۳۶ بن گریبان چاک مست جام استغنائی عشق
فته خدمتکار دامن در میانمدر بنم
- ۳۷ بابل گلزار عشقم سینه پرداغله
نوشکفته غنچه دل آشیانمدر بنم
- ۳۸ خانمان سوز دلم گردابه دوشمش آتشم
حلقه حلقه طره دلبر دخانمدر بنم
[سلطان عثمان اولان قصیده فخریه سندن]

- ۴۴ صلادر نکته سنجان زمانه هیچ لاف ایتم
بن اوگر تدم جهان طرز شوخ شعر همواری
- ۴۵ نیچه ییل استسه سحر اوگره در هاروته اندیشه م
آخچه چارسوی فتنده دکان سحاری

- ۴۶ خرد علامه ادراکات برکهنه شاگردی
 فلک شهنامه اندیشه مک پر جلد زرکاری
 ۴۷ سخن برطوطی معجز بیاندر خامه استادی
 قلم بر قهرمان تیغز ندر دل سلحداری
 ۴۸ جم اندیشه مک خورشید بر جام زراندودی
 عروس طبعک ناهید بر چنکی پرستاری
 [قصریه - سلطان عثمانه]
- ❦
- ۱ آفرین ای روز گارک شمسوار صفدری
 عرشه آص شمدنگیرو تیغ ثریا جوهری
 ۳ سرفراز ایتدک لواء الحمد دین احمدی
 کافره گوستردک الحق دستبرد حیدری
 ۴ تیغکه نوله یمین ایلسه روح مرتضی
 برغزا ایتدک، که خشنود ایلدک پیغمبری
 ۵ ایلدک بر جمله ده بر باد ملک دشمنی
 کرد در خشک گرچه کیم سد ایتدی راه ضرصری

- ۶ ماه نوصانمه فلکده گوریجک پیکارگی
 دتره دی بهرام، الندن دوشدی زرین خنجری
 ۷ اول قدر قان دوکدی شمشیرک که عکسیله آنک
 کاسه یاقوته دوئدی کنبه نیلوفری
 ۸ غمزه خوبان گی جاری اوچندن ینه خون
 بویله قالورسه اگر یکر نک ایدر بحر وبری
 ۱۲ بر آوخ گوهر صاچردی عالمه گویا کفک
 صالدیغجه دشمنه گاهی مرصع ششبری
 ۱۸ قارشو طورمنز سا که شمدن صکره بواقبالله
 دشمنک گر قهرمان اولسه سراسر لشکری
 ۱۹ بویله آغاز ایلسون شمدنگیرو القابکه
 جامع نه قبه کونک خطیب منبری :
 ۲۰ آفتاب بحر و بر، صاحب قران شرق و غرب
 شمسوار نامور، رایت کشای صفدری
 ۲۱ آسمان دولتک خورشید قدسی پرتوی،
 بزمگاه شوکتک جمشید خورشید افسری

- ۲۲ نقد وقت سلطنت ، سرمایه امن و امان
 دستگیر دین و دولت ، کامبخش سروری
 ۲۵ صفدر کشور کشاکم جنگه چقدقچه اولور
 جبرئیل انا قحنا خوان تیغ و مغفری
 ۲۷ شهریار آسمان مسند، که اولمش تا ازل
 سجده گاه تاجداران جهان خاکدردی
 ۲۸ شه نشین نه رواق آسماندر مسندی
 عیدگاه هفت اقلیم جهاندر لشکری
 ۲۹ مسند اجلانک رفعت بر ادنا پایه سی
 درگه اقبالنک دولت قدیمی چاکری
 ۳۸ کامکارا، صفدرا، صاحبقران شاهنشها،
 ای سریر عدل و دادک داور دین پروری
 ۳۹ سحر ایدردم مدحکه گلدکجه اما نیلیم
 ایلش حق وصفگی قید تصووردن بری
 ۴۰ عجزمه بر حجت آلوردم اگر اهل اولسه لر
 روزگارک یاوه سنجان فضیلت کستری

- ۴۱ عاجزم حق اوزره اوصافکده حالا کیم بنم
 عالم اندیشه ناک علامه دانشوری
 ۴۲ بلکه قانون سخنیده، حل و عقد نکته ده
 حکمت فکر و خیالک فیلسوف اکبری
 ۴۳ حسجالمدر خصوصاً لاف دعوی بر طرف
 گرچه صاحب لاف اولور ارباب طبعک اکثری
 ۴۴ بن اوگنم قدرم ارباب دل و دانش بیلور
 عارفم دو شیمز بگا لاف و گداف سرسری
 ۴۵ خامم اول معجز طراز صد هزاران پیشه در
 کیم نظیر اولمز آگا الا کلیمک اژدردی
 ۴۶ حرفیدر مجموعه اسرار دیوان کمال [۱]
 نقطه سیدر مهره داغ درون انوری
 ۴۷ طبع اول بتخانه در کیم صورت دیوارینک
 طاشه کار ایلر خدنک غمزه نازکتری
 ۴۸ نیچه صورت فیض انفاسمه جان بولسه اولور
 هربری شهر دلك بر عالم آرا دلبری
 [۱] کمال اصفهانی .

- ۴۴ هر خیالم بر عروش ناز پرورد بر بنم
 کیم بو عالمین دگل اسباب زیب وز یوری
 ۵۲ خامه مک راه سلوک فتنه خط سایه سی
 شعر مک جبل متین فیض تار مسطری
 ۵۳ قنده بن قنده ینه تعریف شاه نکته دان
 نیلیم ضبط ایده م اندیشه زور آوری
 ۵۴ فکر اوصافک غدای روحیر اندیشه مه
 دل هلاک اولور اگر اولسه م اوسودادن بری
 ۵۵ جوهر اکسیر مدحک طرح ایدنجه رشکدن
 ایلرم هر لحظه اندیشه مله جنک زرگری
 ۵۶ قورقرم هم آفتاب کیمیا گر طومیسون
 یوخسه بیگ شوقله اولور اولدخی بر مشتری
 ۵۷ ذرّه سن مهره، غبارین روزگاره کیم ویرر
 جوهری یم بن جهان ویرم اوپله گوهری
 ۵۸ بویله جوهر وار المده نیلیم دنیای بن
 باشنه چالسون فلك آینه اسکندری

- ۶۱ باشله شمدن صکره ای نغمی دعای دولته
 بردعا ایت کیم اوله حسن قبولک مظهری
 ۶۲ ایلیمه تا خسرو صاحبقران شرق وغرب
 اشهب زر پالهنک صبحله جولانگری
 ۶۳ حق سرافراز ایلسون رایات دین ودولتن
 قنده عزم ایلرسه اولسون قمع ونصرت رهبری
 ۶۴ ایلدکجه عزم میدان غزا اول قدم
 پایمال اولسون یولنده دشمن دینک سری
 [غزایه - سلطان عثمانه]
- ❦
- ۱ اسدی نسیم نوبهار، آچلدی گلار صبحدم،
 آچسون بزمدده گوکلز، ساقی مدد صون جام جم
 ۲ ایردی ینه ارد بهشت، اولدی هواغبر سرشت،
 عالم بهشت اندر بهشت، هر گوشه بر باغ ارم
 ۳ گل دوری عیش ایامیدر؛ ذوق وصفاهنگامیدر؛
 عاشق لک یرامیدر؛ بوموسم فرخنده دم .

- ۴ دونسون ینه پیمانہ لر، اولسون ہی خمخانہ لر،
 رقص ایلسون مستانہ لر، مطربلر ایتدجکہ نغم
 ۵ بودمدہ کیم شام و سحر، میخانہ باغہ رشک ایدر؛
 مست اولسہ دلبرسوسہ گر، معذوردر شیخ الحرم.
 ۶ یانیلسون بیچارہ لر، آفتہ لر آوارہ لر،
 ساغر صونہ مہپارہ لر، نوش ایتمامک اولور ستم.
 ۷ یار اولہ جام جم اولہ، بویلہ دم خرّم اولہ،
 عارف اودر بودم اولہ، عیش و طربلہ مغتم.
 ۸ ذوقی اورندایلر تمام؛ کیم طوتہ مست شادکام؛
 برالدہ جام لالہ فام، برالدہ زلف خم بجم
 ۹ لطف ایلہ ساقی نازی قو، می صوک کہ قالمز بویلہ بو،
 طولسون صراحی و سبوز، بوش طور مسون پیمانہ ہم
 ۱۰ هر نورسیدہ شاخ گل، آلدی الینہ جام مل
 لطف ایلت آچل سن داخی گول، ای سرو قد و غنچہ فم
 ۱۱ بودرد بوصافی دیمہ، دونسون پیالہ غم یمہ
 قانون دور دامہ، اوی سنندہ می صون دمبدم

- ۱۲ میدر محک عاشقان، آشوب دل آرام جان،
 سرمایہ پیر مغان؛ پیرایہ بزم صنم.
 ۱۳ می عاقلی ارشاد ایدر؛ عاشقلری دلشاد ایدر؛
 سیلہ ویرر برباد ایدر؛ دللردہ قویمز کرد غم.
 ۱۴ می آتش سیالہ در، مینا قدحلہ لالہ در؛
 یاغنچہ پرژالہ در؛ آچمش نسیم صبحدم.
 ۱۵ ساقی مدد می صون بزہ، جام جم وکی صون بزہ،
 رطل پیایی صون بزہ، گتسون گوگلاردن الم
 ۱۶ بز عاشق آوارہ یز، ایما اسیر بادہ یز،
 آفتہ یز، دلدادہ یز، بزدن دریغ ایتمہ کرم.
 ۱۷ برجام صون اللہ ایچون، برکاسہدہ اول ماہ ایچون
 نامدح شاهنشاه ایچون، آلم الہ لوح و قلم.
 ۳۱ ای خسرو عالی تژاد، وی داورپاک اعتقاد
 ای شاه صاحب عدل و داد، ای پادشاه محترم.
 ۳۲ سن برشہ دیشانسک، شاهنشہ دورانسک،
 یعنی کہ سن خاقانسک، دورگدہ بن خاقانی یم.

- ۳۴ سوزده نظیر اولمز بگا، گر اولسه عالم بز یگا،
پر طمطراق و خوش ادا، نه حافظم، نه محتشم
۳۵ خاقانی یم بن محتشم، یانمده سرهنک حشم،
حافظ اولور لبسته دم، خامه ایدنجه زیروم.
[ربیعیه]

- ۱ شکر کیم بمنت و بی اضطراب روزگار
عزت و رفعتله اولدم کامیاب روزگار
۲ بخت خواب آلودی بیدار ایتدی گویا خوابدن
نالاه دولاب چرخ آسیاب روزگار
۳ طالعده بخت او یاندی، خوابه واردی یا مگر
غمزه پرفتنه نادیده خواب روزگار
۴ ایتدی جمله چکدیگم جورک تلافیسن قضا
گتدی دلدن یاد ظلم بحساب روزگار .
۵ گتدی اول دملرکه ایلردی پریشان خاطر
بریگا غم، بریگا قهر و عذاب روزگار

- ۶ گلدی اول دملرکه اوله خدمتمده درمیان
پیک همت گبی دامن شتاب روزگار
۷ لطف حقدر بو عنایت یوخسه مانعدر بوگا
مقتضای حکم دور ناصواب روزگار .
۲۴ عهد عدلی عالمه فصل بهار خوشدلی،
دور لطفی دهره ایام شباب روزگار
۲۵ خوف شمشیری جهانیه یاد مرک ناگهان،
فیض جودی کائنه فتح باب روزگار
۲۸ کامکارا، شهر یارا، خسروا، شاهنشها
ای جهاندار وشه گردون جناب روزگار
۲۹ درکهنده بردلم نانی بگا چوق گوردیلر
اویدیلر، اولشدیلر، برقاق کلاب روزگار
۳۰ دشمن ارباب دل، بر نیجه خرطبع ولیم،
کیم ستمده هریری نائب مناب روزگار
۳۱ اقتضا ایتدی براز یاوه آنکچون نیلیم
یوخسه دالم بویله در با که خطاب روزگار .:

- ۳۲ عرفی روم، انوری عصر و خاقانی عهد
فیضی معجزدم وحی اکتساب روزگار
- ۳۳ خسرو اورنگ نظم که زمانده بنم
نقد جنس معرفتله بهر میاب روزگار
- ۳۴ صورتا فرمانده معموره ملک سخن
عالم معنیده بر خانه خراب روزگار
- ۳۵ بکر فکرم شهر بانوی شبستان خیال
طبع شوخم غمزۀ حاضر جواب روزگار
- ۳۶ وجهی وار دینسه سواد خطده بکر فکرمه
شاهدمه طلعت مشکین نقاب روزگار
[سلطان مراد رابعه]

- ۲ خداوند مکرم، پادشاه عارف و کامل
سرافراز هنرمند و سریر افروز دانشور
- ۳ جهانہ گلشندر بویله شاهنشاه صاحبدل
عجب زینده انواع هنرله ذاتی سرتاسر

- ۴ فرشته خوی، ومهروی و سبکروح و گران تمکین
ملایم طبع و خوش ذات و سخندان و سخنپور
- ۵ یوزنده پرتو نور الهی گون گی ظاهرا
سوزنده واردات فیض اقدس جان گی مضمرا
- ۷ چراغ دوده آدم، شه و شهزاده عالم
خدیو محترم، آرام جان لشکر و کشور
- ۹ عظیم الشان شاهان، تاجدار مشرق و مغرب،
جهانبان قوی دولت، جهانگیر ظفر یاور
- ۱۰ جناب حضرت سلطان مراد عالم آرا کیم
اودر شمعی یگانه قهرمان ملک بجزو بر
- ۱۵ زماننده بولغز فتنه به بر حال آسایش
مگر کیم نوک پیکان خدنک غمزۀ دلبر
- ۲۹ اولورمی بویله برمهپاره مست پری پیکر
که جبریل امین تیر نگاهندن حذر ایلر
- ۳۰ تماشایه نیجه طاقت گتورسون یا دل عاشق
که هر ابروسی بر شمشیر و هر مژگانی بر خنجر

۳۱. مہ و خورشید عالمثابی چکمش صانکہ زنجیرہ
او پرچین کاکل بردوش و پرخم، طرہ دربر
۳۲. عجب مطبوع و دلکشدر سراپا حسن اندامی
بری پیرندن اعلا و لطیف و نازک و خوشتر
۳۳. اورعنا قامت موزون، اورفتار خوش آئندہ
اوزیبا عارض گلگون، اورخسار صفا کستر
۳۴. زلیخا تا ابد نومید اولوردی ذوق و صلتدن
بو استغیابی، بونازی گوریدی دوشده یوسف گر
۳۵. نہ سحر ایتدک ینہ سوزده هزار احسنت ای نفعی
سنک گیبی عجب اولورمی بر جادوی افسونگر
۳۶. ندیم و بندلہ سنج و نکته دان ورنہ خوش صحبت
سخن پیرا و سحر آرا و معجز گوی و وحی آور
۳۷. او استعدادلہ اما عجب طرفہ تماشادر
سنگلہ دعویٰ شعر ایلہ بر یاوہ گو قشمر
[سلطان مراد رابعہ]

۵. عنایت از لیدر بو گونه قح و ظفر
عجمیدر گر اولورسه خجسته انجامی
۶. زہی علامت اقبال و بخت روز افزون
کہ ایلدی متحیر عقول و اوہامی
۷. مبارک اولہ سعادتلہ شاه دورانہ
بو اشہار بلند و بو رتبہ سامی
۸. نہ شہ شہنشہ صاحبقران ہفت اقلیم
کہ طوتدی عالمی طغرای قحلمہ نامی
۹. یگانہ صف شکن، فتنہ بند، قلعہ کشا
کہ ہر محاربتہ آ کہ حق اولور حامی
۱۰. اوشہسوار نریمان شکوہ ذیشانکیم
جہانہ شہشعہ بار اولدی برق صمصامی
۱۱. او نرہ شیر دلیر و دلاور عالم
کہ قیلدی برج اسد خاندان اسلامی
۱۲. ہزبر معرکہ سلطان مراد خان کیم ایدر
غزایہ حیدر کرار گیبی اقدامی

- ۱۳ جهانستان بهادر که طرز پیکاری
اوتدزر روش رزم رستم وسامی
- ۱۴ گوریدی گر روشن بزم و رزمی بهرام
قومزدی مجلسنه تیغسر دلارامی
- ۱۶ صونجه لطفله احبابه جام جمشیدی
چکنجه خشملا اعدایه تیغ بهرامی
- ۱۷ ویرر حیات دل بیدلان ناگامه
ایدر شکسته صف پردلان خود گامی
- ۲۳ خیال تیغنی دلدن گچورسه برشاعر
دونیم اولوردی النده سراسر اقلامی
- ۲۴ شمیم لطفنی یاد ایتسه یاخیالنده
ویرردی بوی خط یاری سطر ارقامی
- ۲۵ گورن تهمتن چابکسوار ظن ایلر
سورنجه دشمنه اول توسن سبک کامی
- ۲۹ شتاب ایدنجه دونر ازدهای پرانه
گیرر شمائل خوبانه جلوه هنگامی

- ۳۰ کشاده بخت خدیو، شه، خداوندا
ایا سپه شکن گیرودار بهرامی
- ۳۱ گنجه مدحکه تقصیر ایدرمی اندیشه م
چکاسه هر نه قدر روزگارک آلامی
- ۳۳ امان ویررسه اگر روزگار عهد اولسون
ثنا که وقف ایدهم واردات الهامی
- ۳۵ طواف کعبه درگاهک ایتمه در نیت
هانکه رخصتک اولدی قوشاندم احرامی
- ۳۶ سن اول شهنشه عالی نژاد عالمسک
که جمله دن سگنا ایلر زمانه اکرامی
- ۳۷ بن اول سخنور معجز بیان دورانم
که طوتدی عالمی حسن ادا ایله نامی
- ۳۸ ایدر لطافت حسن تخیم حیران
مفسران کلام علیم وعلامی
- ۳۹ خیال نقش عروسان خجله طبع
ایدر صمگده بیت الحرام افهامی

- ۴۰ تنزل ایلم انشایه ایلسه م بلسکه
مسبحان فلك ورد ایدردی انشامی
- ۴۱ گتوردی (شوق رباعیلرم) تکلفسنز
چهار پاره ایله رقصه روح خیامی
- ۴۲ قصیده وغزلم خود پر ایتدی دنیایی
نه رومی قویدی، نه هندی، نه ملک اعجمی
- ۴۳ گلنجه تیغ زبانیله خود ملاطفهیه
بیلورسک ایتدوکی هپ نه لازم اغلامی
- ۴۴ بلا بودرکه نه دگلو فرید عصر اولسهک
ینه ایناندره مزسک حسود خود کامی
- ۴۵ حسود دکمه بلاییه سوز قبول ایتمز
اولورسه تیغ زبانیله اولور الزامی
- ۴۶ حسود منکر اولور قسمت الهی یه
صنور همیشه ستم عدل و داد قسامی
- ۴۷ حسوده کافر مطلق دینور حقیقتده
اولورسه زهد ایله گر بایزید بسطامی

- ۴۸ او نابکار سیه بختی وار قیاس ایله
که هم حسود اوله ذات خبیثی هم عامی
- ۴۹ بوکا تحمل اولورمی یه نیلسون عارف؟
اولنجه ایلسون روزگاره دشنامی
[سلطان مراد رابعه]
- ۱۴ ممدوح جهان خان مراد هنر اندوز
خاقان سخندان وزبان آور عالم
- ۱۵ عیسی گبی بر روح ملکسیرت و خوش ذات
یوسف گبی بر ماه پری نیکر عالم
- ۱۶ تعبیر ایدهم صفوت آینه طبعن
مرأت خدا آب رخ جوهر عالم
- ۱۷ آراسته انواع معارفله وجودی
هر فنده سیرافراز جهان، بهتر عالم
- ۱۸ خوشبو اوقدر سلسله شاهد خلقی
کیم هر شکن پر خمی بر جگر عالم

- ۱۹ الطافی اوغایتدہ کہ چوق گورمنز آکا ہیچ
بر بندہ سنک اولسه بتون کشور عالم
۲۲ فرخندہ شیم پادشہا، داد پناہا
ای خسرو جم جاہ فریدون فر عالم
۲۳ لایقسی زمانکدہ قالہ بویله تہی دست
بر بچلین شاعر وحی آور عالم
۲۴ چالہ برایکی بیت مزحرقلہ مجلسنر
بر مدرسہ عالیہ بر قشمر عالم
۲۵ بن دام تحیردہ قالہم بویله گرفتار
عجزیلہ اولہم مضطرب و مضطر عالم
۲۶ ایتدم او قدر الفی غصہ یلہ کہ اولدم
فرزند غم بی پدر و مادر عالم
۲۷ معقولیدر بویله پریشان اولہ عالم
مدوحم اولہ سنجلین سرور عالم
۲۸ ہیہاتکہ بر دورمکلہ، حشر ایدہ دوران
اولمز بو قدر قصہ مشکلتہ عالم

- ۲۹ ذاتک گبی بر پادشہ عارف و کامل
بندہ ک گبی بر رند ثنا کستر عالم
۳۰ ہپ تحفہ گفتارم ایچون رومہ گلورلر
حالا نہ قدر واریسہ سودا گر عالم
۳۱ طبع گبی بر پرهز بوالعجب اولمز
احراز کمال ایتدہ سردفتر عالم
۳۲ ہم مکتب اندیشدہ استاد سحر ساز ،
ہم معرکہ فتنہدہ چابکتر عالم
۳۳ بہرام خیالم، کہ یتر تیغ زبانم
بر فتنہدہ جمع اولسہ اگر لشکر عالم
۳۴ کیم آت قویارر عرصہ مغنادہ طوررکن
طبع گبی بر رستم جنک آور عالم
۳۵ چوق عرصہ مغنادہ دلاور گچر اما
وازیسہ ینہ آنجق اودر صفدر عالم
۳۶ ویرسہ نہ عجب حکمنی گر مدحلاہ ہجوک
آدمدر اولان مظهر خیر و شر عالم

- ۳۷ ابنای زمانیه مدآرا نیجه ممکن
تا اولمچق بنده خراندر خر عالم
- ۳۸ خرقیده اثر قویمامش اما که نه چاره
فیاض ازل، موجد کل، مصدر عالم
- ۳۹ اولورینه قیمتده زیاده بوقصیده م
بررشتهیه جمع اولسه در و گوهر عالم
- ۴۰ دعوایه یتز شاهد عادل بوقصیده
اثباته اگر لازم ایسه محضر عالم
- ۴۱ هریت صفا کستری برمیکنده فیض
هر نکته سی بر نادره مضمیر عالم
- [مراد رابعه]
-
- ۱ نه در اهل دله بوجور فراوان فلک
- آلی ویر دادمنز ای داور دوران فلک
- ۲ بوقدر جورده تحملمی اولور آدمده
نیجه بر بوستم بیحد و پایان فلک

- ۳ نه روا سنجلمین پادشهاک دورنده
بویله جاری اوله اهل دله فرمان فلک
- ۴ تک ستم ایلسون باگه، قو مبذول اولسون
بر آلی کاو و خزده نعمت ارزان فلک
- ۵ التفاتک بگا دنیا طولیسی نعمت ایکن
اوله مم ذلت ایدوب ذله برخوان فلک
- ۶ کیم چکر منتن اول سفله نهاد و دونک
باشنه چالسون اگر وار ایسه احسان فلک
- ۷ کاشکی دهره گلوب بویله ستم چکممکن
اولسم بر دم اولورسه دخی مهمان فلک
- ۸ سن اگر دادمی داد ایتمز ایسه ک سیر ایله
نه کشا گشده قالور گوشه دامان فلک
- ۹ لافی قو دامننه ایرمز ایلمک دیرسه ک اگر
او بیلور خصمنی وار اول قدر اذعان فلک
- ۱۰ طوته لم کیم الم ایرشمنز ایمش دامننه
نیجه آهمه گیرمز می گریبان فلک

- ۱۱ آه طورسون هله شمشير زبان چکسه م اگر
 نه چکر بن بيلورم هپ دل ترسان فلك
 ۱۶ نيلام بن آگه ياباگه نه ويردى آلامز
 حمدلله دگلم دشمن نادان فلك
 ۳۹ داورا، تاجورا، خسرو عالی گهرا
 ای قدر کوبه فرمانده ذیشان فلك
 ۴۰ چپ دوشرمیدی بنم گیبی سنخپورور ایله
 آز وچوق اولسه اگر دانش وعرفان فلك
 ۴۱ ذوق وار اهل دل وطبعه ستم ایلهدن
 چاره نه دور ایده لی بویله در ادمان فلك
 ۴۲ هر نه حال ایسه مدارایه اولوردم راضی
 اویسه بریرینه اوضاع پریشان فلك
 ۴۳ خیر اگر شر، نه مدار اوزره اولورسه دأر
 فوری عکسینه دوزر رأی پشیمان فلك
 ۴۴ منقلب حکمی هرا یامده وهردمده
 گورمدم بن هله برگردش یکسان فلك

- ۴۵ حیف اول عارف اهل دله کیم دردی ایچون
 قاله ناچار، اوله منتکش درمان فلك
 ۴۶ اوله معنیده بنم گیبی خصوصاً کامل،
 که اولور آگلاماق قدرمی نقصان فلك
 ۴۷ طبع اول گنج فراوان گهر معنادر،
 که طلسم اولمش آگه اژدر بیجان فلك
 ۴۸ سوزمک هربری بر گوهر ذی قیمتدر،
 که بهاسن چکه من کفّه میزان فلك
 ۴۹ بکر فکرم او قدر شوخ ودلارادر کیم
 رشک ایدر غمزه سنه زهره فتنان فلك
 ۵۰ سختم آب زلال چنستان جهان،
 طبع آتشگده سینّه سوزان فلك
 ۵۵ دائماً خرّم وفرخنده اوله دورگده
 صبح مستان جهان، شام غریبان فلك
 [سلطان مراد رابعه]

- ۱ مظفر اوله سردارک ایشاهنشہ غازی
- ۲ نہ تبریزی قویہ شاہ قزلباشہ، نہ شیرازی
- ۳ سعادتله اوتاغن قورمدن سرحد ایرانہ
- ۴ دوشہ توران زمینہ سایہ توغ سرافرازی
- ۵ ایدہ منضم ینہ اولکی گیبی کشور رومہ
- ۶ چکوب صاغہ، صولہ، شمشیر بران سراندازی
- ۷ شمالاً اصفهان و گنجہ و قفلیس و شروانی
- ۸ جنوباً شہر زور و بصرہ و بغداد و اہوازی
- ۹ بولہ بر مرتبہ نصرت سپہسالار منصورک
- ۱۰ ایدنچہ عرصہ ہیجادیہ غازیلر تک و تازی
- ۱۱ بوزہ بر حمله دہ، ہم قتل ایدہ یوز بیگ قزلباشی
- ۱۲ غزاتک ہریگانہ مرد چاپکدست سر بازی
- ۱۳ ایریشہ مزدہ قمع و ظفر اطراف و اکنافہ
- ۱۴ طوتہ دنیایی ہپ گلبانک کوس نصرت آوازی
- ۱۵ بوشوق ایلہ ینہ گرم اولہ و صاف سحر سازک
- ۱۶ ایدہ بر تہنیہ نامہ یلہ بویلہ مدحہ آغازی :

- ۱۰ تعالی اللہ زہی شاہنشہ دین پرور و عادل
- ۱۱ کہ اولمش آگہ روزی دولت دارینک احرازی
- ۱۲ کر مکستر، خداوند ہنروز، داور کامل
- ۱۳ ظفر یاور، شہنشاہ دلاور، خسرو غازی
- ۱۴ سپہر رفعتک تابندہ ماہ عالم افروزی،
- ۱۵ ریاض دولتک زیندہ سرو قامت افرازی
- ۱۶ زمان عدل و دادک مہدی فرخندہ آثاری
- ۱۷ جہان ہمت وجودک کریم کیسہ پردازی
- ۱۸ او سلطان عظیم القدر و خاقان بلند افسر،
- ۱۹ کہ لایقدر نہ دگلو روزگار ایلرسہ اعزازی
- ۲۰ یگانہ پادشاہ مستعد کیم آ کہ یکساندر
- ۲۱ مزایای زبان فارسی و ترکی و تازی
- ۲۲ ضمیری، موشکاف حکمتہ الاشراق، وجدانی
- ۲۳ ولی ہم پیشہ علامہ شیرازی و رازی
- ۲۴ زمانندہ آگلمز اولدی نامی دزد و عیارک
- ۲۵ مگر یاد ایدہ عاشق غمزہ جادوی طننازی

- ۲۳ جهانپیرا، شهنشاهها، خدیوا، خسروا، شاها
ایا شاهان دهرک شوکت و شان ایله ممتازی
- ۲۴ بوگوندن عهدم اولسون کیمسه بی هجو ایتیم الا
ویره ییدک گر اجازت هجو ایندردم بخت ناسازی
- ۲۵ بی دور ایتدی زیرا درکه دولت پناهکندن
نیجه هجو ایتیم بر بویله غدار وچب اندازی
- ۲۹ چیقار آه درونم عرشه درد اشتیاقیکله
اگرچه منضیک اولدم غریق نعمت و نازی
- ۳۱ محصل یوق بر اگنجه فراقکنده دل زاره
مگر گلاک خیال نکته سنخ ونکته پردازی
- ۳۲ بوگونه عاشقانه بر غزل تقسیم ایدر گاهی
ویرر هم نغمه صیت صریری ذوق شهنازی :
- ۳۳ نیجه دل اختیار یله شور اول شوخ طنازی
قوسه اوز حالنه گر غمزه فتنان و غممازی
- ۳۴ بلا اندر بلادر عاشق بیچاره یه گویا
اوخونی غمزه سرمست ایله چشم سحر سازی

- ۳۵ ایدر هر عاشقه بر یوزدن استغنا ی پنهانی
آنکچون بر برینه اویمز اصلا شیوه و نازی
- ۳۶ نه دگلو آفت اولورسه گچلمز غمزهدن یینه
اودر وار ایسه زیرا عاشقک بر محرم رازی
- ۳۷ دوشر بر بویله مطبوع و خوش آینده غزل اشته
آنجه دستنه نغمی سحر گلاک اعجازی
[سلطان مراد رابعه]

- ۱ آفرین لطفکه ای باد نسیم
بو قدر آنجق اولور فیض عمیم
- ۲ عالمی گل گی آجدی نفسک
ایلدک چهره اتیامی بسیم
- ۳ کشور چینه می دوشدی گذرک
یا نه در بو نفس نافه شمیم
- ۳ بیك جهان نکهت مشکی نفسک
ایتدی بر دمده مشامه تشمیم

- ۱۳ او ظفر یاور غازی که اولور
خوف تیغیله دل فتنه دونیم
- ۱۴ قهرمان صولت ویوسف صورت
بوالعجب صنع خداوند علیم
- ۱۵ معنی آیه لطف واحسان
صورت رحمت رحمن رحیم
- ۱۶ رونق سلسله عثمانی
زیور تاج و سزیر و دیهیم
- ۱۷ اختر طالع سلطان احمد
گوهر افسر سلطان سلیم
- ۱۸ فلك معدلته ماه تمام
صدف سلطنته در یتیم
- ۱۹ شاه جم کوکه سلطان مراد
وارث مملکت هفت اقلیم
- ۳۶ خسروا، پادشها، دادگرا
ای قدر کوکه، قهار حلیم

- ۵ بوقدر نشر شمیم ایتمز ایدک
اولسه ک طرفه دلبرده مقیم
- ۶ عاشقه سنجلین یار اولمز
اولسه یارانله پر هفت اقلیم
- ۷ زلف جانانه گرفتار اید ،
دل سودازدهیه یار قدیم
- ۸ نیچهدر حال دل آشفته؟
شانه دن چکمز اوله رنج الیم
- ۹ شانه دن وار ایسه آز چوق المی
آه ایدوب چکمزون اصلا غم و بیم
- ۱۰ دردمندانه براز احوالن
ایلسون ماشطه سینه تفهیم
- ۱۱ او دخی حالته رحم ایتمز ایسه
یوقیدر عدل شهنشاه کریم
- ۱۲ او جهانداور عادل که ایدر
عدلی، مهدی زمانه تعلیم

- ۳۷ واری نفی گبی بر شاعر کیم
نظمه ایدہ نظامی تسلیم
- ۳۸ نہ دیسہ مدحکہ لایقدر ہپ
سوزلری اولسہ نولہ درّ نظیم
- ۳۹ لاف ایدرسہ اگر احسان ایلہ
آنی معذور طوت ای شاہ کریم
- ۴۰ سنی مدح ایلین اهل طبعک
اولور اندیشہ سی مغرور وزعیم
- ۴۱ نیجہ مغرور وزعیم اولز کیم
شب وروز ایلہ مدحک تصمیم
- ۴۲ بر سنک گبی عظیم الشانک
کہ ایدز خلقنہ مولا تعظیم
- ۴۳ گلسہ بو دورہ فلک ایلر ایدی
سنی سلطان سلیمہ تقدیم
- ۴۴ یا نیچون دیرسہک اگر پادشہم
ایدہیم اصلنی بر بر تفہیم

- ۴۵ گرچہ سلطان سلیم غازی
ایتدی دولتہ نیجہ فتح عظیم
- ۴۶ عالی سن یکیدن فتح ایتدک
قومدک مرتکب شغل ذمیم
- ۴۷ اولقدر خلقی مسلمان ایتدک
ایدہ منر وسوسہ شیطان رجیم
- ۴۸ سندہ بو عدل و بو انصاف کہ وار
عمرک افزون اولور الله علیم
- ۴۹ عمرک افزون اولہ بر هو چکلم
ایدہلم صگرہ دعایی تصمیم
- ۵۰ تا کہ رونق ویرہ گلزارہ بہار
تا کہ خوشبوی ایدہ آفاقی نسیم
- ۵۱ اولہ سن باغ جہاندہ دأم
گل گبی خرّم و خندان و بسیم
- ۵۲ بولہ حکمگدہ جہان ملکی قرار
ایدہسک قوللریگہ ہپ تقسیم

۵۳ مسند سلطنت عالمیہ

اولہ سن دولت و عزت تہ مقیم

[سلطان مراد رابعہ]

۹ زہی دستور آصف منقبت پاشای حیدر دل

کہ ہم قانون دیوانی بیلور، ہم رسم ہیجایی

۱۰ بہار گلبن افراز عدالت دور اجلالی،

چراغ مجلس افروز سعادت پرتورایی

۱۱ چراغ رأیندر اول شمع بزم افروز قدسی کیم

آگا ایتمش قدر فانوس مینا چرخ والایی

۱۲ گنش پروانہ در اول شمعہ پرتاب ایتمگہ کندین

طولانور طور میوب شوقیلہ اول فانوس مینایی

۱۳ فلک مشتاق دیداری، زمین ممنون یابوسی،

محصل بختی مفتون ایلش اعلا و ادنایی

۲۷ وزیر، صاحب، صدرا، جهاندارا، خداوندا،

ایا شایستہ تخت جم و اورنک دارایی !

۲۸ سن اول مہدی صاحبسيف دورانسک، کہ دور گدہ

مسیحا گلہ اجرا ایدہ من آیین احيایی

۲۹ یافر بر برق عالمسوز تیغک سر بسر آئی

مثال خار و خس طوتسہ عدوگر روی غبرایی

۳۰ سکندر دفع یا جوج ایتمگہ سد یابدی اماسن،

بوزوب بر نیچہ سدئی مملکتدن سوردک اعدایی

۳۱ یاپر بر لحظہ دہ عدلک خراب اولمش نیچہ ملکی،

بوزار بر حملہ دہ تیغک دوزولمش نیچہ آلابی

۳۲ سنک دشمنلہ پیکار ایتدیگک ساعت قیامتدر،

گونئی ماہ علمدر، کیم پر ایتمش نوری دنیایی

۳۳ لواکی شمعہ تشبیہ ایلیندر بزم رزم ایچرہ

صانورلر شعلہ در فرقندہ اول نارنج والایی

۳۴ عجب دفع ایتدک الحق آب نیغ تابدار گلہ

سواد دشمن ایتشکن دماغ ملکی سودایی

۳۵ گم اولدی گوشہ گوشہ فتنہ دور گدہ مگر خوبان

کلاہی گوشہ سندنہ گوسترہ زلف سمسنایی

- ۳۶ چيقردك اشقيايي ملك رومه ويردك آسایش
 دوشوردك کشور ایران زمينه شور غوغايي
 ۳۷ اوملكك صاحبنده خوف تيغك قیلدی آواره
 گزر، که سمت هندی، گاه سرحد بخارايي
 ۳۸ تهي بر مملکتدز قيل توجه آني تسخيره
 بولور اول کندی پنهان اولغه برگنج تهپايي
 ۳۹ غبار پای عسکرله گوزبن کور ايله اعدانك
 دوشنده گورسون اعيان صفاهان نور بينايي
 ۴۰ قيروب آل داديني صديق وفاروقك روافضدن
 عليك ايت قومه ملك عجمده بر تيرايي
 ۴۱ نه عالم مهريسك سنكيم خلاف گردش دوران
 چکرسن شرقه، مغربدن چيقوب تيغ مجلايي
 ۴۲ اير شمز همت طبع بلندم مدح والا که
 نه کوچ ممدوخ ايدنمک بويله بر اعلادن اعلايي
 ۴۳ خصوصا اول خدنك انداز فکرم بنکه بوفنك
 دخی بر پهلواني چکمشدر چکديگم يايي

- ۴۴ خداونداء بن اول استاد مضمون پرور نظمم،
 که پست ایتدی کلام قيمت لؤلؤ لالايي
 ۴۵ شکست ایتدم کایدین ضرب مشت دست قهرمله
 بولوب در بسته گنج گوهر مضمون ومعنایي
 ۴۶ آکارلر سير ايدنلر سحرکلك و معجز نظمم
 عصای دست موسايي، دم نطق مسيحايي
 ۴۷ نه قند نظم شیرینم گي سگر اولور حاصل،
 نه خامه م گي گوردی کیمسه طوطی شکر خايي
 ۴۸ ويرر طبع صفا بخشم کدر آينه آبه
 ايدر کلك در افشام حجل ابر گهر زايي
 ۴۹ فلك طبعم گي گوهر گتورمن هر زمان دهره،
 نيچه ييلده ايدر حاصل صدف بر در يکتايي
 ۵۰ گوروب بوسلك مرواريد پرتايي حجابندن
 عيذر خاکه صالمزسه فلك عقد تيرايي !
 [صدر اعظم قوجه مراد پاشاه]

- ۱ غمزه كه نه دمكه تیغ چكوب خونفشان اولور
عشاق دلفكاره اجل مهربان اولور
- ۲ چشمك اوقهرمان غضبناكدر سنك ،
كيم خشی زائل اولسه دخی بی امان اولور
- ۳ كیم گوردی بویله هندوی مست کینکشا ؟
كيم برخدنکی آفت جان جهان اولور .
- ۴ مژگانرگله سیر ایدن اول ابروانی دیر :
بردن بودرلو تیر نیچه در کمان اولور
- ۵ غمزه ك سوآله باشلسه عشاقه هر مژه ك ،
گویا لسان حاله برترجمان اولور .
- ۶ غمزه ك گورر عتابله اولدیر دیگك بزى
طورمز گر شمه داخی آگا همزبان اولور !
- ۷ بوناز وبونگاه تغافل ، که سنده وار ،
حضر اولسه عاشقك سبب ترك جان اولور .
- ۸ سن بویله ناز وشیوه صاتیجه گالرہ ،
نرخ متاع درد وبلا رایگان اولور !

- ۹ یکسان ایسه یا نگده سون ، سومیان سنی
خوبانه بومعامله دن چوق زیان اولور
- ۱۰ راضی دگلسه گر بوگا ناموس دلبری ،
عشاقه دیرسه بویله اهانت یمان اولور .
- ۱۱ هرنا محله رخصت نظاره یاندن
برگون دیمز میسك که محلنده قان اولور ؟
- ۱۹ اول صفدر یگانه که تاب مهابتی ،
چوشن گداز تهمتن وقهرمان اولور
- ۲۰ اول داور زمانه ، که آب عدالتی
گلبن طراز گلشن امن وامان اولور .
- ۲۱ یاشای بی قرینه عالم که عالمه
احسانی بی نهایت و بی امتنان اولور .
- ۲۳ شمع جهانسرای وزارت که شعله سی
مشعلفروز انجمن خسروان اولور .
- ۳۴ دیوانه چیقسه اصف جمشید گوکبه ،
میدانه گیرسه رستم صاحبقران اولور .

- ۳۵ تنها چیقجه تیغله میدانه گون گبی،
 خورشیددرکه جلوه گهی آسمان اولور .
- ۳۶ شمیری گل گل ایتدیگی دم خاکی خونله
 جمشیددر، که بز مگهی گلستان اولور .
- ۳۷ دلار طویارمی گورمگه جنک ایچره نیزه سن،
 اول دمکه خون دشمن اوچندن روان اولور .
- ۳۸ گویا که چشم شاهد رعناى نصرته
 مژگان تیزوغمزه نا مهربان اولور
- ۳۹ دوشدکجه خا که کوی صفت کله عدو،
 پای سمندی طوت که آگا صولجان اولور .
- ۴۳ صفر دوزوب هجوم ایدیجک خیل دشمنه
 دهشته آسمان وزمین پر فغان اولور .
- ۴۴ صارصلدیغجه زلزله حمله دن زمین
 آشوب رستخیز قیامت عیان اولور .
- ۴۵ کرد سپهده شعله شمشیر تا بدار
 گویا سحاب تیرهده برق جهان اولور .

- ۴۶ اوقلر سهام قوس قزادن نشان ویرر؛
 پیکان تیر ایسه اجل نا گهان اولور .
- ۴۷ اوج هواده صیت چکا چاک تیغدن،
 آواز رعد وصاعقه ره کم کنان اولور .
- ۴۸ هر حمله ده هجوم دلیران نیزه دار،
 خیل عدویه اول قدر آفت رسان اولور،
- ۴۹ کیم تنلرنده راه مسامات سر بسر،
 سوراخ مار مهره ربای سنان اولور .
- ۵۰ گاهی میان صفده طورر کنندی تیغ وش،
 گاهی میانشکاف صف دشمنان اولور .
- ۵۲ گر عاصیان روز جزادن بر اهل شر،
 سیر ایتسه اول قیامت کیم اول زمان اولور،
- ۵۳ بیرون ایدر دلندن اودم بیم دوزخی،
 میدان محشر آگه ریاض جنان اولور .
- ۵۵ سنسن اوصف شکن کن یازلسنه مناقبک،
 هر مختصر روایتی بر داستان اولور !

- ۵۷ معنی کہ سلاک گوهر مدحگدہ یرلشور؛
اندیشہ، کیم ثنا گله رطب اللسان اولور؛
- ۵۸ اول در گو شواری ناهیده ناز ایدر؛
بوترجان راز دل قدسیان اولور .
- ۵۹ کیم وصف ایدرسه ذات شریفک بنم گبی؛
روح کلامی قالب مضمونه جان اولور .
- ۶۰ حقا بنم اونادره پرور، که هر سوزم
بر تحفه گبی الدن اله ارمغان اولور .
- ۶۱ طبع که یاد جذبہ مدحگله دمبدم،
بر بحر پر خروش لالی فشان اولور .
- ۶۲ هر گوهر نفیس، که آندن ظهور ایدر؛
آرایش خزاین کون و مکان اولور .
- ۶۴ طبعله کیمسه بحث ایدر من قهرمان گبی
اندیشہ عالمندہ جهان پہلوان اولور .
- ۶۵ طوتدی جهانی دبدبہ کوس شهرتم
ایشتمز آنی گوشی حسودک گران اولور .

- ۶۶ حاسد بنمله دعویٰ نظم ایلسه نوله،
زعمنجه خر سنخور عیسی بیان اولور .
- ۶۷ گور اعتقاد فاسدین ایتمز بو فکری کیم
روبه نیجه مقابل شیر زیان اولور .
- ۶۸ بردزد نابکار معانی تراش ایکن،
یاران سوزیله شاعر اولور؛ نکته دان اولور!
- ۶۹ خصم اتخاذا ایدنک اوتر زیق گویی بن،
ناموس شاعریمه کسر شان اولور .
- ۷۰ آندہ لیاقت اولسه، که بن لاف اوروب دیسه م؛
گلسون بنمله وار ایسه بر امتحان اولور
[کذا وزیر مشار البه]

- ۱ زهی نتیجه خیر مقدمات مراد،
که قلادی لطف ظهوری جهانی خرّم وشادا!
- ۲ زهی طلیعه فیض سعادت طالع،
که اولدی مظهر آثاری بنده و آزاد!

- ۳ زهی لطیفه غیبیه الهیه،
 که بولدی انس و پری آندن انشراح فؤاد!
 ۴ آچلدی بختی ینه روزگار ناکامک،
 گورندی آینه طالغنده نقش مراد.
 ۵ زمانه گورمدیگی دولته ابرشدی نوله،
 ایدرسه فرط صفادن وقوعن استبعاد.
 ۶ اگر نجوم فلك سعد اکبر اولسه تمام،
 ویرلسه هم دخی هرروزه رونق اعیاد،
 ۷ اولور نه کیمسه بودرلو سعاده فائز،
 گورر نه کیمسه متاع کسلده بویله کساد.
 ۸ سرود مژده ایله آسمان طربخانه،
 صلاهی عیش و طربله زمین نشاط آباد.
 ۹ آچلدی گنج کرم گیگی باب امن و امان،
 دکان مفلسه دوندی دریچه بیداد.
 ۱۰ گوررسه شمعی گورر انتظام حالی صلاح،
 بولورسه شمعی بولور انعدام حکمی فساد.

- ۱۱ فلکدر آندی کلاهن بوشوقله عرشه،
 ملکدر ایتدی سیاسی ضمیمه اوراد.
 ۱۲ اورلدی روی زر مهر عالم آرایه،
 رواج شهرت ایچون سکه مبارکباد.
 ۱۳ بوگونه موهبه دن نا امید ایدی دنیا
 قضا بو مرتبه لطفه دگلدی هم معتاد.
 ۱۴ بودر بونه سبب مغنوی، که بی کم و پیش،
 بر ایکی بیت ایله مفهوم ایلدم ایراد.
 ۱۵ مؤثر اولدی ستمدیدگان اهل دلك،
 دمام ایلدیگی آه وناله و فریاد.
 ۱۶ کمال مرحمتدن او مستمندانه،
 بو لطفی گوردی مناسب جناب ربّ عباد :
 ۱۷ ویره زمام اموری کف کفایتنه
 بر اهل مرحمتک، کیم ایده بو فرقه بی شاد
 ۱۸ دگل زمانه ده خود ماصدق بوگه الا،
 او داور علم افراز، ملک دانش و داد

۱۹. محیط جود و کرم، آفتاب شان و شکوه،
سپهر حکم و تصرف، جهان رشد و سداد.
۲۰. کشاده بخت و قوی طالع و بلند اقبال،
خجسته ذات و ستوده صفات و پاک نهاد.
۲۱. دلیر معرکه پرداز قهرمان صولات،
مشیر مملکت آرای آصف استعداد.
۲۲. وزیر اعظم و اکرم نصوص پاشا، کیم
پر اولدی دبدبه کوس شوکتیه بلاد!
۲۳. یگانه صفدر عالم که برق تیغندن،
طوتشدی خرمن صبر و قرار اهل عناد.
۲۴. فروغ تیغ جهانتابی صف دشمنده،
طلوع مهر ضیا کستره وجود سواد.
۲۵. او دگلو همتی وار بخت و طالعک، که آگا
ایدرسه هر نه زمان دولتیله عزم جهاد،
۲۶. اولور شکاری عدو ویرمه دن دخی تقدیر،
کان سخت قدردن خدنک فتحه کشاد!

۲۷. چکر سپاه ملانک او گنجیه تیغ ظفر
نهدم، که شورسه عدویه سمند دیو تراد
۲۸. اورده نورد سبکرو، که گلسه رفتارده،
نه صاعقه ایریشور کردینه، نه برق ونه باد.
۲۹. گر اولسه ناطقه سرعت دمنده کام شمار،
ایرردی گوز یوموب آخجه غایته تعداد.
۳۰. او چاردی تخت سلیمان گبی هواده اگر
چکیدى رسمنی بر تخته پاره یه بهزاد
۳۱. طوقنسه عرصه هیجاده نعلی گر سنکه،
عدویه هر شرری بر حجیم ایدر ایقاد.
۳۲. سعادت اول شه عالیجناب جم جاهه،
اوله وزیرى بو گونه گزیده افراد!
۳۳. رواج دین مینه معاون و مقدم،
امور شرع شریفه مقید و منقاد.
۳۴. کینه بخششی نقد خزاین خسرو،
دوروزه مصرفی باج و خراج ملک قباد.

۳۵ سرای دولته شهر ملک چاروب،

خیام رفعتنه انجم فلک اوتاد .

۳۶ نسیم خلقی گذار ایلسه گلستانه

اولوردی انکته وبوی گل و سمن برباد .

۴۲ نه جانی وار، که زمانده کیمسه ناک دوکه قان،

مگر که صحت جسم علیل ایچون فصاد .

۴۳ نفاذ حکمی او غایتده، کیم مراد ایتسه

کمال حسن ارادته الفت اضداد،

۴۴ ویرردی ماملکن بدل ایچون کریمه لئیم،

ایرددی خدمت زندانی شوقله زهاد .

۴۵ بلند مرتبه صدرا، مشیر جم قدرا،

ایا مدار نظام جهان بی بنیاد !

۴۶ بحق صانع یکتا، که صنع قدرتدر ؛

بو بارگاه معلا رواق سبع شداد .

۴۷ بحق احمد مختار و محبتی، که اودر ؛

وجود انجم وافلاکه علت ایجاد .

۴۸ که نظمه جرأت ایدلن همان بو معنادر

بو نکته سنخ ثنا گستره مراد فواد

۴۹ قرین ایدرسه فلک برگزیده ممدوحه

که اهل طبعه قیله عرض التفات و داد

۵۰ اولنجه مدح و ثناسینه حضر ایدوب نظم

قویهم زمانه ده اعجاز نطقله بر آد

۵۱ اولورمی ذات شریفک گبی بحمدالله

بو روزگارده بر اهل دانش و نقاد

۵۲ نه همت ایلیهیم عهدم اوزره مدحک گور

نه آشنا قاله رشک ایتدک جهانده، نه یاد .

۵۳ روامیدر بو طوررکن سنک گبی ممدوح

قصیده طرح ایده غیره بنم گبی استاد !

۵۴ اگر اولورسه اجازت بو فنده قدرتمی،

حقیقت اوزره بیان ایلهیم بلا اسناد :

۵۵ بنم اوکوهکن بیستون معنی کیم،

نه صنعت ایشلدیگم سیر ایدینی گر فرهاد،

- ۵۶ آتاردی شرمه بیابانه یتشه سن الدن ،
ایدردی هم بو بهانه یله باشنی آزاد .
- ۵۷ وجوده گلمدی نظم گبی گزیده خلف ،
عروس معنی یه اندیشه اوله لی داماد .
- ۵۸ آغر بهالره چیقدی جواهر سختم ،
چکلدی طالب اولانلر تمام اولنجه مزاد .
- ۵۹ اولوردی بولسه اگر فیض رشحه قلم ،
حیات بخش قلیل آب دشنه جلاد .
- ۶۱ گورنجه لذت کیف کلامی یاره شور ،
دینلسه طبعه هم میفروش وهم قناد .
- ۶۲ خط مسلسل شعرمله خامه می گورسون ،
زیاده دلکش وتیز اولدیغن ایدنلر یاد
[نصوح پاشایه - تبریک صدارت]
- ۱ نه نامه در بوکه حسن بیان عنوانی ،
ایدر کشاده دل و طبع مستمدانی !

- ۲ نه نامه در بوکه کیف رحیق مضمونی ،
ویرر ملاحظه یه بر نشاط روحانی !
- ۳ نه نامه در بوکه فیض ادای پاکی صونر ،
دهان سامعه جانه آب حیوانی !
- ۴ نظر ربوده نقش طراز منشوری ،
خرد اسیر نکات دقیق و پنهانی !
- ۵ یه ابروان پریدر؛ یه طره خوری ،
سواد خط مسلسل نمای پیمانی .
- ۶ گورن عبارت شیرین ودلکشینی سانور ،
که نی شکردن اوله کلاک عنبر افشانی !
- ۷ عجبمی خامه سنه حضر بی خجسته دیسه م .
که گزدیگی یری ایتمش ریاض رضوانی !
- ۸ چکر سلاسه زلف بتان گبی سطری .
نگاه چشم تماشا بیان حیرانی
- ۹ ویرر حر و فله ترکیب اولان معانیسی
دماغ دانشه بوی شراب ریحانی .

- ۱۰ خلاصه خبر بی تردد اشعاری ،
 نتیجه قلم بی تکلف احسانی .
- ۱۱ فقیره مژده اقبال گنج باد آور ،
 گدایه تهنیت منصب سلیمانی .
- ۱۲ ایرنجه کیسه سبز ایله دسته صاندم
 که شمع سبز سپیده قلیل اوله آنی
- ۱۳ یه نا شکفته یشل برک ایچنده زنبقدر ،
 که غنچه ایکن اوله بیج و طولانی .
- ۱۴ یابر فصیح لسان طوطی سخنگودر ،
 که ذوق نثر ویرر داد نظم سلمانی .
- ۱۵ باشنده تاج یا برهد هد هدایتدر ؛
 که گوزمش آصف ثانی رسالت ارزانی .
- ۱۶ نه آصف افسر دارایه مالک اسکندر ؛
 که طوتدی عالمی دارات شوکت وشانی .
- ۱۷ مدار کوبه احتشام جمشیدی ،
 دلیر معرکه عرصه نریمانی

- ۱۸ سپهر معدلتک ماه آفتاب اثری ،
 ریاض مکرمتک سرو سدره اغصانی .
- ۱۹ خدا یگان مشیران مملکت پرور ،
 حدیو بارکه مسند جهانبنانی .
- ۲۰ وزیر کوبه کستر نصح پاشا کیم ،
 ایدر شکوهی حجل خسروان ایرانی
- ۲۱ او قهرمان زمان کیم هجوم اقبالی
 قول ایتدی پادشه رومه شاه ایرانی
 [نصح پاشایه جواننامه موزون]
- ❦
- ۴۴ صدر عالی نظرا، آصف صاحب هنرا
 ای شرفبخش سریر جم و تاج داراب !
- ۴۵ ایردی بر رفعته ارباب هنر دورگده ،
 که ایدر چرخ دنی پرور دون استغراب .
- ۴۶ کتدی اولدم، که فلک آرزوی دولته
 ایلیه یوق یره ارباب کمالی اتعاب .

- ۴۷ آسمان سمت مدارایه دوشندی اوله لی
آستان گرمک اهل دل وطبعه مآب .
- ۴۸ جمله دن بچلمین شاعر نازک طبعه،
بردم اولمزدی، که چرخ ایتیمه بیگ درد و عذاب!
- ۴۹ حمدلله اثر عاطفتکله شمعی،
فلکه کوکب اقبالم ایدر ناز و عتاب !
- ۵۰ یالکز کوکب بختمده دگل لطفک ایله،
ایتدی طبعمده و نظممده ترقی ایجاب .
- ۵۱ بحر طبعم نم ابر کر مگله پردر؛
سلاک نظمم کهر مدحک ایله زینتیاب .
- ۵۲ ایلسهم نظمله دعوای کرامت شمعی
ایدر اقرار ایله دنیا سوزیمه رد جواب .
- ۵۳ بوکرامت بگما بسدر، که مداد خامم
دوسته آب حیات اوله، عدویه زهراب
- ۵۴ لذتندن کیم او قورسه سخن شیریم،
شربت شهد مصفا اولور آغزنده لعاب .

- ۵۵ نظم رنگینمی کیم یازسه مداد سپهن،
گوسترر عکس صفا کستری یاقوت مذاپ .
- ۵۶ لفظ رنگینه ده اولمزسه مقارن نظمم،
حسن تعبیرم ایدر پینه جهانی اعجاب .
- ۵۷ رنگ رویه اویله میدر شاهد مضمونمده،
که اوله چهره نما اولمده محتاج خضاب
- ۵۸ سوز دگل آب رواندر یازیلان اشعارم،
خاروخسدر آنک اوستنده حروف و اعراب .
- ۵۹ رقص ایدر نغمه قانون بلاغتمله فلک
دستنه مطرب اندیشه م آنجه مضراب .
- ۶۰ مست اولور نکهت صهبای معانیله ملک
ساقی طبعم ایدنجه هوس بزم شراب
- ۶۱ تاب فکرمله صنمخانه معنی روشن،
آب نظممله گلستان تخیل شاداب .
- ۶۲ بنم اول نادره غواص، که اولسه نه قدر
بحر اندیشه عمیق و در معنی کیاب

- ۶۳ طالم قعرینه بر دمه یینه، هم ایدرم؛
ساحلن پر، در شهیدانه و شهوار و خوشاب
۶۴ در مکتون ایسهده نظمک اگر ای نفی!
دوشوزر یینه کساده آنی زیب اطباب.
[وزیر مشار الیه - قصیده تموزیه دن]

- ۱ نه در بوفیض جهانگیر و بونشاط عمیم!
مگر آخلدی در لطف گرد کار کریم!
۲ ایرشدی عالمه یامزده حیات ابد،
یه اولدی دهره برات مسلمی تسلیم!
۳ نشاط زهره شکاف درون سینئه غم،
امید عقده کشای کند گردن یم!
۴ گرم سرایت فیضیه گون گبی مشهور؛
ستم تغلب عدلیله مختفی و عدیم!
۵ رجا مساعده مکرمتله مستغنی؛
هوس حصول مراد ایله پرغرور وزعیم

- ۶ جهان مفرح و دلکش، جهانیان خرّم.
زمان شکفته، زمین رشک بوستان نعیم!
۷ براهل دانش و فهم اولسه محض لطفندن،
بومشکلاتی بزه بریر ایلسه تفهیم!
۸ بو انبساطی بسیط زمینه کیم ویردی؟
بودور اصولنی چرخه کیم ایلدی تعلیم؟
۹ بودمده گرچه بوگونه ترقه عالم
اولور و جوهله حیرتفزای عقل سلیم!
۱۰ نیچون تردد ایدر درک حکمتنده بونک،
دقایق اهلی اولان طبع خرددهدان و فهم؟
۱۱ بونک حقیقی ظاهر دگلی دنیا،
قوسون تجاهلی ارباب حکمت و تنجیم؟
۱۲ نیچه زمان ایدی عکسینه دوندروب فلکی،
جفایی عادت ایدنمشدی روزگار لئیم.
۱۳ لندن آلدی زمام تصرفی شمعی
ید مؤید بخت خدا نگان کریم.

- ۱۴ اوصدر کو که کستر، که عدل ایچون اولمش،
وجودی مظهر سرّ جلال ربّ رحیم .
- ۱۶ مشیر شیر صلابت، هزبر مردم خو،
جهانستان کرم پیشه، قهرمان حلیم ؟
- ۱۷ مدار مصلحت ملک مشرق و مغرب،
پناه سلطنت شهریار هفت اقلیم
- ۱۹ ستوده آصف دوران نصح پاشا، کیم،
ایدر زمانه سلیمان قدر آکا تعظیم .
- ۲۲ گدایه گنج دری مستقر جاه و جلال،
فقیر خاک رهی کیمیای ناز و نعیم !
- ۲۳ امل و ظائف جودیله کامران و غنی،
کرم لطائف خلقیه خنده روی و بسیم .
- ۲۷ علو شانی تعظیم ایچون محلنده،
ایدر زمینی زمان اوستنه قضا تقدیم .
- ۳۰ یافیض دستنی یاد ایتسه بر ثنا خوانی،
اولور قیامتهدک جیبی معدن زر و سیم .

- ۳۵ کریم ابرکفای کامکار بحر دلا،
ایا محیط جهان تکرّم و تکریم !
- ۳۶ جناب درگه دانش پناهگه طبع،
عجیبی ایلسه دعوی اتساب قدیم،
- ۳۷ که بن عدمده اینکن نکته سنج اندیشه‌م،
ادای مدحکی ایلردی جانله تصمیم !
- ۳۸ یه شمندی خدمت وصف جمیل ذاتگده،
نه کوشش ایتدیگمی هپ بیلور خدای علیم !
- ۳۹ قوسه‌م او خدمتی بردم حضور طبع ایچون
اولور اودمده دل و جان اسیر رنج الیم .
- ۴۰ نه سوز، که اولیه مضمون مدحکی مشعر
اولور خیالی دله ارتکاب شغل ذمیم
- ۴۱ کمال نقص هنردر اوگونه فکر آنک .
ایدر تخیلی مضمونی سست و نظمی سقیم .
- ۴۲ یه فهم نقص هنر ایتسک مناسبی،
بنم گبی سرخیل سخنوران فهم ؟

- ۴۳ بنم که رشحه فشان اولسه گلک سر بسبزم،
ویردی خاصیت آب حضری ماء حمیم !
- ۴۴ سوزم خلاصه مضمون معجز عیسی،
دل مکاشف سر کلام وحی کایم !
- ۴۶ گورهدی شیوه رفتار رخس طبعم اگر،
ایدردی آگه هلالی فلک قلاده سیم .
- ۴۷ اشتسه نکته پر معنی کلامم اگر
گلور اولوردی ملک مجلسمد یار ونسیم .
- ۴۸ اوبحر موجزن پر گهردر اندیشهم،
که ساحلنده یاتور دسته دسته در نظم !
- ۴۹ قویوب ممالک غیرى متاع نظم ایچون،
دیار رومه گلور کاربان هفت اقلیم .
- ۵۰ گورنجه موی شکافی فکر بار یکم،
عجیمی محکم اولورسه گر اعتقاد حکیم،
- ۵۱ که جزو لایجز ای بوتصرف ایله،
ایدر دونیم وهر نیمه سن ینه تقسیم !

- ۵۲ قوسهک بولانی روادر گر ایتسهک ای نفعی !
سوز آخرنده دعایی تمدحه تقدیم .
- ۵۳ نته که مظهر الطاف ایدوب جهانی خدا،
ویره هر ایتدیگی لطفه کفایت تعجیم .
- ۵۴ ویره ممالک روی زمینه عدلی شرف،
پر ایده دهری زماننده انبساط عیم .
- ۵۵ جهانی عدلله اوصافی کشت ایدوب کندی،
اوله مقام وزارتنده دولتیاه مقیم !
[وزیر مشارالیه]

- ۱ اول نکته که اندیشه سی تحقیقنمادر؛
مضمون خط دلبر فرخنده لقادر .
- ۲ یعنی، که حقیقته رخ پاک خط آور،
اهل نظره نسخه اسرار خدادر .
- ۳ بردل که بومضمون خفیدن اوله غافل،
دلیدر او مجموعه تصویر هوادر ؟

- ۴ هر عاشق اولان عشقی بو وادی به دوشومز،
 بومسلك عشق دل ارباب هدادر .
- ۵ بواهل حقیقت یولیدر ؛ اهل مجازك،
 وادیلری بومرحله دن خیلی جدادر .
- ۶ مُضی سخن اهل محبت بودر اما،
 سلب ایلمز بوسوزیده حق ادادر .
- ۷ مقصود اگر جوهر عشق ایسه مجرد،
 یا فرق مجازی و حقیقی نه روادر ؟
- ۸ زهاده و بال ایسه اگر عشق مجازی،
 رندانه مدار سبب نقص ریادر .
- ۹ یتیمی بو کیفیت مخصوصه آگا، کیم
 ذوق غمی ارباب دله روح فزادر ؟
- ۱۰ سوز بحث حقیقتده ایکن نوهوسانه،
 تحقیق مجاز ایتدیگمز گرچه خطادر !
- ۱۱ بزمست سراسیمه جام می عشقر،
 مستك سوزی معذور کرام عقلادر .

- ۱۲ آلمشدر اولان عقلنری بر بت نورس،
 کیم عشقی می کهنه گبی هوش ربادر .
- ۱۳ بر آفت پر شیوه، که هر غمزه شوخی،
 سرمست ایکن آمیخته شرم و حیادر !
- ۱۴ دل بسته اسیران خم زلفیه گرچه،
 ابرولرینك چکدیگی شمشیر جفادر .
- ۱۵ قاجز بری سرویرمه دن اما، که یولنده
 عشاقی عجب طائفه بی سرویادر .
- ۱۶ گرچه سرگوینده کی آشفته لر اکثر
 دلبسته گیسوی گر هگیر دو تادر .
- ۱۷ باغلمز زبزرگه زلفنه زیرا
 آزاده لره قید تعلق نه بلادر ؟
- ۱۸ اما، که خیال خطی گتمز گوزومزدن
 گویا، که غباردر صدرالوزرادر !
- ۱۹ اول صدر فلك پایه، که فرط عظمتدن،
 درگاهنه شاهان جهان ناصیه سادر .

- ۲۰ اول آصف ثانی، که سلیمان گوی حکمی،
 باشند باشه دنیا به روان اولسه روادری .
- ۲۱ اول صف شکن شیر صلابت، که هجومی
 دهشت فکن قلب دلیران وغادر .
- ۲۲ همنام شهناشاه رسل حضرت پاشا،
 کیم خاک دری معبد چاه فضلادر .
- ۲۳ دستور مکرم، که کمال کر مندن،
 اندیشه سی تحصیل دعای فقرادر .
- ۲۴ سردار معظم، که سواد حشمندن،
 میدان زمین رشک شبستان سمادر .
- ۲۷ خاک حربی منشأ اقبال اکابر،
 جیب گرمی کیسه ارباب رجادر .
- ۲۸ ایتسه نوله اعلایه وادنایه تکرّم
 هم بحر کر مدر کفی، هم ابر عطادر .
- ۲۹ احسانی اوغایتده، که دورنده گدار
 مستغنی عالم بر آلاهی اهل غنادر .

- ۳۱ دولت که ظفر یاور اقلیم ستاندر
 همت که جهان پرور گنجینه کشادر
- ۳۲ اول پیش رکابنده جنیت کشت اقبال
 بودر که جو دنده بر افتاده گدار
- ۳۳ عهدی چمن مملکته موسم نوروز
 رأی فلك سلطنته شمسی ضجادر
- ۳۷ ای صفر جم کو که کیم جوهر مدحک
 پیرایه شمشیر زبان شعرادر
- ۳۸ اول جوهر ایله دشنه سرتیز زبانم
 بر تیغ جلی پرتو خورشید ضیادر
- ۳۹ کیم آینه پر کدر ماه سپهره
 هر لعه سی بر مصقاه ژنک زدادر
- ۴۰ تقلید ابله اولمز بو قدر لذت گفتار
 بول هجه پاکیزه بگا داد خدادر
- ۴۱ بر تازره روشدر بو که تعبیر لطیفی
 رونق شکن حسن بیان قدمادر

- ۴۲- اول نادره سنجم که نکات کلام
حیرتده اندیشه عقل حکمادر
- ۴۳ پاکیزه کلام که در بحر خیالم
آویزه گوش دل یاران صفادر
- ۴۴ تقدیر ایده من قیمت عقد در نظم
اندیشه که سمسار کلام فصاحدر
- ۴۵ مشاطة طبعمدن ایدر کسب ترین
معنی که عروس تق آرای ادا در
- ۴۹ یوق منکر اولور طبعه ارباب سخنده
وار ایسه برایکی متشاعر سفهادر
- ۵۰ انکاره کیمک جرأتی وار ایسه دیسونلر
یاران سخن فهم و سخنگویه صلادر
[کورجی محمد پاشایه]
- ۳۴ بنم اول خسرو صاحبقران ملک اندیشه
که منشی قدر یازمش برآمده بومنشوری:

- ۳۵ جهانگیر خیال افسر ربای بخت اسکندر
سپهسالار معنی، صف شکاف رزم تیموری
- ۳۶ زبانم بر مجوه تیغ بر اندر که همواره
خراش ایلر خیالی سینه لرده زخم ناسوری
- ۳۷ قلم بر قهرمان سخت بازودر زمانمده
که تأیید خیالمله اولور اندیشه مقهوری
- ۳۸ سخن بر گنج بی پایان اسرار الهیدر
که طبع نکته دانمدر او گنجک شمعی گنجوری
- ۳۹ عطاسی مدحکی ترین ایچون اول گنج گوهردر
چیقاردم، سلکه دیزدم، بر طبق لؤلؤ منشوری
- ۴۰ اولوردی وادی ایمن گلستان خلیل الله
علولندر سه گر آه درونم آتش طوری
- ۴۱ گر اولسه آب تاب فیض طبع، طبع فیضیده
ایدردی فیضه مستغرق سواد ملک لاهوری
- ۴۲ نظامی گورسه گر طرز قصیده مداخلی آگمزدی
حدیث سرگذشت خسرو و شیرین و شاپوری

- ۴۳ اوقدقچه بوشعر دلپذیرم بزم عالمده
ایدر زندہ روان عرفی مرحوم ومغفوری
[کدا]
- ۱ سفر مبارک اولہ ای وزیر فرخ دم!
سنگلہ در بیلہ غم چکمه اولیای ام.
- ۲ صونلدی بختگہ دست عنایت حقدن
برات منصب صاحبقرانی عالم.
- ۳ چکلدی نامگہ دیوان عرش اعلاده
بلا مجادلہ طغرای فتح ملک عجم
- ۴ عجم دگل عرب و هند و چین و تاتاری
سکا مسخر ایدر؛ ہپ الگدہ کی خاتم
- ۵ تمام کشور ایرانی، بلکہ تورانی
الگدہ در گر ایدرسہک نمالکہ منضم
- ۶ سکا بو قوت بخت ایلہ کیمسہ خصم اولہ من
اولورسہ عسکرینک ہر بریسی بر رستم

- ۷ بو فتح و نصرت ایچون مزدہ لر سگا بندن
بو اولدی طبعہ زیرا وجوہلہ ملہم؛
- ۸ کہ سن مظفر اولورساک نہ حال ایسہ باصہ گور
رکاب ہمتہ پای توکلی محکم
- ۹ گورنجہ ذات شریفک بو دولتہ مظهر
ادای مدحتک اولدی دلہ بر امر اہم
- ۱۰ بوگونہ یازدی ثنا صفحہ سینہ القاباک
آلنجہ دستنہ خامہ دیر اندیشہم:
- ۱۱ تہمتن وزرا، قہرمان جم کوکب،
شکوه تاب شکنج کلاہ بمن وجم
- ۱۲ پناہ اہل ہنر، داور نجستہ نہاد،
مربی فضلہ، آصف ستودہ شیم
- ۱۳ جہان عدل و کرم، آسمان شوکت و شان،
محیط عالم جود، آفتاب اوج ہم
- ۱۴ سریر جاہہ جہانداور فلک درگاہ،
جہان حشمتہ شاہنشہ ستارہ حشم

- ۱۵ سپہ شکاف یگانہ خلیل پاشا کیم
 ۱۶ یگانہ شاہسوار دلیر و چابک کیم
 ۱۷ اولور شکاری عدو، باصمہدن رکابہ قدم
 ۱۸ مدار زندگی جان و جسم کرم
 ۱۹ فیل شمع زرانود نیر اعظم
 ۲۰ ملک رکاب سمندندہ پیک پرندہ
 ۲۱ فلك سراچہ قدرندہ فر شروب حرم
 ۲۲ کدای مفلس درگاہ دولتی قارون
 ۲۳ امین مخزن لطف و مروتی حاتم
 ۲۴ ولی جمال حقیقت نمایہ آینه
 ۲۵ ضمیری پردہ سر حقیقتہ محرم
 ۲۶ شمیم خلقنی یاد ایتسه کاهی بر شاعر
 ۲۷ آنکله باشلسه طبعی سخندن اورمغه دم

- ۲۳ دواتی غالیہ دان، و بخور اولور قلمی
 ۲۴ بنفشہ زار بہشتہ دوز سواد رقم
 ۲۵ نہ یرکہ عدلی مرتبی اولہ او کثورده
 ۲۶ اولور غزالہ ہم آغوش ترہ شیراجم
 ۲۷ گورنمز اولدی زمانندہ فتنہ اایام
 ۲۸ مگرکہ چہرہ خوبانندہ زلف خم درخم
 ۲۹ ظفر پناہ وزیرا، جہانکشا صدرا
 ۳۰ ایا ستودہ جہانبان اعدل و اکرم
 ۳۱ ادای مدحکہ طاقتی وار زبانندہ
 ۳۲ عجیدر اولمدیغم قہر دہر ایلہ ابکم
 ۳۳ فلك دیدکلری اول نابکار کچرودن
 ۳۴ نہدر بو اهل دلک چکدیگی عذاب و الم
 ۳۵ بر ایکی ملتزمی ایلدی حوالہ بگا
 ۳۶ کہ اشتراکله ایتشلر التزام ستم
 ۳۷ بری مدبر ملک و بری محصل مال
 ۳۸ بری برندن احس و مزور و اعظم

- ۳۳ بلا بودرکه بودگلو فساد فاحش ایله
ینه وجودلری دین و دولته الزم!
- ۳۴ برینی سن گوتروب ایلدک ستانبولی شاد
برنده حق گوتروب ایده عالی خرم
- ۳۵ گوترمز ایسهده باری، گتورمیه صدره
گلورسه حالی نولور ینه عالمک ییلم!
- ۳۶ اولوردی خلق جهان ینه اتمگه محتاج
قالوردی ینه تهی، جیب و کیسه عالم
- ۳۷ همان ملاحظه بیمال اولوردی ینه،
خیال عاشق مفلس گبی جهانده درم.
- ۳۸ تمام وفق مراد اوزره خلقه لطف ایتدک
کرامت اولدیغنه سنده قالمدی شههم
- ۳۹ بودر دعاسی سکا نفعی شکسته دلک
که دایما اوله نسک شاد و خرم و بی غم
[صدر اعظم خلیل پاشایه]

- ۳۸ وزیرا، کامکارا، صفدره، صاحبقران صدرا
ایا لشکرکش و کشورکشای اعدل و اکرم
- ۳۹ نه ممکندر ثناگی اعتقادجه ادا ایتک
اگر درج ایلسهم بر نکتهده بیگ معنی ملهم
- ۴۰ غرض عرض خلوص و بذل مقدور ایتددر یوخسه
اولور حق اوزره مدحکنده زبان ناطقه ابکم
- ۴۱ بنده عجزمه وار اعترافم لیک شوقدن
خلوصم بوندن اوزکه نیجه تحقیق ایلسهم ییلم
- ۴۲ خیال فکر اوصافکنده بر مجموعه در خاطر
هوای حسن اخلاقکنده بر گلزاردر سینهم
- ۴۳ خیال مدحگی شوقدن استقبال ایدر طبعم
ویرر موجود اولان معنایی هم شکرانه مقدم،
- ۴۴ حریر خامه می گوش ایلینجه شوق مدحکنده
صفاسندن اولور کرق بیان نه فلك سرسم
- ۴۵ هوای شوق مدحکندر نی گویا ایدن یوخسه
دم اورمز دم سخندن گر اولیدم عیسی مریم

- ۴۶ نیجه سوز سویلتور اول یرده کیم شاعر صاتار کندین
غلط پرداز معنی بر مزور ترك لایفهم !
- ۴۷ نه مقدارین بیلور، نه قدر گفتاری عجب باطل.
میجا کچنور اما خر رجا ایله توأم !
- ۴۸ متاع کاسدی حسن قبول طبعه ناچسبان
خیال فاسدی دوشیزه معنایه نامحرم
- ۴۹ یگانه شاعر سحر آفرین روستاخانه
مقلد یاره؛ افلاطون اجهل، بختک اعلم
- ۵۰ محصل بویله بر ابله فریب روزگار اولمز
عجب خلق ایلمش حقا خدای اعلم واحکم
[صدر اعظم حسین پاشایه]
-
- ۱ بحمدالله فلک دوندی ینه وفق مراد اوزره
اولوردی حال پک مشکل، قالیدی گرنباد اوزره
- ۲ عجب رأیجه دوندی، هم عجب لطف ایتدی دنیایه
اولور سه م نوله شمدن صگره حسن اعتماد اوزره

- ۳ بو امدادی رجا ایتمزدم اصلا بخت و طالعدن،
دگلدن روزگاره حق بیلور بو اعتقاد اوزره!
- ۴ که ترك ایدوب قدیمی کینه سن اهل دل و طبعه
گولر یوز گوستره، لطف ایلیه، اوله و داد اوزره
- ۵ مرادم اوزره تابو گونه دور ایتمزدی گراولسنه،
فلک محکوم فرمانم، زمانه انقیاد اوزره
- ۶ تعالی الله زهی دور دلارای مراد آوز
نولیدی چرخ بودوره، اولیدی اعتیاد اوزره
- ۷ مجال ایسه اگر دور چب انداز فلکدن بو
خدا قادردر ایتسه باری حکمن امتداد اوزره
- ۸ امیدم بوکه متمد اوله گر اولمز سه بی شبهه
اولور کشورینه پر فتنه ولشکر فساد اوزره
- ۹ بو نیچون شکر حق دنیایه لازم، لیک واجبدر
توجه امتداد دولت سلطان اوزره
- ۱۰ که بویله صاحب استعداد و عارف پادشاه اولمز
تمام احوال دین و دولتنده اجتهاد اوزره

- ۱۲ نه گونه ایلدی گور بینه اجرا حکم ادراکن
اوله گوندن گونه ادراکی یارب ازدیاد اوزره
- ۱۳ عجب حسن تدارك ایلدی؛ بالله عشق اولسون
فلاطون اولسه گراولمزدی بو گونه رشاد اوزره
- ۱۴ زمام دولتی آلدی لندن بر آپردوسک
که زرّافه اولور راجح اوگا وخرثراد اوزره
- ۱۵ اولوپران کیم مسلمان اولدینی تقدیرجه فرضا
قالیدی کندی حالینه اولوردی ارتداد اوزره
- ۱۶ او ترکیب ایله بش بیک میل مقدم گلسه دنیایه
عجب چوبان اولوردی کوسفند قوم عاد اوزره
- ۱۷ امور سلطنتدن اوخری طرح ایتدیگی یتمز
اولور قات قات اصابت فکر اولنجه اطّراد اوزره
- ۱۸ که امر ایتدی وزارت خدمتن تسلیم ایدوب مهری
اوصاحب رشده کیم احوال دهیری انتقاد اوزره
- ۱۹ روامیدی سعادتله طوررکن آصف دوران
صدارت ایلک بردیو، صدر عدل و داد اوزره

- ۲۰ نیجه آصف که معنی ده قصور اولسه راجحدر
شکوهی، شوکت افراسیاب و کیقباد اوزره
- ۲۱ او دین پرور خداوند کریم و کشور آرا کیم
وجودی رحمت محض الهیدر عباد اوزره
- ۲۲ او صدر اعظم و فرمانروای مشرق و مغرب
که شاهان زمانه درگهینه استناد اوزره
- ۲۳ او یکتا فیلسوف کامکار و مستشار کل،
که استعدادی هر تدبیرده رشد و سداد اوزره
- ۲۴ وزیر نکته دان، دستور اهل علم و صاحب دل
که غالبدر ذکاده فکری، عقل مستفاد اوزره
- ۲۵ مشیر کامران و کامنجش معدلت کستر
که واجبدر دعای دولتی اهل بلاد اوزره
- ۲۶ جناب حافظ دین، حضرت پاشای احمد نام
که نامن نقش ایدر ارباب دل لوح فؤاد اوزره
- ۲۷ زهی پاشای ملک آرای، روشن رأی، عالیشان
که دائم رأی و تدبیر یله توفیق اتحاد اوزره

۲۸. زهی صاحب سریر معدلت کیم یم قهریله
نه حدی وارکه دورنده اوله فتنه فساد اوزره
۳۴. عجمی اولسه دوزنده فرقی رند وهشیارک،
او دگلو لطفی جاریدر دل ناشاد وشاد اوزره
۳۵. ایا صدر سخن پرورکه ادراکک اولور جازم،
تکلم ایتمدن بر لفظی معنای مفاد اوزره
۳۶. قصور ایتمسه گر معذور اوله وصف جمیلکنده
ره مجرای فیض اولمشدی غایت انسداد اوزره
۳۷. نیجه دمدرکه زیرا حیدر کرار اندیشه
کچورر روزگارین، روزگارایله جهاد اوزره
۳۸. تی جیب معیشت، هم معاش احوالی پک مختل
وبالم گردن اندیشه عقل معاد اوزره
۳۹. که بر لحظه قومز آسوده کندی حمله تا کیم
اولم بر ایکی گونلک عمر ایچون تحصیل زاد اوزره
۴۰. نه سحر ایله ینه گور وصف ذات بی نظیرکنده،
هله طبعم بر از اوصافه اولسون اعتیاد اوزره!

۴۱. بتم اول ساحر وحی آزما کیم گورسه آثارم
اولوردی سحر ایچون مونساده ترتیب مواد اوزره
۴۲. مفید ومختصر در هر کلام حکمت آمیزم
اولور دستمه خامه گرچه تکثیر سواد اوزره
۴۳. خراج و باج ملک عالم اولمزدی آگا قیمت
دیزلسه گر در نظم کلاه کیقباد اوزره
۴۴. حقیقت بویله در اما نه دگلو مدح ایدرسه مده
اولور اثبات حق گوج آصف والانهاد اوزره
۴۵. متاع نظمک سن اولسه ک زیرا خریداری
قالوردی حشره دک بازار اندیشه م کساد اوزره
۴۶. بها تخمین ایدر بر کیمسه یوق ارباب معنیده
اوتوز بیلدر فلک عقد در نظم مزاد اوزره
۴۷. مداد کلک وصفگله اورر دل مرهم تسکین
اولنجه درد زخمی روزگارک اشتداد اوزره
۴۸. آنکچون قدر ارباب دلی فرق ایلر دوران
کیم آنلر سایه صالمز عار ایدر سبع شداد اوزره

۴۹ وجودی هر برینک بشقه عالمدر حقیقتده
اولور آنکچون اهل دل جهانده انفراد اوزره
[صدر اعظم حافظ احمد پاشایه]

- ۱ ای صدر جهان، صدر یکتای زمانه!
محتاج در دولتک ابنای زمانه!
- ۲ عالمده عجب سنجلین بر دخی وارمی؟
هم صفدر وهم مملکت آرای زمانه!
- ۳ هم مملکت آزا وهم اهل دل ودانش،
پیرایهده صورت ومعنای زمانه.
- ۴ داراتکه یوق قدرتی شاهان جهانک،
اولورسه اگر هر بری دارای زمانه!
- ۵ ایوان شکوهکده مکان طوتسه اولوردی،
قدریله پرستویچه عنقای زمانه!
- ۶ خورشیدگی اولسه نوله کوکب جاهک،
آرایش دوران دلارای زمانه

- ۷ جمشید گی اولسه نوله مشرب پاکک
ساقی می، بزم طربزای زمانه.
- ۸ سین اولسه ک اولمزدی کشاده دن عالم،
ای ماحصل سر معنای زمانه!
- ۹ اولمز سکا بر کیمسه فضیلتده برابر،
اولورسه اگر بو علی سینای زمانه.
- ۱۰ قدرک نیجه معلوم اولور کیم سکا نسبت
ادنا گورینور منصب اعلاای زمانه.
- ۱۱ ایتسه نوله کعبه گی درگاهکه سجده،
جمله گرك اعلا، گرك ادنای زمانه.
- ۱۲ ایلردی رکابکده پیک گی تکاپو
اولمسه اگر سلسلهده پای زمانه.
- ۱۳ لایقدر اگر شانکه تعظیماً اولورسه
فرش قدمک چشم تمدای زمانه!
- ۱۴ بویله ایدر اوصافکی لوح دله تحریر
نوک قلم ناطقه پیرای زمانه.

- ۱۵ فیاض کرم، مصدر آثار مکارم
 خورشید زمین، کوکبه بخشای زمانه !
- ۱۶ سر خلقه از باب حسن، حاتم دوران
 زردوز سخن، نادره پیرای زمانه !
- ۱۷ فخر شعرا، قبه از باب سعادت
 قطب وزرا، آصف دانای زمانه
- ۱۸ همام خداوند رسل حافظ دولت
 کیم آنجق اودر وار ایسه پاشای زمانه .
- ۱۹ اول صدر قوی رأی جهان دیده، که یوقدر
 رأینه خلاف ایتمگه یارای زمانه
- ۲۰ اول آصف جم جاه معظم، که همیشه
 رأینه موافق گورینور، زای زمانه
- ۲۱ دستور کرم پیشه، که پر اولده دأم
 گلبنانک شناسیاه زوایای زمانه
- ۲۲ جنک آور یکتا، که یدی دفعه ضروری
 شاه عجمی ایلدی رسوای زمانه !

- ۲۳ گر تفرقه انداز جهان اولسه هجومی
 گلزیدی دخی بر یره اجزای زمانه .
- ۲۴ رشع قلبی مایه آسایش عالم
 خوان کرمی سفره ینمای زمانه .
- ۲۵ طبعی صدف گوهر شهوار معانی
 اندیشه سی مرآت مجلای زمانه .
- ۲۶ ای صدر سخن پیشه بونی سنده بیلورسک
 کیم سوزده بولنمز بگا همتای زمانه !
- ۲۷ گتدکجه گوزلنمده در یوسف نظم
 آرتسه نوله درد زلیخای زمانه !
- ۲۸ آراسته اول گونه عروسان خیالم
 کیم هربری بر آفت رعنای زمانه !
- ۲۹ حالا بنم اول ساحر اوستاد، که یوقدر
 بر بنجلین شاعر غرّای زمانه !
- ۳۰ فیض نفسم معجزه پرداز بلاغت
 سحر قلم آیت کبرای زمانه .

- ۳۱ تحقیق تصوّرده آرسطوی سبکروح ،
احیای معانیده مسیحای زمانه
- ۳۲ بن انوری دور زمانم نوله اولسه م،
موسی گبی صاحب ید بیضای زمانه .
- ۳۳ بن شاعر معجز دم والهام طرازم،
بلزسد نوله قدرمی ملای زمانه !
- ۳۴ ملانه عجب بیلسه اما بو عجبدر ؛
هیچ اولیه بر ناقد کالای زمانه !
- ۳۵ آلینه شاهنشه دوران ، که جنابی
دولتله اوله ملجاء و ماوای زمانه
- ۳۶ شمعی اودر احیا ایدن ارباب کمالی
احسنت زهی همت والای زمانه !
- ۳۷ هیچ آ که نظیر اولمز ایکن طالعی گور، کیم
آئیده قومز حالته اغوای زمانه!
- ۳۸ معذور طوت اوصافکی بو مرتبه زیرا
لال ایتدی بی شیوه بیجای زمانه

- ۳۹ بر کوه بلا اولدی دله، بریره گلدی
اجزای غم لایتجزای زمانه !
- ۴۰ دوران او قدر عکس مراد اوزره دونر، کیم
غمناک ایدر اولدی دلی صهبای زمانه !
- ۴۱ اولمز ینه دفع غمه چاره اگر اولسه
صهبایله پر ساغر مینای زمانه .
- ۴۲ چرخک ستمی جانمه گجدی نوله اولسه ،
دستمده قلم فتنه بر پای زمانه !
- ۴۳ بن ساده دل، ابنای زمان ایسه منافق ؛
گوچدر بگا غایتده مدارای زمانه !
- ۴۴ المنة لله، که یوقدر هله عجزم ؛
اولسه نه قدر خصم اشرای زمانه !
- ۴۵ شمشیر زبانه جزاسینی بولورلر ؛
بختکک ایدر لرسه اجبای زمانه .
- ۴۶ چوق تجربه ایتدم هله تحقیق بودر، کیم
یگدر ینه احبایدن اعدای زمانه !

- ۴۷ برادر بگا شمدن گيرو چون ذلت و عزت
نه بیم غم دهر ونه پروای زمانه !
- ۴۸ یوق تیغ زبان چکمه دن اوزکه دخی چاره ،
غایتده شقی اولدیلر ابنای زمانه !
- ۴۹ باشند باشه دنیای طولاشسه کڠ بوله مزسن ،
بر عارف خوش صحبت و بابای زمانه !
- ۵۰ اما اولورم یینه بونگکه متسلی ،
کیم بویله در احوال سرانای زمانه !
- ۵۱ پک مشکل اولوردی؛ گر اولیدی بگا مخصوص
بوگونه تعدی غم افزای زمانه !
- ۵۲ یوقلنسه هر ایامده البته مقرر ،
اهل دله بر خصم توانای زمانه !
- ۵۳ اما کیمی خصم ایتدی بگا گور فلک دون
تعبیر ایدم اوزکه تماشای زمانه !
- ۵۴ براهرمن باطل و عفریت شمائل ،
دجال یوان سیرت و سیمای زمانه !

- ۵۵ بو شکل و بو اندام ایله دنیایی بگنمز ؛
طرفه خر بیهوده خودرای زمانه !
- ۵۶ لوپران گورینور گرچه، که اولمز دخی بویله
بر بوکرده جادوی چکرخای زمانه !
- ۵۷ بیك درلو مرض ایتسه اصابت ضرر ایتمز
لطف ایدم مگر مریک مفاجای زمانه !
- [قصیده مدحیه - حافظ احمد پاشایه]

- ۱ با که گرکنز کرم روزگار ،
اولسه تک دلدن غم روزگار .
- ۲ دفع غمه چاره می وار اولسه گر
الده قدح ، جام جم روزگار ؟
- ۳ درد بو کیم قورمی قدح طومتغه
کش مکش دمبدم روزگار !
- ۴ بویله چکر می بو غمی اهل دل ؟
نیجه یه دک بو ستم روزگار ؟

- ۱۳ قالمسه تا فرقه ارباب دل
سینه فکار دژم روزگار .
- ۱۴ با که نه بن رند جهان دیدهیم .
ایتمز اثر با که غم روزگار
- ۱۵ بلکه خطور اینز اصلا دله
یاد وجود عدم روزگار .
- ۱۶ غمی چکر دولت دنیا ایچون
رند فلاطون حکم روزگار ؟
- ۱۷ آز چوق اهل اولنه ویرمز کدر ؛
قید غم بیش وکم روزگار .
- ۱۸ اوله خصوصا، که مرّبی آ که
همت صاحب کرم روزگار .
- ۱۹ اول، که آکا مصرف یکر و نه در ؛
ماحصل کان ویم روزگار .
- ۲۰ اول، که سرا پرده اجلایدر ؛
شقه زرین علم روزگار .

- ۵ — — — — —
- ۶ — — — — —
- ۷ دله صفا اولمیچق عارفه ،
بی مزه در هم نعم روزگار .
- ۸ گوردیمی بر عارفی بر کیمسه هیچ
دولتله مغتم روزگار .
- ۹ بر خر دوپاده گورینور همان
دولت ثابت قدم روزگار !
- ۱۰ خر دیهم بلکه ستمدر خره ،
فضله حشو شکم روزگار !
- ۱۱ چاره نه چون دور ایده لی بویله در ؛
قاعده ملتزم روزگار !
- ۱۲ باری بیقلسه یره گچسه فلك ،
بر طرف اولسه الم روزگار !

۲۱ اول، که فروغ گهر تیغیدر ؛

شعشعہ صبحدم روزگار .

۲۲ آصف جم مسند دور زمان

صدر عالیہم روزگار !

۲۳ صف شکن مملکت شرق و غرب ،

رستم دارا چشم روزگار .

۲۴ داور پر شوکت و پر احتشام

محترم و محتشم روزگار !

۲۵ معرکہ پرداز پسندیده رأی ،

حیدر یوسف شیم روزگار .

۲۶ حافظ دین حضرت صدر جهان

مہدی احمد علم روزگار

۲۷ — — — — —

— — — — —

۲۸ بارگہی محکمۂ عدل و داد ،

درگہی کھف الامم روزگار .

۲۹ دستی، یم لطف ودلی کان جود ؛

کندی ولی النعم روزگار .

۳۰ رشعہ کلک کف احسانیدر ؟

مرہم زخم الم روزگار .

۳۱ معجز گفتار ایله دیرسم نوله !

عیسیٰ فرخنده دم روزگار

۳۲ بانوی مریم منش فکریدر ؟

انجمن آرا صنم روزگار

۳۳ آگہ نظیر اولہ می عالمده هیچ .

زہرہ گبی مہم روزگار ؟

۳۴ جہلسنہ تاب گتورمنز عدو

اولسہ اگر کستمہم روزگار

۳۵ عمری اولنجہ یازہ منز مدحنی

منشی چاپک قلم روزگار .

۳۶ دادگرا، نامورا، داورا !

ای خلف محترم روزگار !

- ۳۷ بویله می ایلردم ادا مدحگی
اولسه محکم صمم روزگار !
- ۳۸ یوخسه ایلردم گهر وصفگی
زیوز گوش نعم روزگار .

[صدر مشار الیه]

- ۱ آفرین ای علم افراخته سردار دلیر ؛
صفر قلعه کشاء، صف شکن کشور گیر!
- ۲ فتح خیر اوله لی ایلمشدر کیمسه ،
زور بازو ایله بر بویله حصاری تسخیر !
- ۳ بارک الله زهی دولت فتح و نصرت!
لو خش الله زهی عاطفت حی قدیر !
- ۴ غلغل کوس ظفر طوتدی جهانی او قدر ،
جند ارواح و ملک بر برین ایتدی تبشیر .
- ۵ باشلادی گوش ایدیجک سوره فتحه جبریل ،
ایلدی حضر ایله الیاس دعا و تکبیر .

- ۶ خیره در نیت اندیشه پاکک نه عجب ،
دوشسه تدیرکه البته موافق تقدیر !
- ۷ بر سفرده بو قدر خدمته کیم قادر در ؟
فکر اولسه بوراده مات اولور اهل تدیر !
- ۸ اثر عدل و مکافاة عدالتدر بو ؛
بو قدر آنجق اولور؛ حق بوکه حکم تأثیر !
- ۹ یوری فتح ایله نه ایرانی قو، نه تورانی !
غم یه، ایتدک الله تعالی ونصیر .
- ۱۰ بو عدالتله، بو اقبال بلند ایله سگا ؛
اعتقادم بوکه هیچ اولیه بر فتح عسیر !
- ۱۱ سن هان جمله امور کده عدالت ایله ،
غیری یه مشکل اولان سا که اولور امر یسیر!
- ۱۲ اولاً فرقه ارباب دله لطف ایله ،
اشقیا قسمنی اولدرمده ایتمه تأخیر !
- ۱۳ اشقیا لطفگی زیرا اونودر بر دمده ،
اهل دل بویله ایلر مدحگی اما تحزیر :

- ۱۴ قهرمان وزرا، صف شکن قلعه کشا،
مرد میدان و غا، صفدر حیدر شمشیر !
- ۱۵ عالم همته فرمانده خورشید کرم ؛
مسند معتدله آصف جمشید سریر !
- ۱۶ داور عادل و عالی نظر و پاک نهاد ،
صفدر پردل والا کهر و صاف ضمیر !
- ۱۷ صدر پرویز چشم ، حضرت خسرو پاشا ،
که صلابتده بولنمز آ که مانند و نظیر !
- ۱۸ پادشه کوکه دستور مکرّم ، که آ کا
یراشور هر نه قدر ایتسه زمانه توقیر !
- ۱۹ کامکار عظمت کستر و عالی همت ،
که گورینور کف جودنده جهان شیئی حقیر !
- ۲۰ او جهانبان معظم، که فلک دور ایدملی ،
گورمدی عدله پیراسته بر بویله وزیر .
- ۲۱ طوق فرمانی ایله گردن فتنه مغلول ،
سطر احکامی ایله پای ستم در زنجیر

- ۲۳ فکری استاد کهن ساله عقل اول،
رأی فرزند کرامی گهر صبح اخیر !
- ۳۰ باریک الله او جهانگیر زمین پیمانیم
باد رفتاری ایله ساز صیلور ایوان اثیر !
- ۳۵ سروراء نامورا ، آصف عالیگهرا ،
ای علی کوکه صاحب کرم عالمگیر !
- ۳۶ اولسم گر غم دهر ایله پریشان خاطر ،
مدحکی بویله می ایلردی زبانه تعبیر ؟
- ۳۷ بو پریشانلغاه نظمه نیجه جرات ایدر ؟
نوله اندیشه می معقولله ایتسه تعذیر !
- ۳۸ باعث کینه نهدر اهل کماله یلیم ؟
مدعا شنیدن اولدم فلکک آه خیر !
- ۳۹ طویله لی سعیمی تکمیل هنر ایلده ،
ایتمدی هیچ جفا ایتمده بر دم تقصیر .
- ۴۰ دگیشوردیم هله خر لکله سخنور لگی بن ،
ممکن اولیدی اگر حکم قضایی تغییر .

- ۴۱ ذرہ سن مہر جہانتابہ دکشمم اما
اولیحق ذات شریفک گبی نقاد بصیر
- ۴۲ آلایم مصقلہ خامہ مدحک الیمہ ،
نہ قدر اولمش ایسہ محنت ایلہ ژنک پذیر !
- ۴۳ بر جلا ویریم آینہ اندیشہ مہ ، کیم
ایلیہ شعشعہ سی دیدہ خورشیدی ضریر !
- ۴۴ اعتماد ایتمز ایسہ ک ایلدیگم دعواہ !
اقتدارم ایدمیم فن سخندہ تقریر :
- ۴۵ ہم اول ناظم اندیشہ ، کہ سمسار قضا ؛
ایدمنز قیمت عقد در نظم تقدیر .
- ۴۶ نہ بیلور قدرمی ارباب معانی و بیان
سوزمی عارف باللہ ایدر آنجق تفسیر .
- ۴۷ بوالعجب شاعر قدسی نفس حق گویم
فکر مغنیدہ نہ حیالہ بیلورم : نہ تزویر .
- ۴۸ فخر ایدر کوکہ طبعملہ خاقانی ،
جان ویرر لہجہ پاکیزہ سلمان و ظہیر .

- ۴۹ گلشن معنی یہ فیض تقسم باد بہار ،
چمنستان خیالہ قلم ابر مطیر
[صدر اعظم خسرو پاشاہ]

- ۱۸ صدر اعظم او گزیدہ خلف آدم ، کیم
فخر ایدر ذات شریفیہ صنادید ام .
- ۱۹ کشور آرای کرم پیشہ ، کہ بویلہ پاشا ،
صدر دیوانہ شرف ویرمدی بوندن اقدام .
- ۲۰ گنامشدر ؛ دخی دیایہ نظیری بلکہ ،
کلہجک وار ایسہ اللہ تعالی اعلم !
- ۲۱ حق مبارک ایدہ شاہنشہ دوراہہ ہلہ ،
بویلہ اولسون اولیحق ایستہ وزیر اعظم !
- ۲۲ عقلی کامل ، دلی پاک ، آینہ سینہ سی صاف ،
حکمی جاری ، سوزی سوز ، عہدی متین و محکم !
- ۲۳ سوزلری منتخب نسخہ اسرار قضا ،
دلی ارباب سرا پردہ غیبہ محرم .

- ۲۴ فیض رشخ قلبی مایه اسرار مراد ،
بذل دست گرمی ما حاصل معدن یم ،
- ۲۵ رشك ایدز جاهنه دیوانه چیقجه آصف ،
باش اگر تیغنه میدانه گیرنجه رستم !
- ۲۶ بیك اقبالی ایله قتح و ظفر پیدرپی ،
نکته خلقی ایله باد صبا دم بردم .
- ۲۷ کشور چینه دوتر روی زمین ساتاسر ،
شاهد خلقی نهدم اولسه پریشان پرچم .
- ۳۰ خوف تبغیاه دیار عدمه جان آندی ،
طویمدی حمله پر صولته شاه عجم .
- ۳۵ صدر آصف منشا ، صفدر صاحب روشا ،
ای هاسایه ، خداوند هایون مقدم !
- ۳۶ قاضرم هر نه دیسه م وصف جملگده سنك
شاعرم گرچه حقیقتده خوش آمد ییلم
- ۳۷ نه قدر دعوی نظم ایلر اینهم زعمجه ،
اولورم ذاتگی تعریفه گلنجه ملزم .

- ۳۸ اعتقادجه ادا ایلیهم نیلیهم
عذر تقصیرمی معذور طوت ای کان کرم !
- ۳۹ وصف ذاتك نیجه ممکن ینه اولمش طوته لم
هرنفسده نیجه بیك معنی غیبی ملهم .
- ۴۰ حاصلی حیز امکانده دگل اوصافك
آلسون یوق یره برشاعر اله هیچ قلم .
- ۴۱ ممکن اولیدی اگر مدحکی حق اوزره ادا ،
بن ایدردم ینه ، یا ناطقه اندیشه م .
- ۴۲ کشف اولور گوشه چشم ایله باقجه زیرا ،
طبعه لوح معانیده کی راز مبهم .
- ۴۳ بنم اول شاعر سحر آور معجز دم کیم
رشك ایدر لر سوزمه نادره سنجان حکم
- ۴۴ سختم سحر مبین و قلم چوب کلیم ،
نفسم مغزدم نطق مسیح مریم
- ۴۵ نور فیض آتش موسی گبی دلدی روشن
سر حق جوهر جان گبی سوزمده مدغم

۴۸ بته سجده اوله لی گورمدی بر کیمسه دخی

بکر فکرم گبی بر شوخ دلاشوب ضم

[وزیر مشار الیه]

۲۱ اوله لی ناظم قانون امور دولت

طوتدی آوازۀ عدلی او قدر دنیایی

۲۲ کایده من غمزۀ تاتار تراد خوبان

ملك جان و دل عاشقده دخی یغمایی

۲۳ ای جهانداور دوران، که نشاط لطفک ،

خرم ایتدی گرك اعلائی، گرك ادنایی !

۲۵ دامن لطفک ایشسه بنمده دستم

روزگار ایله دخی ایتمز ایدم غوغایی

۲۶ سحر ایدردم او قدر وصف جیلکده که تا

گوستردم فلک بته یدییضایی .

۲۷ سحر ایدر سه مده بلا بوکه ادا ایلیم ،

لوح آینه مدحکده اولان معنایی !

۲۸ بیلورم عجزینی اندیشه مک امانیدهیم

یگه م طبع هوسناک و دل شیدایی !

۲۹ هربری تا او قدر مدحکده مفتون اولمش

خوابه و ارسه گورر آنده قلم گویایی .

۳۰ نیلسون ریاض اندیشه نیجه ضبط ایتسون

رخش طبعم گبی بر توسن چاپکیایی ؟

۳۱ شوقی وار وادی مغناده تکاپویه براز

نوله گوسترسه عنان قلله ارخایی !

۳۲ عاجزم خسرو معنی ایکن اوصافکده

یاری تحقیق ایدهیم داعیه معنایی

- ۳۳ قوت طبعی مدحکده اولان عجزمی گور
بیله سن تانه ایش شعبده مولایی !
- ۳۴ بنم اول چهره کشامانی تصویر خیال ،
که ایدر عقلی سواد قلم سودایی .
- ۳۵ گورسه گر شاهد مضمونی دوشده مجنون
زلف پرتابنه دلبسته گورر لیلایی .
- ۳۶ بن او جمشید طربخانه فیضم ، که مدام
خسروانی خیم ایله نوش ایندرم صہیایی !
- ۳۷ گوردی ساقی ازل زطل گران بزیم
سرنگون ایندی بونه قدح مینایی
- ۳۸ فتنه مخلوق اوله لی گوزمندی چشم ایام
طبع شوخم گبی بر ساحر بی پروایی !
- — — — —
- — — — —
- ۴۰ غرق اولور کون و مکان آب حیات فیضه
آدیغمجه الیمه کلک سخن پالایی .

- ۴۱ تازه لر لاله گبی داغ درون فلکی
ایلدیکه قلم نغمه نو پیدایی .
- ۴۲ کیمه اظهار ایدیم سحر بیانی اما
خوابه واردقده مکر دوشده گورم موسایی
- ۴۳ کیمی اشهاد ایدیم ایلدیکم دعویاه
ایندرم سحر وفسون ایله مگر عیسایی

[صدر اعظم بیرام پاشایه]

- ۱ زهی سمند ملایم که حسن رفتاری
اونتدیرر دل عشاقه جلوه یاری !
- ۲ تمام گوسترز ایتدیکه ناز ایله جلوه
اصول طرز بتان طراز و فرخاری .
- ۳ اولوردی خلق جهان سر نهاده روشی
گر اولسه بر صنم دلرباده اطواری .

- ۴ نگاه غمزه خوبان گبی تجسس ایندز
خرام دلکشنه دل ویرن گرفتاری !
- ۵ فتاده سر راهی براق فردوسی
اسیردام نگاه غزال تاناری .
- ۶ او دگلو دلکش و مطبوعدر شمایی کیم ،
اینر گورنجه سر اسیمه عقل عیاری
- ۷ تصور ایلسه گر پیکر دلاراسن ،
دم فراقده آ گلردی عاشق زاری .
- ۸ مرادی اوزره خیالنده سیر ایچون شکلن
شکال ایدردی آگا بلکه زلف دلداری .
- ۹ جبینی کیم سحر روز عید سرعتدر ؛
سواد پرجم مشکینی درشب تازی .
- ۱۰ نسیم غنجه کشا گبی سیری بر دمده
آچار شکفته دل ایلر نیچه دل افکاری .
- ۱۱ گلنجه باد صبا گبی خرده رفتارده
یول اوزره طرح ایدر اشکال موج انهاری .

- ۱۲ بو دگلو شوخ و ملایم خرام اینکن کاهی
نعوذ بالله اگر ایسه تند رفتاری
- ۱۳ عجاز پایی ویرز باد صرصره تمکین
هوای جنبشی صارصار نهاد کمهاری .
- ۱۴ ایدر شتایی خجل آب و آتشی اولسه ،
ره نشیب و فرازه چهنده و جاری .
- ۱۵ کمیت خامه گبی عالم تخیلده
مسلم اولسه آگا گر طریق رهواری .
- ۱۶ ایدردی حدت رفتار تندی پیوسته
سپهر معنی یه کرد زمین اشعاری .
- ۱۷ چکیدنی صورتی لوح آفتابه اگر
صورنگار رواق سپهر ژنکاری ،
- ۱۸ اودکلو سرعتنه طی ایدردی عالمی ، کیم
دوشرمز ایدی زمینه ظلال اشجاری !
- ۱۹ غبارینه ایره مز شهبسوار اندیشه
نه دگلو رخس خیااله ویررسه مشواری .

- ۲۰ مگر که بال و پرایده براق گبی آگا
سطور مدح وزیر ستوده کرداری .
- ۲۱ او شهسوار هم تن شکوه ذیشان ، کیم
روادر اولسه اگر قهرمان سلحداری .
- ۲۲ او حمله کستر لشکر شکن که لایقدر ؛
یازلسه لوح دله داستان پیکاری .
- ۲۳ او فتنه بند ممالک کشا که لطف خدا
مستخر ایلش آگه مرام دشواری .
- ۲۴ گزیده داور دیوان عدل فاروقی ؛
یکانه صفدر میدان رزم کرداری .
- ۲۵ ولی نعمت ازباب دانش وادراک ؛
رواج بخش متاع دکان هشیاری .
- ۲۶ قوام طینت ترکیب عالم و آدم ،
خلاصه اثر صنع قدیرت باری .
- ۲۷ سخن شناسی کرم پیشه مصطفی پاشا ،
که شمعی گوهر نظمک اودر خریداری .

- ۳۹ کر مشعار خدیوا، هنرورا، صدرا
ایا کرام دوگونک یگانه سالاری !
- ۴۰ صفای خاطر اولیدی گوریدک اوصافی
یره گنجه گورهیم چرخ دون وغداری ،
- ۴۱ که نه صفا قودی ، خاطرده نه صفایه محل
یریله قالمدی دله مسرت آناری !
- ۴۲ نه چاره دور ایده لی روزگار دون پرور
همیشه بویله در اهل دلک سروکاری
- ۴۳ کیمکله سویلشم، یا کیمکله جنک ایده لم ؟
خدا بیلور ، که نه در بونده حکمت باری !
- ۴۴ همان قضایه رضادر بو بایده چاره
قبول ایدرسه خدا گر رضای ناچاری !
- [رخشیه - در ضمن اوصاف مصطفی پاشایه]

- ۱ تعالی الله زهی حرز مکرّم
حجت نامه دستور اکرم !
- ۲ نه نامه واردات فیض اقدس ،
که اولمش قلب منشینسه ملهم !
- ۳ نه نامه گفتگوی روح قدسی ،
که قیلش عقل کل آئی مترجم !
- ۴ نه نامه همدم ارباب دانش ،
ندیم بی زبان، گویای ابکم !
- ۵ دینلز حسن تعییر بیانی
لسان الغیب در الله اعلم
- ۶ سوادنده فروغ نور وحدت ،
حروفنده خواص اسم اعظم ،
- ۷ مدادی و سمة خوبان کشمیر ،
سطوری طرّه ترکان دیلم .
- ۸ معاینسنده ذوق کیف باده ،
اداسنده صفای آب زمزم .

- ۹ سراپا مژده مهر و محبت
اوقندچه ضفا کسب ایلر آدم .
- ۱۰ نه کیفیت، نه حالت، نه اثر وار
رحیق فیض مضموننده بیلم ،
- ۱۱ که بو جهل اوقسه عمرنده برکز
صفاسندن بهشت اولور جهنم !
- ۱۲ ابو جهاه ایندنجه بویله تأثیر ،
دل صاحب سخنده قوزمی یاغم ؟
- ۱۳ خصوصا تشنه مدح اوله طبعی
نیجه اولق گرکز شاد وخرّم ؟
- ۱۴ آنکچون دستمه ایرنجه ناگه ،
صقادن اولدی دل اول گونه سرسم ،
- ۱۵ که بیتابانه فی الحال اولدی صادر ،
بو اضاف پریشان و فراهم :
- ۱۶ زهی مکتوب فرخنده ادا ، کیم
دلی شاد ایلر اوقونمزدن اقدام .

- ۱۷ صفادان نیجه مست اولمز او دل، کم
آنی یاد ایده اول صدر مکرّم !
- ۱۸ وزیر نیکته دان، دستور خوش ذات،
کریم کامران، پاشای اکرم !
- ۱۹ مشیر سلطنت، عقل مصور،
پناه مملکت، عدل مجسم .
- ۲۰ ستوده صدر دیوان عدالت
یگانه صفدر میدان عالم !
- ۲۱ جهان پیرا، خدیو داد کستر .
جهانداور، خداوند معظم .
- ۲۲ جناب حضرت الیاس پاشا،
که لایقدر اولورسه صدر اعظم .
- ۲۳ دلاور قهرمان لشکر انداز،
که طویماز حملاه تیغنه رستم .
- ۲۴ سخنی، صاحبقران کشور آرا،
که آه ایلر لندن معدن ویم .

- ۲۵ نیجه آه ایتمسون بیچاره لر، کیم
نه گوهر قودی اتلافی، نه درهم .
- ۲۶ اولوردی حشره دک حسته مشهور
زماننده گلیدی دهره حاتم
- ۲۷ درونی گوهر توحیده مخزن،
ضمیری پرده تقدیره محرم،
- ۲۸ تدارکده، تصرفده موفق،
شجاعتده، سرونده مسلم .
- ۲۹ نهاد طبع درآکنده مضمر،
صریر کلک چالاکنده مدغم،
- ۳۰ شرار آتش موسای عمران،
خواص معجز عیسای مریم .
- ۳۱ اولیدی فیض لطفی دهره شامل
دل پرغم اولوردی ساغر جم
- — — — —
— — — — —

۳۶ کریم، کامکارا، کام بخشا

ایا دستور ذیشان مفخم!

۳۷ بوگا (الله تعالی) شاهد مدر؛

کہ مکتوب شریفکدن مقدم،

۳۸ گورنجه شمدي بويله التفاتك،

کہ قیلدی بندگی محسود عالم.

۳۹ ایشتمکله مجرد لطف طبعك،

ادای مدحك اولمشدی مصمم.

۴۰ نیجه گویا اولور گور طبع شوخم،

نیجه انشاد ایدز مدح دمادم.

۴۱ اولورمی بر نفس خاموش طبعم

طوررمی بر زمان آسوده خانهم.

— — — — —

۴۳ دعای دولتی دنیاہ لازم،

خصوصا اهل استعدادہ الزم.

۴۴ اوله تا کیم جهانده آشناق

ایکی صاحب وفا بینده محکم،

۴۵ دونه دائم مرادی اوزره دوران

اوله دولت ندیم و بخت همدم.

۴۶ اوله ارباب دل جمله محبی

ناسن ایدر اوراده منضم.

۴۷ ایده هر مشکلی دوشدکجه آسان

خدای قادر و قیوم واحکم!

[الیاس پاشایه جوانامه موزون]

۱ کریم کامران وار ایسه گر الیاس پاشادر،

کہ دست زرفشانی کان دل، درپاشی دریادر

۲ جهان جود و همتدر؛ عجبمی بحر و کان اولسه

دل و دستی، کہ دائم لطف و احسانه مہیادر.

۳ عجب مجموعه سر الہیدر حقیقتده،

کہ ہر نہ گونه استعداد دیر سهك آندہ پیدادر.

- ۴ جوانمرد جهاندر؛ شوخ مشربدر؛ ملک خودر؛
 سخیدر؛ اهل دلدر؛ نکته داند؛ نکته پیرادر.
 ۵ دلیر صفشکندر؛ اردشیر شیر افکندر؛
 مشیر مؤتمندر؛ مستشار کار فرمادر.
 ۶ پناه سلطنتدر؛ قهرمان دین و دولتدر؛
 مداز مملکتدر؛ کامکار کشور آرادر.
 ۷ سپهر عزو جاهه آفتاب دزه پرورد؛
 سرید عدل و داده داور دیندار و دانادر.
 ۸ صف رزمنده رستم برتهی ترکس سپاهیدر؛
 درجودنده حاتم برگدای بی سروپادر.
 ۹ زهی جنک آور میدان خون آغشته نصرت،
 که هنگام و غاده صفدر بی باک و پروادر
 ۱۰ زهی آرایش ایوان دیوانخانه دولت،
 که چاروب در عالمناهی بال عنقادر.
 ۱۱ ولی التعمت عالم دیسهم خقدر سوزم زیرا،
 سماط جودی دنیا به چکلمش خوان یغمادر

- ۱۲ غریب آینه صاف و مجلادز دل پاک،
 که عکس عالم ادراک سرتاسر هویدادر.
 ۱۳ جهان گویا که بر شخص معیندر تصویرده،
 فلک ابروی خم کشته، وجودی چشم بینادر.
 ۱۴ همیشه قدسیان آسماندر همدم بزمی،
 حرم خاصی گویا بیت معمور معاملادر.
 ۱۵ بری بیرندن اعلا در قباب نه فلک آما،
 رواق جاهه نسبت بری بیرندن ادانادر.
 ۱۶ جناب بارگاه رفعتی اول دگلو عالیدر؛
 که خاکپایه سگان علوی چهره فرسادر.
 ۱۷ مسلم شاننه فروشکوه بخت اسکندر،
 آنکچون احتشامی ناسخ دارات دارادر.
 ۱۸ چراغ بخت بیداریدر اول شمع الهی، کیم
 ملانک آگا پروانه، فلک فانوس مینادر.
 ۱۹ دگل شام، اشهب جاهینه زینپوس سراسردر؛
 دگل صبح، ادهم بختینه پای انداز دیبادر.

- ۲۰ سمند ریاض اقبالیدر؛ اول رخس فرح پی،
که کرد خاک میدانی محیط چرخ والادر
- ۲۱ مساعد اول قدر احکامنه تأیید یزدانی،
که نه امر ایلسه چرخه هان موقوف ایما در.
- ۲۲ زماننده وجودی قالدی طرار و عیارک
هان بر غمزه فتان، ایکی زلف مطرادر.
- ۲۳ گوگل صید ایتمدن قالسه عجمی بیم قهریله
گرک زلف دلاویز و گرک خط دلارادر.
- ۲۴ صدای زنک شاهیندن گلور کیک دری رقصه
زمان عدل وانصافی عجب دور طربزادر.
- ۲۵ نه کشور کیم آکا عدلی نگهبان اوله اول یرده
غزاله صیدگاه شیر نرجای تماشا در.
- ۲۶ نه لشکر کیم آکا سردار عز می اوله سر عسکر
پیایی مژده فتح بلاد و قهر اعدادر.
- ۲۷ خیال تیغ یرانی عدویه آفت جاندر؛
نشاط فیض لطفی دوستانه کیف صهادر.

- ۲۸ صبا دور ایتسه بوی سنبل خلیله دنیایی
نیچه سنبل، که رشک طرره پرچین حورادر؛
- ۲۹ ایدر اول مرتبه فیضی سرایت؛ کیم گورن کیمسه
صنور جرم زمین بر نافع پرمشک بویادر.
- ۳۰ ایا صاحبقران اهل دل، کیم ذات پرچودک
بو دور اربانه بی شبهه محض لطف مولادر.
- ۳۱ خصوصا زمرة اصحاب استعداد وادرا که،
که چرخ اول فرقه یه دور ایده لی خصم توانادر.
- ۳۲ بحمدالله زمانگده بقبول صبری شاکر؛
« گریبان فلک مهجور دست آه شکوادر. »
- ۳۳ فراموش ایلدی کنندین بو ذوق وشوقله طبع
قلم اماینه دستمه معتاد اوزره گویدر.
- ۳۴ غزل پرداز اولورسه نوله بیتابانه بو دمه
غزل طرح ایتمده زیرا غریب استاد غزادر:

- ۳۵ نگاهی آفت دین غمزه سی آشوب دنیادر
 بوگونه شوخه دل ویرمک عجب درد اوز که سودادر
 ۳۶ گوگل آشفته، یار آفته، چشم بخت ایسه خفته
 عجب عاشق، عجب دلبر، عجب اولمز تمنا در ؛
 ۳۷ نیجه کشف ایلسون دل رازنی اول غمزه شوخه،
 که ققت پردده پنهان ایکن بر مست رسوادر.
 ۳۸ دیمک کوچ، صاقلق کوچ غمزه دن حال دل زاری
 بلای اهل عشقی گور نه درد حیرت افزادر!
 ۳۹ بلا اندر بلادر دلدله درد عشق یاز اما ،
 یازقلز آ که، کیم بر بویله سودادن مبرادر!
 ۴۰ نهانی برنگهله چشمی بیک فتنه ایدر پیدا ،
 آنکچون شهر دارملک دل پر شور و غوغادر.
 ۴۱ تحمل هیچ ممکنمی غم هجرانه ای نفعی ؟
 محبت غالب مطلق، دل ایسه ناشکیادر

- ۴۲ قصیده بر بهانه، هم غزل افسانه در آنجق
 غرض اخلاصمی صدقیله خاکپایه انهادر .
 ۴۳ خلوصم نیجه ممکندر مرادجه ادا اما
 دل پر اشتیاقه آز چوق اسباب تسلادر .
 ۴۴ بحق گردگار منعم و بخشنده کیم لطفی
 مرتبی مسلمان و یهود و کبر و ترسادر .
 ۴۵ دروغمده او دکلو جایگیر اولمشدر اخلاصک،
 که یانمده قول اولمق بنا که شاه اولمق دن اولادر.
 ۴۶ طوافه کعبه کویک بقول باقی مرحوم :
 « درون دلدله نیت آب زمزم دن مضقادر . »
 ۴۷ زبان خامه ده اوصافک اوراد شانروزی
 درون دلدله مهرک شعاه داغ سویدادر .
 ۴۸ دلدله بکر فکرمله خیال شاهد خلقک
 یازلمش بر کتابه نقش یوسفله زلیخادر .
 ۴۹ اولورمی شاهد خلقک گپی عالمده بر دلبر ،
 که زنجیر جنون زلفنک مجنونی لیلادر .

- ۵۰ سنی مدح ایتمسون، یا نیلسون اهل دل و دانش،
که انواع مکارمله وجودك فرد یکتادر؟
- ۵۱ شجاعت سنده، همت سنده، علم و معرفت سنده؛
صفات ذات پاکك هپ بری بیرندن اعلادر!
- ۵۲ بنم گبی ثناخوانك سن اولسهك نوله ممدوحی،
که ذاتك گبی طبع داخلی بی مانند و همتادر.
- ۵۳ سخن، بن اولسهم معنیده بر گنجینه نابود،
کرم، سن اولسهك عالمده اسم بی مسجادر.
- ۵۴ کرمده کوچ سنی تعریف اما رخصت اولورسه
سخننده بنده و صافکی گور نه تماشادر :

§

- ۵۵ کلیم اندیشه شاعر در؛ کرامت پیشه ساحر در؛
تفکرده فلاطوندر؛ تکلمده مسجادر.
- ۵۶ کلیم اللهدر اندیشهم، دلم طور معانیدر؛
کلامم سر تسر شرح مزایای تجلادر.

- ۵۷ لسانم ترجمان سرّ غیب الغیب لاهوتی،
کتابم نسخه دیوان پر مضمون و مغادر.
- ۵۸ نیجه دیوانچه متن حکمت الاشراف اندیشه،
که خورشید جهانتاب آکا بر جلد مظلادر.
- ۵۹ دگل لوح ضمیر و گفت و گوی حکمت آمیزم،
سطرلاب ابو معشر، شفای ابن سینادر.
- ۶۰ جهانی ایتمده رشع مدادی دمبدم احیا،
نی خامه مگر آب حیاتیه مر تاددر.
- ۶۱ ینه گلدی خروشه بحر گوهر پاش اندیشهم
دگلدر بو قصیده بر دیزی لؤلؤلالادر.
- ۶۲ بولیدی گر بونکله زیب وزینت گردن زهره
فلکده ظن ایدردی سیر ایدن عقد تریادر.
- ۶۳ بگا عامی دین باطل، نه هرزه بر کوپك جاهل؟
ادبده اول دخی زعمنجه صاحب طبع و ملادر.
- ۶۴ مقلد، مسخره، مضحک طوتهلم منطقی اولمش؛
نیجه ملا اولور اول خر، عجب بیهوده دعواددر؟

- ۶۵ او گونه مضحک اشعارینه سوز دیر می اهل ذل،
 نهایت اول قدر وارد که موزون و مقفادر !
- ۶۶ نظیره دیه قرآنه نیچون قتل اولمز اول بی دین
 او گونه کافرک قتل نیچون محتاج فتوادر ؟
- ۶۷ بی مدح ، آبی ذم ایتک دگل معنیده مقصودم ،
 حقیقتدر سوزم ؛ سوزده مرادم حتی اجرادر .

§

- ۶۸ یتر شمدنگیرو تصدیعه رخصت یوقدر ای نفعی ،
 سخن ختم اولدی هنگام دعای عرش پیمادر :
- ۶۹ اوله ثابتقدم دولته دارالملک صحته
 فلک تا بویله بر پا وزمین تا بویله بر جادر .
- ۷۰ خدا حفظ ایله دائم خطالردن ، بالالردن
 وجود بینظرین کیم مدار دین ودنیادر .
 (وزیر مشار الیه ایچون قصیده غرآ)

- ۱ حیدنا باغچه پادشه روی زمین ،
 گورسه رضوان ایدر استادینه یوز بیك تحسین .
- ۲ فرشی دیبای خطایی گبی پر نقش و نگار
 طرحی رونقشکن روضه فردوس برین
- ۳ یاز وقیش آچیلور ازهارای تفاوت ایتمز
 نه دم ارد بهشت ونه دم فرور دین
- ۴ دائما خرم وشاداب ومفرخ چینی
 طوتسه ترکسلی الیه نوله جام زرین
- ۵ بدلی عاشق سرمیست غزلخوان گبی شوخ ،
 گلاری دلبر رعنا گبی پرچین جبین
- ۶ رنگ رخساری گل ولاله سی بر مرتبه ، کیم
 مدحنی فکر ایده نک اولور اداسی رنگین .
- ۷ لاله سی خال رباینده روی دلبر ،
 سنبل باج ستاننده زلف مشکین .
- ۸ دامن چرخ معطر ایدر اسدکجه نسیم ،
 نکهت یاسمن وسنبل وبوی نسرین .

۹ جنت آلتنده، یا اوستنده دیمک جائز ایدی،
بو لطافده اگر جنت اولیدی تعیین

۱۱ بویله بر قصر زر اندرز بر صنعت، کیم
رشک ایدر خامه نقاشنه صورتگر چین .

۱۴ آچلور گوکلی تماشایده نیک الیه

نه قدر اولسه غم دهر ایله دلتک و حزین .

۱۵ بو محله عجب اوصافه چسبان گورینور؛
ترله بو ییتی باقینک ایدر سه تمهین :

۱۶ « دفع یا جوج غمه ایشیکدر سد سدید »

« منع جیش اله در کهیدر حصن حصین »

۱۷ دل عاشق گبی عشرتگده روحانی ،

بیت شاعر گبی رندانه وموزون ومتین

۱۹ نهدر اول مرمر بر آقله اول حوض لطیف؟
نهدر اول شمسه شفافله اول شاهنشین؟

۲۱ مالک بحر کرم حضرت جعفر پاشا ،
کیم ایدر ماملکن خرج ره دولت و دین .

۲۷ فکری معقول وسوزی پخته ومعیاری درست،
دانش ویتشی بر قاعده ورایی رزین .

۲۸ اول قدر عاقل ودانا دل ودانشور، کیم
فتنه علمی معقول ایله ایلر تسکین .

۲۹ عدلی بر کشور پر شوره نگهبان اولسه
ایدر آهو بره زانوی پلنگی بالین .

۳۰ ماه آهویله شیر نر اولور همخوابه ،
هوس صید کبوترله پر آچرز شاهین .

۳۱. داورا، بویله می ایلردم ادا وصفگی بن ؟
 اولسه مگر ستم چرخه غایت غمکین !
 ۳۲. بنم اول رند بلا دیده آزاد نهاده ،
 کیم ایدر قصدمه هر گوشه بین فتنه کین !
 ۳۳. غم دگل، کام روا اولمز ایسه م عالمده ،
 روزگارک تک اولدم شمر شورندن امین (۰)
 ۳۴. بوقدر نظمه ده کیم جرأت ایدزدی حالا ،
 ایتمسه طبعه الهام تلقین .

۳۵. هله معذور اوله مدحکده اولان تقصیرم ،
 انکسار ایله دینان سوزده اولور غث و سمین

[قیودان جعفر پاشانک آینه لی قواقده
 تنظیم و انشا ایتدیردیگی قصر و حدیقه
 وصفنده کی قصیده دن]

(۰) شو ایکی بیتله بیچاره نک عادتا هول اشتمال اولان استقبالی
 اعلام ایلشدر .

۱. بهار ایردی ینه باغه دوشندی نطع ژنگاری ؛
 ینه سلطان گل ایتدی مشرف تحت گلزاری .
 ۲. ینه باد صبا افتان و خیزان ایردی گلزاره ،
 دم عیبی وش احیا ایلدی ازهار اشجاری
 ۳. لطافتده زمین فرش منقش اولدی عکسیه
 مرصع سایبان ایدنجه چرخ ابر گهر باری
 ۴. ایرشدی پرتو فیض بهار آینه چرخه
 عجبمی شمعی اولسه ژنک ابر تیره دن عاری .
 ۵. دگلدر لاله، یریر ظاهر اولدی آندن آتشلر ،
 زمانه طوتدی چرخ آفتابه شیخ کهنساری .
 ۶. دونوب گرداب بحر خونه هر گل لاله زار ایچره ،
 طولاشدر مقده کشتی قرار بلبیل زاری .
 ۷. نسیم اولد دگنونازک طرح ایدر آب اوزره مواجی ،
 که لوح سیمه استاد ایده من اوله قلمکاری .
 ۸. صنور تمغای زریندن گورن بر مائی خاراده
 میان آبه دو شمش عکس خورشید پر انواری .

۹. یر ایتدی بوی گل شوپله دل پر خون بلبده،
که اولدی جسمی رشک نایه آهوی تاتاری.
۱۰. آچلدیچه گورینور مهر آلی خسرو عشقک
برات شوق بلبدر؛ دگلدر غنچه طوماری.
۱۱. چراغک حسنی انکار ایدنلر روز روشنده
سمزار ایچره گورسونلر فروغ شمع گلناری!
۱۲. دوزر کلمیج سیمه جابجا زرین سبز اوزره
دوکولدکجه گل زرد اوستنه بادامک ازهاری
- — — — —
— — — — —
۱۶. دگل شبنم، زبان سوسن ایتدی آبله پیدا،
شو دگلو قیلدی وصف داور یا کیزه کرداری:
۱۷. سر افراز زمانه، مسند آرای خداوندی،
هنرمند یگانه، چهره پیرای تگوکاری!
۱۸. ستوده کهن امت، افتخار شرع پیغمبر،
گریده فخر ملت، محض لطف حضرت باری.

۱۹. سر ارباب فضل، استاد کل، علامه عالم،
سریر علم و عرفانک شهنشاه جهانبداری.
۲۰. جناب مفتی عالم، که احکام فضیلتده،
بنان فکری آسان حل ایدر هر امر دشواری.
۲۱. او دانای بلند اختر، که اولمش نیر رأیی،
جهانده شمع جمع آرای بزم درک وهشیاری
- — — — —
— — — — —
۲۳. مهم پرداز قانون هنر، ادراک چالاکیی،
مرتب ساز اسباب کرم، طبع سبکباری.
۲۴. زهی دارای دارالملک حسن خلق وسیرت، کیم
اولور ارباب دل بیگ جانله مفتون اطواری.
۲۵. زهی جوهر شناس چارسوی نکته دانی، کیم
بیلور قیراطله قدر در مضمون اشعاری.
- — — — —
— — — — —

- ۳۳ فلك مسند خداوندا، خدیوا، داورا، صدرا،
ایا ارباب دین و دولتک سردار و سالاری !
- ۳۴ سن اول صاحب سریر ملک همتسن، که قورتاردک
کشا کشدن کمال اهلایه چرخ دون و غداری
- ۳۵ آ گلمز اولدی نامی دور عدلکده ستمکارک
مگر یاد ایده عاشق غمزۀ مردمکش یاری .
- ۳۶ ستمدن اول قدر پاک ایتمدی دهری آب لطفک، کیم
جهانده بر طر فدر شمعی رسم مردم آزاری .
- — — — —
- — — — —
- ۳۹ طوتان محکم اساس ملکی کلک بیقرار گدر؛
بنا ویران اولورکن ثابت اولماینجه مسماری .
- ۴۰ هنر گویا دگر در؛ مالکی کلک گهر پاشک !
کرم گویا صد فدر؛ طبع پاک در شهواری .
- ۴۱ تو کندی رشحه خامه، تو کمنز قصه مدحک،
مگر گوز مردمن ایدهم؛ مرکب بیرینه جاری

- ۴۲ یازدم تادلده بر نازک غزل تقریب مدحکله،
آنکله آ گله یم سینه مده بوجان دل افکاری:
- §
- ۴۳ صبا چوکان ایدنجه طره پرتاب دلداری،
گلوب عاشق لک بر بیره طوب اولدی دل زاری .
- ۴۴ دو کولدی سینهدن پیکان یاز وینبه داغم،
درخت خشکه دوندم خاکه دوشمش برکله، باری
- ۴۵ کچر بر تیری، بیگ دلدن؛ بولاشمز قانه پیکانی .
نه سحر ایلر کاشلکده گور اول چشم خونخواری
- ۴۶ آنک جسمی، بونک جانی یانار؛ بوندن قیاس ایله
نیجه بکزر اسیر دوزخه هجران گرفتاری؟
- ۴۷ اداسی آب ایچنده یریر آتشاره مضمونلر
عجیبی ایتسه نفعی، نظمه دعوای سحاری؟
- §
- ۴۸ آلور لوح قدردن جذیه فکر ایله مضمونی،
طبیعت ذاتکی تعریفه حصر ایتدکجه گفتاری .

- — — — —
 — — — — —
 ۵۱ سخن کالای فاخر در نه بیلسون هر دنی قدرین ،
 بو جنسک خواجه حسن قبول کدر خریداری!
 ۵۲ هنر دنیا دگر بر گوهر پر قدر و همتدز ؛
 زمان دولت کدر ؛ بو متاعک روز بازاری

[شیخ الاسلام محمد افندی وصفنده کی قصیده دن]

- — — — —
 — — — — —
 ۱ مشرب اهل محبتدن آلان لذت کام ،
 خون دل نوش ایدر اولمزسه شراب گلقام
 ۲ گل گبی الده خصوصا اوله جام پر می
 عقلی باشنده اولان عارف ایدر می آرام .
 ۳ بشقه بر عالی وار بزم میک ، کیم آنده
 گورینور رند جهان دیده هشیاره مدام :

- ۴ مایه فیض حیات ابدی نشوئه می ،
 نشئه حکمت دور ازلی گردش جام .
 ۵ باده در ذوقنی ادراک ایدنه آب حیات ،
 معترفدر بوکا حضر ایله سکندرده تمام
 ۶ اوله بن ایستدیگم باده پر فیض اما ،
 که نشاطی گتورر جانه جناندن پیغام .
 ۷ نیجه می تاب فروغ رخ ماه نخب ،
 نیجه می پرتو انوار دل عارف جام ؛
 ۸ نیجه می دست مسیحاده چکر ساغرینی ،
 قلم آله صور تگر دیر افهام !
 ۹ نیجه می رایحه روح فزاسندن ایدر ؛
 قدسیان قلک عالم جان عطر مشام !
 ۱۰ اومی انجمن افروز جلی شغشعه ، کیم
 ویرسه خورشید جهانتابه اگر تابنی وام ،
 ۱۱ حدت بارقه پرتو پرنورندن
 دوشه تاچاه عمیق عدمه ظلمت شام !

- ۱۲ چنبر دائره مجلس چرخ عشرت ،
 دور بزمی طرب آغاز و مسرت انجام .
 ۱۳ کیفی بر مرتبه جنبش ده استغنا ، کیم
 مثلا ایتک ایچون دفع غموم و آلام ،
 ۱۴ ایچسه بر جرعه سنی بر همن صد ساله
 بر اولور سنک مزار ایله یاننده اصنام .
 ۱۵ چکسه بر مست سر اندازمی ناکامی ،
 جرعه جامنی ویرمز جم دورانه سلام .
 ۱۶ گتور ای ساقی فرخنده لقبومیدن !
 جانی وار ایسه دیسون صوفی دلرده حرام !
 ۱۷ مست اولوب رازمی کشف ایلیهیم گورسونلر ؛
 نه ایمش نکته سر بسته سر الهام !
 ۱۸ درج دلدن چیقاروب نیجه گرانمایه گهر ،
 ویردیم سلك در بحر معانی به نظام .
 ۱۹ ایدهیم مدخنه آغاز او کریم الشانک ،
 که نه گوردی ؛ نه گورر ؛ مثلنی چشم ایام .

- ۲۰ اوگزیده خلف دوده آدم ، که ایدر
 جوهر پاکنه اجرام و عناصر اکرام .
 ۲۱ او فلک مسند ، مه طلعت و قدسی فطرت ،
 او جهانداور ، دریا کرم وابر انعام
 ۲۲ بخشش آموز هم ، حوصله سوز خست ،
 کیسه پردار کرم ، قافله سالار کرام
 ۲۳ مشتری رأی و عطارد قلم و مهر آثار ،
 عرش تمکین و قضا تمشیت و چرخ احکام
 ۲۴ ملتجای وزرا ، صدر کبار علما ،
 کامکار فضلا ، فخر موالی عظام
 ۲۵ هادی وادی دین ، بدرقه اهل یقین ،
 پیرو مجتهدین ، حضرت شیخ الاسلام !
 ۲۶ صدر جم پایه ، که جهازه کشان افلاک ،
 ایلمش قاید اقبالنه تسلیم زمام
 ۲۷ آستین کرمی کیسه ارزاق جهان ،
 آستان حرمی قبله حاجات انام

- ۲۸ لطف طبعی شرف عقل مجرد گبی خاص ،
فیض دستی کرم ابر بهاری گبی عام .
— — — — —
— — — — —
۳۷ سروراء ، دادگرا ، داور والا گهرا !
ای خداوند فلک صدر وملائک خدام !
۳۸ گلمیه عالمه بر سنجلین ذات لطیف
اولسه گر حامل ارواح مجرد ارحام
۳۹ دور جو دگده گورر حالتی بحر وکانک
آغلیوب آ که صاچار اشک فراوانی غمام
۴۰ بولسه گر نامیه فیض کف احسانک اولور
درم رایج بی سکه بهار بادام .
۴۱ ویردی معمار قضا هندسه تدبیرک
طاق پر زلزله دولتیه بر استحکام ،
۴۲ که فلکلر یقیلوب ، اولسه جهان زیر وزیر
اولور ارکان بناسنده آنک یینه دوام .

- ۴۳ طوتسه دنیایی نوله شهرت لطف وکرمک
ایتمده مکرمتک عالمه اینار مرام .
۴۴ وصف ذاتگده خصوصاً ایده بذل مقدور
بر بنم گبی سخن سنخ پسندیده کلام .
۴۵ نامگی نظم بلندمله چیقاردم فلکه
ایده تاخازن اسرار قضا نقش ختام .
۴۶ گیدرک عرشه چیقارمقدمه اولور ، عرشه دگل ،
ایدرم غایت امکانه وارنجه اقدام .
۴۷ منت اللهه که ویرمش او قدر استعداد
نظم ایچون ایلزم طبعه زور و ابرام
۴۸ ایلسهم هر نه زمان فکره عزیمت ایریشور ؛
گوشمه زمزمه زنک بریند الهام
— — — — —
— — — — —
۵۰ زور اندیشه و آثار خیالمدر ایدن
نیدوگن نکته شناسان زمانه الهام

- ۵۱ قوت قاهره فکر (کمال) و (خبرو)
- صنعت نادره نظم (نظامی) و (نظام)
- ۵۲ نفعی تیغ زبانم، که زمانده بنم،
صف شکاف شعرای سخن آرای بنام!
- ۵۳ تیغ سرتیز زبانم او قدر کسکیندر،
که دونیم اولور آنی آگسه دل رستم وسام.
- ۵۴ شعله شمع خیالم او قدر روشندر،
که گورینور دل معینده کی راز کینام.
- ۵۵ جلوه شاهد نظم او قدر نازکدر،
که قومز خاطر اندیشه صبر و آرام.
- ۵۶ صانکه گنجینه طبعده نهان ایدی ازل،
گنج اسرار خداوند علیم و علام!
- ۵۷ کاوش تیشه اندیشه ایدوب شمعی عیان
اولدی هر گوهری آرایش سلك ایام.
- ۵۸ سامعه گوهر مضمونم ایله نازنده،
ناطقه لذت گفتارم ایله شیرین کام.

- ۵۹ صافدر؛ آب روان گیبی او دگلو نظمم،
که یازارکن قلم چاپک وزیننده خرام
- ۶۰ اولسه سیر وثبات آنلری تمیزه سبب،
عکس خامه یله سطوری ایده من فرق او هام
- ۶۱ بیتمک هربری بر بتگده درکه یراشور،
اولسه سنک دل خوباندن آگا فرش رخام
- ۶۲ — — — — —
— — — — —
- ۶۳ شمعی سجاده معینده بنم مرشد کل،
خرقه پوشان بیان بدن آلور فیض کلام.
- ۶۴ ایدرم قوه قدسیه افکارمله
جند ارواح رجال سخنی استخدام.
- ۶۵ (حافظ) و (ابن یمن) غزل و قطعه ده، گر
سویلسم بلکه رباعیده اولوردم (خیام)
- ۶۶ عرفی روم ایدیگم جمله ایدرلر تسلیم
گورسه لر، گر بو قصیده بلغای اعجام

۶۷ شاعر نادره گویم نه دیسه م حصه چیقار
دشمن و دوسته بی توریه و بی ایهام !

۶۸. ویریم دوسته بر حرفله توقيع قبول ،

ایدرم دشمنی بر نقطه ایله شهره عام

۶۹. او لطافتی وار اشعار صفا بخشنده ،

که کدر ویره آکا دخل خسود خودکام

۷۰. دخل ایندنه سوزمه باری بر استاد اولسه

سویلدجه بی معقول ایله قیلسه الزام .

۷۱. نوهوس بر متشاعر که دخی قرق بیل اگر

فکر شعر ایتسه گورینورینه اندیشه سی خام

۷۲. نه بیلور ذوق سخن نیدوکن اولورسه مسیح ،

طفل نورسته ناشسته لب شیر آشام ؟

۷۳. اب وجدیله تفاخر ایدن ابجد خوانک

اهل اولان رد و قبولنه ویررمی احکام

[شیخ السلام مشار الیه]

۱. خبذا عید فرع بخش هایون مقدم ،

که دل عالمی بر جامله قلدی خرم

۲. نیجه عید ، اول جمعیت شادی و سرور .

نیجه عید ، آخر هنگامه اندوه و الم .

۳. نیجه عید آینه رژی جهانتاب نشاط ،

نیجه عید آفت جانگاہ دل تیره غم

۴. مژده یمن قدومیه صفا پیدر ، پی ،

فیض تشریف و صالحه فرح دم بردم .

۵. اثر فیضی طراوتده گلزار جهان ،

پرتو لطفی بساط افکن بزم عالم .

۶. صانکه بر دلبر فرخ رخ و مه طلعتدر ،

گیجه سی آ که سیه کاکل و مشکن پرچم .

۷. یا ، شهزر علم ملک طربدر ، کیم آنک

چتر اطلس چکر اوستنه سپهر اعظم

۸. ای خوش اول شهر مکرم ، که اوله همواره

اویله بر عید هایونله قدری اکرم

- ۹ یعنی شوال صفا بخش جهانکیم یراشور ؛
 آگا تعظیم ایچون ایلرسه فلک قدینی خم .
 ۱۰ اومه معتبر، ایام مبارک دم ، کیم
 رشک ایدر بر دمنه ، دور مسیح مریم .
 ۱۱ غرّسی فاتحه گردش جام جمشید ،
 سلخی تاریخ شکست خم میخانه جم .
 ۱۲ مثل ومانندی بولنمزدی او ماهیت ایله
 اولسه بونجیلین شهر لطیفه توأم .
 ۱۳ شهر خوش آب وهوا، یعنی ستانبول، کیم اگر
 طرحنی گورسه بهشتی اونودردی آدم .
 ۱۴ معدن حسن وبها ، مسکن ارباب دول ،
 کان پر گوهر و گنجینه دینار ودرم .
 ۱۵ بولش آنکله زمان فیض شرفدن بهره
 ایلش روی زمینی بوگلستان ارم .
 ۱۶ حاصلی ایکسیده قدر و شرفله ممتاز
 فرق اگر وار ایسه الله تعالی اعلم ،

- ۱۷ سبب قدری آنک عید مبارک فطرت ،
 شرف بختی بونک داور فرخنده شیم .
 ۱۸ شمع مه پرتو بزم حرم دین ودول ،
 ماه خورشید فروغ فلک جود وهمم .
 ۱۹ کشور جاهه جهانداور گردون مسند
 ملک لطفه شه مه چاکر سیاره حشم .
 ۲۰ حامی شرع نبی، حجت اهل سنت ،
 قبله ملک وملل ، کعبه ارکان امم .
 ۲۱ مفتی دور زمان ، ماحصل کون ومکان ،
 صورت جوهر جان ، معنی لطف عالم .
 ۲۲ — — — — —
 ۲۳ وادی فکری فتوحات کاله مسلاک ،
 درگه فضلی فیوضات علومه مقسم .
 ۲۴ کرد خاک قدمی روشنی چشم امل ،
 فیض احسان کنی زندگی جان کرم

۲۵. آصف معدلتی حارس ملک انصاف ،

قهرمان غضبی صفشکن خیل ستم .

۲۶. خطه فضلنه اقلیم عدالت ملحق ،

کشور همتنه ملک مرویت منضم

۲۷. عقل اول گبی افعالی متاننده مثل ،

صبح ثانی گبی اقوالی صداقتده علم .

— — — — —

۳۹. ای عمر عدل و علی علم و آرسطو حکمت ،

وی حضر دانش واحد روش عیسی دم .

۴۰. نجم بخت فلک آراء که یمن و سوکند ،

قوت طالع و اقبال که سوکند و قسم ،

۴۱. که بو معنی ایدی خاطرده مدار فکرم

ایلمندی بو مدار اوزره قرار اندیشم ؛

۴۲. یا ویرم مدحکله ملک وجوده روتق ،

یا طوتم غیرتله راه بیابان عدم .

§

۴۳. دمیدر ایلر ایسه دعوی اثبات هنر

صدق دعوانه ایدر شمعی شهادت عالم .

۴۴. زرنو سگه قدر رغبتی و او سوز لر ملک ،

نام پاکک ایدلی ناصیه نظمه و قم

۴۵. قاپلادی مدحکله رومی سواد نظیم ،

هنده عزیم ایتسه نوله رشکله یاران عجم .

۴۶. رتبه نظمی انکار ایدمهز کیمسه، مگر

کندی مقدارینی ییلز بر ایکی لایفهم .

۴۷. قدرم اما که بیلوب منکر اولان اهل حسد

هرنه دیرسه قو دینسون چکمز ماصلا آکاغم .

۴۸. طبع کچ فکر حسود و سخن نازک و شوخ

دیده بر حول و غمزه پر ناز و سیم

۴۹. طوتهلم اولمش آنک داخی اداسی رنگین ،

رنگ یا قوته برابر می اولور رنگ بقم

۵۰. قوت طبعیده گر وار ایسه تسلیم ایدم ،

اوله می حیدر کداره مقابل رسم ؟

- ۵۱ نیم اول شاعر خوش نکته، که هر نظم آمده
نقی غم مضمهر و اثبات مسرت مدغم .
- ۵۲ تفحات سخیم گلشن افکاره نسیم
رشحات قلم باغ خیاله شبیم
- ۵۳ ایدر ابکار معانی پری وش دعوت
باصدیغجه قلم دایره نظمه قدم

[شیخ الاسلام مشار الیه قصیده عیدیه]

- ۲۸ عون ملت، فخر امت، مستشار سلطنت،
عالم همت، جهان مکرمت، جان جهان
- ۲۹ مرکز پرکار دانش، قطب گردون هنر،
مالک ملک فضائل، مفتی دور زمان .

- ۳۰ فتنه بند دهر دون، مشکل کشای روزگاره
چاره ساز دین و دولت، فیلسوف کاردان .
- ۳۱ آسمان ملکه رأی آفتاب بی زوال،
گلستان دهره لطفی نوبهار بی خزان .
- ۳۲ بانوی خلوتسرای فکر نه شب پرده دار
نوعروس جمله رأینده صبح آینه دان
- ۳۴ جامه اقباله دوات طراز آستین .
خانه اجلانه همت رواق آستان .
- ۳۵ نقطه کلی عذار شاهد معنایه خال،
جوهر روح کلامی قالب عرفانه جان
- ۳۸ داورا، دانشورا، صدرا، افاضل پرورا!
ای جهانسالار تسلیم معانی و بیان :

- ۳۹ سنسک اول دارنده برلیخ احکام قدر ،
 خامه‌ک اولشدر رموز آسمانه ترجمان .
- ۴۰ شویله پرامن اولدی دورانگده دنیا . کیم سنسک
 جای فتنه گوشه ابروی دلبردر هان .
- ۴۱ غنچه‌وش آچلمدق دورگده بردل قالمدی ؛
 نوبهار دولتک دنیایی ایتدی گلستان .
- ۴۲ تاب خورشید ستم سوزان ایدردی عالی ،
 گبر سحاب عدل و دادک اولسیدی سایبان
- ۴۳ خلق عالم سرتسر بیار دزد احتیاج ،
 دهر بردار الشفاء لطفک طیب مهربان .
- -----

- ۴۴
- -----

- ۴۵ شانکه نسبت افاضل مستحقان ذکوة
 دولت فضل ایله سن صاحب‌تصاب کامران
- -----

- ۴۶

- ۵۲ تاب غمدن شعله سوزان اولور آغز مده دل ،
 اولسه مدحکله گر سوسن گبی رطب‌اللسان
- ۵۳ باشدقجه وصفکه باشلر هجومه واردات
 شویله کیم طاققت گتورمنز آنی تقریره زبان
- ۵۴ یر بولنمز کله اولور مهمانسرای سینهدده
 اول قدر اوغرار معانی کشورندن کاربان
- ۵۵ ایریشوردی گوشمه آواز تحسین ملک
 مدحکله گر آستانگده واروب اچسه مدهان
- ۵۶ عرصه پهنای معنایی قیلار پر زلزله
 شهسوار طبع ایتسه رخس فکری زیرران

[شیخ الاسلام مشارالیهک قوناغی وصفنده کی قصیده‌سندن]

- ۱ گره غنچه مقصودی چرخ ایتدی حل
 پیچمه مهر جهاننایی مگر اولدی اشل

- ۱۰ گورمسون دیو گوزم روی عروس بختی
چکر آهم فلکه پرده مشکین حجل .
- ۲ ایرمسون منزل مقصوده دیو پیک هوس
سرتسر اشکم ایدر : عرصه دنیایی وحل ،
- ۳ کوکب طالعک یوق بکا حسن نظری
حشماه شویله بقار : کیم ایدر اظهار حول !
- ۴ قعر تاریک چه غمده بنی یا گورده من ،
دیده بخت سپهکارمه یا ایندی سبل !
- ۵ بیاهم بنده ستارمده نه در بو کوکب .
رشک ایدر لر آگا تأیبرده فریخ وزحل
- ۶ نیچه ییل عکسنه دونسه ینه چرخ گردان
اولیه رشته دلدن کره غم منحل !
- ۷ بو بلا بیاه که طاقت قومامشدر دلد
بو فلاکتاه : که عالمده بنم ضرب مثل !
- ۸ ینه خاطرده تسلی بولنور باقدجه
گورینور دلد بو معنای لطیف و مجمل .

- ۲ اسمدی باد همم ، طوغمدی خورشید کرم ،
قالدی پورمزرده و افسرده گلستان امل !
- ۳ روزگار ایتدی هبا برک هوا وهوسی ،
گلبن گلشن اقباله دخی ایرمدن ال !
- ۴ عالمه جام صفا صوندینی دم با که فلک
بر قدح صونمدی : کیم ویرمیه بیث درلوکسل !
- ۵ ایل صفا جامنی آلدجه اله رشکله بن ،
خون دل نوش ایدرم باده گلگونه بدل !
- ۶ دلد بنیاد سرای غم و غصه محکم ،
قالمدی کاخ صفادن مگر آثار طلل !
- ۷ بنم اول زار پراکنده دل وطبع و دماغ ،
که فلک ایلدی احوالی بربر مختل .
- ۸ خاطر م شاهسواران غمه جولانگه
مشربم طرفه غزالان بلایه منهل .
- ۹ طره اشکمه زوی زمین تازده وتر
دوده آهمه چشم کواکب الحل .

- ۹ - نیچه بر کوکب بخت ایله بو بخت و غوغا
 نیچه بر طالع بد عهدله بیهوده جدل .
 ۱۰ - داغ حرمانله سینهم پر اولورسه یریدر
 تیغ بیداد چکوب غم بی اولدرسه محل
 ۱۱ - نیچون اول فاضل دورانه واروب عرض ایتم
 کایده بر لطفله بیگ مشکلمی اولدم حل
 ۱۲ - اول که احکام قدردن نه اولورسه ظاهر
 نقشی مرآت ضمیرنده گورینور اول .
 ۱۳ - اول که اطوار فلکدن نه گوررسه منکر
 دوندرر عکسنه اول آن قوماز آنی مهمل .

§

- ۱۴ - مفتی مشرق و مغرب، که قوی اولددر ؛
 اجتهادیلله آنک شرع نبی مرسل .
 ۱۵ - مقتدای علما، سرور خیل فضلا،
 ملتجای وزرا، داور دین، فخر ملل .

- ۱۶ - حاکم محکمه پیرای شریعت، که بولور ؛
 هر دم امریله میان جق و باطل فیصل .
 ۱۷ - نوهار چمن باغ عدالت، کاوله مز ،
 دور عدلنده کشاده گل بستان حیل .
 — — — — —
 — — — — —
 ۲۱ - سرورا، نامورا، فاضل فرخنده دلا ،
 ای خداوند فحول علمای کمال !
 ۲۲ - سنسک اول فاضل بیمل و معادل، که فلک
 گورمامشدر دخی دور ایده لی سندن افضل
 ۲۳ - منطقک یینه بیان ایتمگه قادردر آنی ،
 کتسه محو اولسه اگر قاعده نحو و علل .
 ۲۴ - قدرک اول مرتبه، کیم مصعد اعلا ی ملک،
 طایر دولتگه مهبط دون اشغل .
 ۲۵ - لطفک اول مرتبه، کیم کارگه عالمده
 قومادی علت اسبابه یريله مدخل .

۲۸ حشره دك خامه می مدح کرده ایدردم جاری
سدره اولسه گر نکته « مقل ودل »

§

۲۹ بنم اول نفعی افکنده کی شمعی ایتدم :

خاك درگاهكه يوز سورمگی اقصای امل .

۳۰ نیجه تقریر ایدهم حالمی سلطانمه کیم

غم ماضی بی قوماز ؛ دلد غم مستقبل !

۳۱ چکمزم ساغر بزم کر مکنن المی

بر آباغ صونه مگر ساقی صهای اجل .

۳۲ قوللر گاه اوتوزوب خدمتک ایتسهك دیرلر :

« جالسوا خیر جلیس ، عملوا خیر عمل »

۳۳ یراشور سمع شریفکده در گفتارم ،

نته کیم گوشه گوش گاه دزدانه طبل

۳۴ لطف رنگین مصفا وادای نرم

کیدرر شاهد مغنايه لباس نخل

۳۵ هر نه گوهر که چیقار سه م صدف دلدن ایدر

بکر فکر شعرا گوی گریبان حلال .

۳۶ لیک خر مهره قدر قیمتی بیلزلر :

بر بلوک بی خرد وماصدق « بلهم اضل »

[شیخ الاسلام مشار الیه]

۱ حمد لله ینه انصافه گلوب چرخ عنید

ایلدی بختم ایله عهد وفاقی تجدید

۲ نه عجب دوندی مراد اوزره ینه اولمش ایکن

بویله بر دور موافقی فلکه امر بعید !

۳ اول قدر دوندی مراد محبه که هر بر دمده

ایتدی صد ساله تلافی غم عهد مدید .

- ۴ باشلای هم ینه بر دوره که گتدجکه ایدر ؛
اثری قاعدۀ عهد وفاقی تمهید .
- ۵ حبذا دور دلارای جهان پیرا ، کیم
ویردی ایامه سراسر اثری روتق عید .
- ۶ بولدی زینت رخ دلبرگی روی ایام ،
اولدی روشن دل خورشیدگی چشم امید .
- ۷ لوحش الله زهی جلوۀ حسن طالع ،
بارك الله زهی کوکبه بخت سعید !
- ۸ بویله بر موسم فرخنده اثر ، کیم عالم
بولور اندیشه فیضیه نشاط جاوید
- ۹ نیچون اول فیض صفا کستری اهل دانش
ایلز طبعنه سرمایه مضمون مفید ؟
- ۱۰ بر صفا بولدی بو تقریبه طبعم گویا ،
اولدی بزم طرب معنی به جام جمشید .
- ۱۱ ینه دوشدی سر اندیشه مه سودای سخن ،
ینه قویپی دل و جانندن سوزه بر شوق جدید .

- ۱۲ بی تردد طلب فیض ایچون اولدم فی الحال
اولیای سخنه صدق ارادته مرید ،
- ۱۳ قوت جاذبه صدقی گوریر یردن
اولدی آثار توجهلری طبعده مدید .
- ۱۴ هر نه مشکل ایشی دوشدیه ره معناده
قلدی اندیشه می توفیق الهی تأیید .
- ۱۵ ایلدی صنع مددکاری فیاض ازل
خامه می قفل در گنج معنای به کلید .
- ۱۶ حاصلی تربیت فیضیه اولدی نظم
مستعد شرف مدح خداوند فرید .
- ۱۷ بو حنیفه شیم اول شیخ افاضل ، که اولور
بوعلی مدرسه حکمت و فضلنده معید .
- ۱۸ مرشد صومعه خلوتیان معنی ،
دانش آموز دل عقل کل : استاد رشید .
- ۱۹ حاکم محکمه شرع شریف نبوی ،
مظهر سر کمال کرم رب مجید .

- ۲۰ کشور معدله داور مهدی سیرت :
عالم جاهه جهانبان مسیحا تحدید .
- ۲۱ مفتی دور زمان اسعد افندی که فلك
ایدر امضاسنی پیشانی مهره تسوید .
- ۲۲ مسند آرای فضیلت که صونلش الله
کلك فتوای شریعت بطریق التائید .
- ۲۳ نافذ الحکم شریعت که اورر دست قضا ،
صورت حجت احکامنه مهر تا کید .
- ۲۴ نکته پرداز معانی که بنان قلمی ،
حل ایدر مشکل راز فلکی بی تعقید .
- ۲۵ دلی گنج گهر معرفت ربانی ،
سوزی مفتاح در مخزن سرّ توحید .
- ۲۶ نامه سی نسخه مجموعه اسرار ازل ،
خامه سی لوله سر چشمه فیض جاوید .
- ۲۷ گورینور خال سیه گبی رخ دلبرده ،
دوشسه گر آینه رأینه عکس خورشید .

- ۳۰ عدلی گر نہی فساد ایتسه عموم اوزره اولور ؛
گردن فتنه زنجیر جزا جل ورید
- ۳۵ دانش افروز خدیوا ، سخن آراء صدرا
ای هنر ساز یگانہ هنر اندوز وحید !
- ۳۶ بنم اول شاعر حق گوی و جری کیم ایده من ،
طبعه نادره سنجان مزور تقلید .
- ۳۷ بنم اول صفدر اندیشه که ابنای زمان ،
فتندی تیغ زبانمہ ایدر لر تہدید .
- ۳۸ ناوک انداز خیالم کہ بنم خوفدن ،
ایکی ترکش گوتورر غمزہ چشم ناہید .
- ۳۹ خسرو کشور نظم کہ دیران خیال
ایدر القابی ہر دلدہ بو گونه تسوید :

۴۰ عالم افروز بیان - (انوری) دور زمان -
سخن آرای جهان ، مخترع طرز جدید

۴۱ خامه اول ابر گهر پاش سخندر ، کیم ایدر
صدق سامعه عالمی پر مروارید .

۴۲ نظم اول سلک گهر در ، کیم اولور همواره
خلقه تخمین بهاسی سبب گفت و شنید

۴۳ عقده رشک و حسد یوق دل بی باکده
اولسه نظم سلیمده عجمی تعقید

[شیخ الاسلام اسعد افندی به قصیده تبریکه]

۲۳ کامکارا ، سرورا ، صدرا ، مکارم پرورا ،
ای جهانداور ، فلک یاور خدیو کامیاب !

۲۴ سنسک اول دریای بیبایان دانش ، کیم اولور
در لفظک زیب گوش و گردن ام الکتاب .

۲۵ هر خیالک صیقل آینه حسن ادا ،
هر کلامک گوهر کنجینه فصل الخطاب .

۲۶ فته بر کشورده دور گده اوزاتمز ظلمه ال ؛
ملک حسن ایچره مگر کیم طره پر بیچ و تاب .

۲۷ گر ایرشسه نکهت باد بهار عصمتک ،
دوزخ عصیان اولوردی رشک فردوس ثواب !

۲۸ خاکساردرکه قدر بلندک آسمان ،
شرمسار دست دریا فیض احسانک سحاب .

۲۹ دیو بخلی خطه جود گده اولمش رجم ایچون
کشف دستک آسمان و کلک زرینک شهاب .

۳۰ بر شب تاریکدر گویا سواد کائنات ،
تاب نور کوکب اقبال و بختک ماهتاب ،

۳۱ کشور جاه جلالکدر او ملک بیکران
کیم آنی طی ایتمگه پیک قدر ایدوب شتاب ،

- ۳۲ ایرمدن پایانه پای قالب رفتارندن ،
ایتدی قات قات آبله پیدا دگدر نه قباب .
- ۳۳ مدحکه معنایه ایتمز کفایت اولیسه گر .
نظمک هر ساده بیتی بر کتاب مستطاب .
- ۳۴ فیض مهر التفاتکدر، که ایتدی طبعی
صاف و رنگین نکته لراه معدن لعل مذاب .
- ۳۵ ایستدم اول شوق ایله غواص بحر فکر اولوب ،
زیور سمع قبول اولماغه لایق در تاب .
- ۳۶ سلك نظمه اول قدر چکدم در سیرابی کیم ،
تاب اندیشه یله ایتمم بحر معنایی سراب .
- ۳۷ لفظ روشن ایچره معنای لطیفی گوستروب ،
جام بلور صفا بنحشه قودم صافی شراب .
- ۳۸ رنگ لفظ ونکته معنای نظم پاکه
نوله ایلرسه حسد رنگ گل وبوی کلاب !
- ۳۹ برگلستاندر قصیده م، کیم صفا ویرمش آکا
بونشاط ازگیز وجان پرور غزل مانند آب :

§

- ۴۰ گوز اوجیه عاشقه گناز ایدر گاهی عتاب
بر سؤاله یر قوماز اول غمزّه حاضر جواب !
- ۴۱ چشمی بزم فتنه قوزمش ، عشوه جام آلمش اله ،
بادّه نز ایله ایتمش غمزه سن مست خراب .
- ۴۲ بلری اوزره غبار خط نوخیزی دگل ،
نافه آهوی چشمندن دوکلمش مشکتاب
- ۴۳ چشم مستی تیغ چکمش غمزهدن بر قهرمان
ابروی مشکینی برشمشیردن خالی قراب
- ۴۴ نیجه طوتسون تیر یاره سینه سن نغمی نشان ،
آنی قورمی برقرار اوزره دل پر اضطراب ؟

§

- ۴۵ بن او میر مجلس نظم که بزم معرفت
سوز شعر ورشحه خامه مله بولدی آب وتاب
- ۴۶ بر سرای دلکشادر هربری ابیاتمک
جلوه گر صحنده ابکار معانی بی حجاب .

- ۴۷ یارہ شور دینسہ سواد خطدہ بکر فکرمہ
 پاک دامن شادمہ طلعت مشکین نقاب .
- ۴۸ طبع اول بحر گهر پاش سخندر کیم آنک
 ریزہ سنک ساحلندن تردوکر در خوشاب .
- ۴۹ باخصوص ایتدم عروس مدحکی تزیین ایچون
 برندن گوهر مضمون خاصی انتخاب .
- ۵۰ بن اوگونم، رخس طبعی هر کیمک چالاک ایسہ
 ایستہ میدان هنر اولسون بنملہ هرکاب .

[شیخ الاسلام مشار الیہ مدخندہ]

- ۱ مژده خلق عالمہ کیم لطف رب العالمین
 کائناتی دولت سرمدله قلدی کامین!
- ۲ مژده خیل مستعدان پریشان حالہ کیم
 اولدی نادم عکسنہ دور ایتمدن چرخ برین!

- ۳ مژده ارباب کمال واهل ملک وماله کیم
 بینہ مهور اولغہ میل ایلدی دنیا و دین!
- ۴ یعنی صدر اعظمین سردار ایدوب شاه جهان
 ایلدی آگہ نظام الملک عهدی جانشین .
- ۵ نوله بو ثابت او سیار اولسه چرخ دولتک
 قطییدر بو، مهریدر اول صفدر نصرتقرین .
- ۶ چیقدی تسخیر ایتمگه کون گیبی ملک شرقی اول،
 بکلدی بو مسندی، مانند صبح راستین .
- ۷ صبح اماء، صبح روز دولت فرخنده فال،
 کیم جگر خورشیدی خصم دولته شمشیر کین .
- ۸ جہذا، دیوان عالی، کیم آنی تشریف ایده،
 بویله دستور اهالی پروردانش گزین .
- ۹ جہذا، ارکان دولت، کیم آگا روتق ویره،
 بویله صدر مملکت آراء مشیر خردمبین .
- ۱۰ زیب ارکان، زیور دیوان، وزیر شهنشان،
 صاحب لطف فراوان، مالک رأی رزین .

- ۱۱ کامکار ملک و ملت، افتخار سلطنت،
خارس قانون دولت، ناصر احکام دین .
- ۱۲ حضرت پاشای دینپور، که ذات کاملی
اولش استعداد ایله همنام فخر المرسلین .
- ۱۳ ماه ملک آرای گردون وزارت کیم اولور،
نور رأیندن نهان، شمع رواق چارمین .
- ۱۴ پرتو خورشید رأی شمع ایوان فلك،
سایه چتر جلالی خال رخسار زمین .
- ۱۵ رایت اجلاله مهر ظفر ماه علم
خاتم اقباله رسم کرم نقش نگین .
-
- ۱۷ مطلع الانوار مهري سينه ارباب دل
مخزن الاسرار اخلاصی قلوب عارفين .
- ۱۸ لطفی اعلا وادنا گوردیگن اظهار ایدر،
آسمانده نقد انجم، خاکده گنج دفین

- ۱۹ نوله هم زر، هم گهر بذل ایتسه دستی عالمه
کیسه دریا وکاندر ساعدنده آستین
-
-

§

- ۲۴ اصفاء، دریا کف، دین پروراء، دانشورا،
ای وزیر آسمان قدر شه روی زمین !
- ۲۵ سنسک اول کیم ایلدی صیت وصدای همتک،
عالی پرولوله، طاس سپهری پر طنین .
- ۲۶ گر سلیمانک سعادتله سن اولسهک آصفی
بر دم آرام ایلزردی دیوده انکشتین
-
-

- ۲۸ گوشه ابروده آتجق غمزه دلبر دگل،
قنده فته وار ایسه دورکده اولدی درکین .

۲۹ طاق ایوان جلاکدر او عالی بارگاه ،
 کیم ایرشمنز آ که سهم فکر ارباب یقین

۳۱ هر کسک حدی دگل حق اوزرمدحک کیم اگر
 مختصر تعریف اولسه بویله مدوح گزین .

۳۲ بیک جهان معنی گرك حاضر ، به خودنفعی گبی ،
 بر سر آمد شاعر پر زور معنی آفرین

۳۳ تا ویره حکمن ثنای ذات عالیشانکک
 رتبهسن نظمک قیله مافرق چرخ ، هفتمین .

۳۴ حق بودرین اول سختنج معانی پرورم ،
 کیم اولور رشک وحسدن دأما اندوهکین ؛

۳۵ لفظ معنیدارمه جام شراب بر نشاط ،
 معنی رنگینه لعل بتان نازنین

[قائم مقام محمد پاشاه]

۱ نیم اول نادره گو شاعر معنی پرداز .

رشک ایدر مرتبه شعرمه سحر و اعجاز .

۲ فیض بخش اولسه اگر طبع سخنگویم اولور ؛

قصه پرداز . معانی صور پرده راز .

۳ شوق تقریرم ایله خاطر مضمون خرم ،

حسن تعبیرم ایله شاهد معنی طنّاز .

۴ شیوه طبعمه ارباب فصاحت مقتون ،

نغمه کلکمه قانون بلاغت دمساز .

۵ طبع روشن گهرم آینه صورت چین ،

بکر فکر سختم رشک عروسان طراز .

۶ بولدی شهرت او قدر حسنله بکر فکرم ،

که آکا طالب اولان استمز اسباب جهاز

۷ اولدی نازک سختم (محشم) و (عرفی) دن

نواه رشک ایلسه لر رومه عراق و شیراز .

۸ عار ایدر آلمغه جنکالنه نسر فلکی ،

صید ایچون ایلسه شهباز خیالم پرواز .

- ۹ نیچه صیاد سخن وار ایسه دورمده نوله
برمیدر هیچ شکار آلمده بازو شهباز ؟
- ۱۰ رخش اندیشه‌م اگر باشلسه جولانه چیقار ء
اوج افلاك معانی یه غبارتک وتاز .
- ۱۱ بیت نظممله شرف بولدی زمین اشعار ،
نته کیم کعبه ایله خطه اقلیم حجاز .
- ۱۲ ایدرم دغوی تزویرینی خصمک ابطال ،
ایلسم حجت مضمون کلام ابراز .
- ۱۳ گلمدی داخی بنم گیبی جهان نظمه
دوره آغاز ایده لی نه فلك دائره ساز ؛
- ۱۴ نکته سنج و سخن آرا و معانی پرور ،
قطعه پیرای و غزل گوی و قصیده پرداز
- ۱۵ یا نیچون وصف ایدنوب اولمایه زبانم هر دم ،
او شهنشاه دیار کر مه وحی طراز ؟
- ۱۶ او هنرمند هاسایه که استعدادی
ایلش دانش و ادعان و کالی اجر از .

- ۱۷ ماه مهر افسر و انجم چشم و صبح سریر ،
صدر دین پرور و خصم افکن و احباب نواز
- ۱۸ معدلت کیش و کرم پیشه محمد پاشا ،
روتق افروز و شرف بخش سریر اعزاز !
- ۱۹ آسمان پایه خداوند جهانکیم یازده شور
ایلسه آگه فلك اطلسنی پای انداز .
- ۲۰ سیرتی ، صورت الطاف خدایه معنی ،
خاطری ، خازن اسرار قضایه همراز .
- ۲۱ اول دولتی ، ایام زواله انجام ؛
غایت همتی ، دوران کاله آغاز !
-
- ۳۱ اصفا ، بحر کفا ، گوهر گردون صدفا ،
ای نگو کار ملک خلق و مکارم پرداز
- ۳۲ مدحکی بویله می ایلردم اگر خاطرده
اولسه آتش سوزان غم اندیشه گذار ؟

- ۳۳ آه لندن فلک سست قرار و عهدک
ایتمدی بختم ایله ایتدیگی وعدی انجاز!
- ۳۴ بنی بر یرده اسیر ایتدی که فریاد ایتسم
کیمسه دن حالمه شفقتله ایشتم آواز!
- ۳۵ بر ولایتده، که بویله بیلنه قدر سخن
آنده اشراف اهالی یا چوق اولمش، به خود آز،
- ۳۶ اعتبار ایتسه ده نظم اهله اشرافی ایده
اعتبار متشابه نه حقیقت نه مجاز!
- ۳۷ کامیاب اولیه بر شاعر عالی مشرب،
کامبخش اوله نیچه سفله نهاد کج باز!
- ۳۸ شمع نظممله فلک فریوله اطرافنده
چرخ اوروب ایتیه پروانه همت پرواز
- ۳۹ دگله من کیمسه نیاز ایلمینجه طوته لم،
ایلش نغمه لرین مطرب خامه شهناز.
- ۴۰ لطفک اولماسه تحمل ایده مردم بوکه بن
اختیار ایلر ایدم بر سفر دور و دراز.

۴۲ حال معلوم شریفک اولیجق سلطانم
ایتسه نفعی نوله عذریله کلامن ایجاز.

[وزیر مشار الیه]

- ۱ زهی سرای فلک آستان وسدره ستون،
که طرح و وضعی گورسه بهشت اولور مفتون
- ۲ نه در او قصر معلا کنار دریاده،
که عکس قبه سی اولمش نظیره گردون!
- ۳ اولوردی نه طبق آستانه بر سرپوش
دوشنبه اولسه گر، آب ایچنده عکس نگون
- ۴ درون قبه سی اوج فلک گبی روشن،
ستون صفه سی قد بتان گبی موزون!

- ۸ عجبمی اولسه عالمده مثل ومانندی،
 قصیده ده بر اولور بیت نادر المضمون ؟
- ۹ او طرح و وضع غریب، اول نقوش رنگارنگ،
 او حوض پاك و لطیف، اول رخام آینه گون
- ۱۰ حریم گلشنی دارالقرار ایکن جانہ
 قومز هوای تماشاسی دلدہ صبر و سکون،
- ۱۱ او دگلو خرّم و بخت فزاکہ بردم اگر
 آچلسه فیض نسیمیه بر دل محزون،
- ۱۲ اولوردی غنچه گل گبی تا قیامتہ دک
 کشاده چهره و خندان لب و شکفته درون،
- ۱۳ هواسی نکہت جان گبی روحہ مزوج
 فزاسی خلوت دل گبی فیضہ مشخون !
- — — — —
 — — — — —
- ۱۷ او کامکار فلک مسند فرشته شیم،
 کہ لطف طبعنه کرّو بیان اولور مفتون .

- ۱۸ او کیم کتابه جلد کتاب دانشی در ؛
 خلاصه سخن بو علی و افلاطون .
- ۱۹ او کیم مقدمه امر زهد و طاعتی در ؛
 نتیجه ورع ابن ادهم و ذوالنون .
- ۲۰ پناه شرع پیمبر، مرتبی امت ؛
 محل عاطفت و لطف خالق بیچون
- ۲۱ گره کشای امور مصالح جهوز،
 قلاده بند رقاب شریعت و قانون
- ۲۲ عزیز افندی او صدر یگانه عالم
 که ویرمش آ که خدا علم و فضل روز افزون .
- ۲۳ خدیو صدر سعادت که فرط رفعتدن
 علو قدرینی فرق ایلمز فلک گبی دون !
- ۲۴ ستوده راسترو راه دین، که خوفدن
 آکا مخالفت ایتمز زمانه وارون .
- — — — —
 — — — — —

- ۲۷ سوزنده نکته لفظی نوادر معنی .
دلنده کنج معانی جواهر مخزون .
- ۲۸ زمان لطیفه خلیفه دمبدم خرّم ؛
جهان وظیفه جودیله سرتسر ممنون .
— — — — —
— — — — —
- ۳۵ سخن پناه خدیوا ، هنرورا ، صدرا ،
ایا مهندس مشکل کشای کلّ قون !
- ۳۶ غرض خلوصی عرض اتمه در برازده نوله ،
اجازتگله اولورسه متمدّحه مآذون .
- ۳۷ بنم اورند جهان ، کیم یانمده یکساندر .
نمد کلاه گداییله ، تاج افریدیون .
- ۳۸ تنزل اتمم ادانی به جاه و دولت ایچون ،
ایدرسه تیغ قضا ایله جبر اگر گردون
- ۳۹ بولطف طبع ایله سلطانه قول اولسه م اگر
خدا بیلور ، که اولوردم و جوهله ممنون .

- ۴۰ قول ایلزمی او لطفک به اهلی دانش کیم
دوشوردی سوق الهی محله مقرون .
- ۴۱ ادایه چاره می وار شکرینی او احسانک ،
اولورسه طبعم اگر بیگ قصیده به مدیون
- ۴۲ نیچه قصیده که هر بیتی بر کتاب متین ؛
نیچه کتاب که هر فصل وبابی شرح متون .
- ۴۳ محصلی در نظممله دامن مدحک
پر ایلسه مینه ممکن دگل ادای دیون .
- ۴۴ بنم بودمده خصوصا او جوهری سخن ،
که ملک نظمه دلبسته در درمکنون .
- ۴۵ بنم اومانی اندیشه کلک چابکدست ،
که ایلدکجه خیال بدیع گونا گون ،
- ۴۶ او دگلو طرح غریب ایلرم ، که بر دمده
دوئر صمگده چینه کار گاه درون .
- ۴۷ زمان دوشرکه اولور لوح ساده طبعم
نقوش سحر ایله رشک جهان بوقلمون .

- ۴۸ مداد سرخ و سپهه یازوب خط شعرم
 ایدنجه خامه می که شعله پاش و گه شبگون
 ۴۹ گورن صنوبر بو ایکی حالت ایله نقطه لرین
 شرار شمع سخن ، شبنم دل محزون .
 ۵۰ نعوذ بالله اگر انتقام ایچون ایتسم ،
 عدویه تیغ زبانی نیامدن بیرون ،
 ۵۱ ینه ترسم ایدوب درنیام ایدنجه اولور ؛
 فضای معرکه جای خیال غرقه خون .

[قصریه - شیخ الاسلام عزیز افندی به]

- ۱ المنة لله که زمان عهد کرمدر ؛
 ابنای زمان مغتم ناز و نعمدر .
 ۲ دفع غمه دوران مساعد بو زماندر ؛
 آزاده لره موسم فرخنده بودمدر .

- ۳ آغاز دم صبح جهانتاب صفادر ؛
 انجام شب تیره و تاریک المدر .
 ۴ اسباب صفا وعده دلبر گبی وافر
 غمدل ، دل عاشق شیدا گبی کمدر
 ۵ عالم او قدر فیض نشاطیه لبالب
 گویا که فلک جام طربخانه جمدر .
 ۶ یادور فلک ساقی صهبای طربدر ؛
 عالم آکا بر مجلس صد گونه نعمدر .
 ۷ یا سخن جهان بر چمنستان دلارا ،
 طبع آکا بر بلبیل شوریده نعمدر .
 ۸ اول بلبیل خوش زمزمه گلشن روم ،
 کیم نغمه لرم شعبة نوروز عجمدر .
 ۹ دستارن قدسی نغماتم که ترانهم ،
 آویزه گوش گل بوستان ارمدر .
 ۱۰ نظم آور معجز کلام که فسانم
 آرایش دیباجه دیوان حکمدر

- ۱۱ اندیشه‌م ادیب حکم اندوز از لدر؛
 نظم سبق آموز دبستان قدمدر .
- ۱۲ حالا او سخن سنج خوش آینده کلام،
 کیم واریسه مثلم دخی کنام علمدر .
- ۱۳ چوقی بو قدر حسن ادا طبعمه زیرا،
 و صاف خداوند پسندیده شیمدر؟
 — — — — —
 — — — — —
- ۳۳ معذور اوله مدحکده اولان عجز و قصورم
 طبع نیجه دمدرکه لکد خورده غمدر .
- ۳۴ تعبیر ایدم چکدیگم آلامی فلکدن
 زیرا که آنک ذکریده بر گونه المدر .
- ۳۵ شکرم بوکه شمدنگیرو اندیشه مدحک
 جان و دله صد ساله تلافی ستمدر .
- ۳۶ بر شوقه دوشدم ره وادی ثنا که،
 کیم بو سوزی لاف آ کلامه والله قسمدر!

- ۳۷ اولدم او قدر تشنه او وادیده که شمدری
 دریای معانی بگا بر قطره نمدر .
- ۳۸ هپ فیض الهی مدد ایلر بگا، یوقسه،
 اول اولسه سرمایه فکرم قتی کمدر .
- ۳۹ نفعی قو بو تحقیقی تمام اولدی قصیده
 شمدن گیرو آغاز دعا ایتک اهمدر .
- §
- ۴۰ تا گردش گردونه احوال زمانه
 که منتظم و گاه پریشان و دژمدر .
- ۴۱ حق منتظم الحال ایده دولته وجودک
 اول پاینده کیم مرجع اشراف امدر .
 [مدحیه - دارالسعاده آغاسنه]
- ❦
- ۴۲ نفعی ساحرم که استادم،
 صنع اندیشه الپیدر .

- ۲ فیض طبع جهان مغایه
تاب خورشید صبحگاهیدر .
- ۳ چشم اندیشه اول قدر روشن ،
صانکه خورشید آنک سیاهیدر ؛
- ۴ قلم اول قدر شناوردرد ؛
طوتکه بحر سخنده ماهیدر .
- ۵ نقطه کلك عنبر افشام ،
عالمک داغ مهر وماهیدر .
- ۶ ملک معنا قلمرومدر هپ ،
طبع اندیشه پادشاهیدر .
- ۷ گوهر نظم عالم افروزم
شهرک زیور کلاهیدر .
-
-
-
- ۹ نازنین بکر فکر مک زهره ،
شوخی کیسو بریده راهیدر .

- ۱۰ زهد ورندی یا نمده یکساندر ؛
بو خصوصک خدا گواهیدر .
- ۱۱ هر هوادن فراغت ابتد گوگل
شوق معنی ینه کاهیدر !
- ۱۲ اهل دلدرد همیشه یارانم ؛
نه موالی، نه خود سپاهیدر .
- ۱۳ لغت اول خر ظریف خود رایه ،
که شرف آگه مال و جاهیدر !
- ۱۴ فکر مضمون خاص ایچون حالا
دل بو تدبیر ایله مباحیدر :
- ۱۵ که ندیم بو کهنه میکده نک
بر ایکی رند باده خواهیدر .
-
-
-
- ۱۸ همدم استر گوگل نه چاره دلک
کیسه نه حاکمی، نه شاهیدر .

۱۹ بو صفایه ولی اولان منکر

بر ایکی ملحد تباهیدر .

۲۰ بر ایکی صورت اوغریسی خزر کیم ،

نه قلندر ، نه خاتقاهیدر .

۲۱ کیمک باشی پنبه دگانی ،

دلی ابلیس تکیه گاهیدر .

۲۲ کیمک صورتی ولی خدا ،

معنیده دشمن الهیدر .

۲۳ کیمی هرزه نفاق وهر جایی

صنعتی غیبت وملاهیدر .

۲۴ کیم چکر ثقلتن بو اشخاصک ،

بیلورم بو کیمک گناهیدر!

۲۵ نامن افشایه چاره یوق اما

هردم اندیشه عذر خواهیدر .

۲۶ گرچه ارباب طبعه بویله ستم ،

فلکک کپنه رسم وراهیدر .

۲۷ هاه شکر م بودر که ممدوحم ،

عالمک صدر دین پناهیدر .

۲۸ مفتی کامران که در گاهی

فلکک صدر بار گاهیدر .

۲۹ اول که اندیشه سنج علم یقین ،

خرد صاحب انباهیدر .

۳۰ اول که امضا نویس حجت دین ،

خامه معجز اشتباهیدر .

۳۱ اول که اندیشه شناسیله ،

اهل دل داما مباهیدر .

۳۲ فیلسوف دقیقه پیا کیم ،

عقلی پر حکمت الهیدر .

۳۳ آسمان جهان شوکت و شان ،

دامن سایبان جاهیدر .

۳۴ روزگار احتساب عدلی ایله

اول قدر دافع مناهیدر ،

۳۵ کہ میک سرخ و آل ایکن رنگی

بیم وقهریله زرد و گاهیدر .

۳۶ تا کہ روشنچراغ بزم جهان

فلکک شمع مهر وماهیدر؛

۳۷ پایدار اوله دولتی زیرا ،

دلی اندیشه قبله گاهیدر .

[قطعہ - شیخ الاسلام اسعد افندی بہ]

قطعہ فخریہ

بنم اول نفعی روشن دل و صافی گوهر

فیض آلورجام صفا مشرب بی پاکمدن،

آسمان ہمت اومار کوکبہ طبعمدن،

عقل کل درس او قور اندیشہ درآکمدن.

ہتم ہیچہ صایار کنج تمنای ولی

غمی دنیاہ دکشم ینہ امساکمدن .

فیض حق برق اورر آینہ اندیشہمدن،

چشم جان روشن اولور مشرق ادراکمدن .

دور ایدر شش جہتی ہم ینہ مرکزہ مقیم،

چوق دگلدر بوتجسس دل چالاکمدن !

کعبہ معنی بہ بریولدن ایلتدی نبی کیم،

قدسیان سرمہ چکر کرد رہ پاکمدن .

عالم معنی ہم آزادہ قضا حکمنده،

کیمسہ زنجیدہ دگل کردش افلاکمدن .

قلزم معرفتم جیب و کنارم پردر؛

ساحلم پاکدر آایش خاشاکمدن .

بن بو حالتہ تنزلی ایدر دم شعرہ

نیلم قورتیہ ہم طبع هوسناکمدن !

بو هوس بویله قالورسہ دل و طبعده اگر ،

ایشیدلمزسہ سنوزم سینہ صد چاکمدن ،

بن اولورسه مینه آشفته اولور خلق جهان
حسن تعیر زبان چین خاکمدن .

(قصائد بوراده ختام بولمشر . کنارلرده کی رقلر
قصیده لک قانچی بیتلری اولدیغنی تعیین اچوندور . ابیات
آره سنده کی خطوط ایسه چین انتخابده ترک ایدیلان ابیاته
بدلدر .)

خمریّه

مرحبا ای جام مینای می یاقوت رنگ !
دوری گلسون سندن اوگر نسون سپهر بی درنگ
مرحبا ای یاد کار مجلس دوران جم !
آب روی دولت جمشید و آیین پشنگ .
مرحبا ای شاهد عشر تسرای میکده !
دختر پیر مغان همشیره ساقی شنک .
سنسک اول روح روان مرده اندوه غم ،
سا که نسبت چشمه آب خضر عین شبرنگ .

سنسک اول سرمایه بازار شوق اهل عشق ،
دوشدی فیضگله کساده جوهر ناموس و ننگ .
سنسک اول پیرایه حکمت که فیض کاه ملک
قلدی مرآت ضمیر اهل دلدن دفع ژنگ .
چرعه که ویر مزدی جان هر عاشق افسرده دل
اولسه ک تاب افکن هر خاطر بیتاب و تنک

می دگل روح روان مرده غمسک هله
عالمک جانی دگلسک جان عالمسک هله

راحسک راحتفرای خاطر مستانهسک
روحسک نقد روان عاشق دیوانهسک .
چرعه جانبخشگه لبشبه در خضر و مسیح
آب حیوانسک یا خود لعل لب جانانهسک .
آبسک معنیده امّا، آب آتشیارهسک ،
لعلسک ضرورتده رنگ و رویله امّا نهسک !

باشلسهك مجلسده دوره ساغر مینا ایله
 لاله سیراب باغ بزم عشرتخانه سك
 پرفقادر تاب دیدار گله بزم و بزمگاه
 روشنایی بخش قلب مجلس و پیمانہ سك
 بی سرو سامان ایدرسن نیچه سام ورستی
 دختر رزسك ولی عقل آلمده مردانه سك
 ذوقه دأردر صفای حالت کیفیتك
 مجلس رندانہ محرم غیر یه بیگانه سك
 بگرده من بر کیفه هیچ، کیفكده عالم وارسنك
 روحسن القصه راح اولمكده شبهم وارسنك

*

بادی ذوقه و صفاسن گرچه نامك باده در
 چرعه کی نوش ایلیانلر غصه دن آزاده در .
 جان و دلدن کیمسه یوق کیم، سا که مفتون اولمیه
 بای و درویش و گدا هپ فیضكده دل داده در .

هر نه دم لطف ایلیوب بزمی مشرف ایلسهك
 اهل بزم آیاغکه یوز سورمگه آماده در .
 شاه اورنك صفاسك لطف وقهر کدر سبب
 کیمیسی صلح اوزره مستانك کیمی غوغاده در .
 اهل عشقه سا که بکزر همدم اولماز کیم دلک،
 هم کدورتدن بری، هم غل و غشدن ساده در .
 سنده نیلر غل و غش بر پاک و صاف آینه سك
 وار ایسه آز چوق کدورت ساغر میناده در .
 نتسون اول اسبابی عاشق کیم سکا رهن اولمیه
 آتسه یانسون گرك خرقة، گرك سجاده در .
 مجلس از باب دل بر لحظه سنسنر اولسون
 حرمتك انکار ایدن عالمده حرمت بولسون

*

بن هله بر سا که بکزر یار همدم بولدم!
 هم سنك بزمك گبی بر بزم خرّم بولدم!
 نیچه مسرور اولسون اول مجلسك اصحابی کیم،
 قطره کی نوش ایلیكده ذرّه جه غم بولدم؟

باشلسهك مجلسده دوره ساغر مینا ایله
 لاله سیراب باغ بزم عشرتخانه سگ
 پرفادرتاب دیدارگله بزم و بزمگاه
 روشنایی بخش قلب مجلس و پیمانہ سگ
 بی سرو سامان ایدرسن نیچه سام ورستی
 دختر رزسگ ولی عقل آلمده مردانه سگ
 ذوقه دأردر صفای حالت کیفیتك
 مجلس زندانه محرم غیریه بیگانه سگ
 بگزده من بر کیفه هیچ، کیفکده عالم وارسنك
 روحسن القصه راح اولمکده شبهه م وارسنك

*

بادی ذوقه و صفاسن گرچه نامك باده در
 چرعه کی نوش ایلیانلر غصه دن آزاده در .
 جان و دلدن کیمسه یوق کیم، سا که مفتون اولیه
 بای و درویش و گدا هپ فیضکه دل داده در .

هر نه دم لطف ایلیوب بزمی مشرف ایلسهك
 اهل بزم آیاغکه یوز سورمگه آماده در .
 شاه اورنك صفاسك لطف وقهر کدر سبب
 کیمی صلیح اوزره مستانك کیمی غوغاده در .
 اهل عشقه سا که بگزدر همدم اولماز کیم دلک،
 هم کدورتدن بری، هم غل و غشدن ساده در .
 سنده نیلر غل و غش بر پاک و صاف آینه سگ
 وار ایسه آز چوق کدورت ساغر میناده در .
 نتسون اول اسبابی عاشق کیم سگارهن اولیه
 آتسه یانسون گرك خرقة، گرك سجاده در .
 مجلس ارباب دل بر لحظه سنسنر اولسون
 حرمتك انکار ایدن عالمده حرمت بولسون

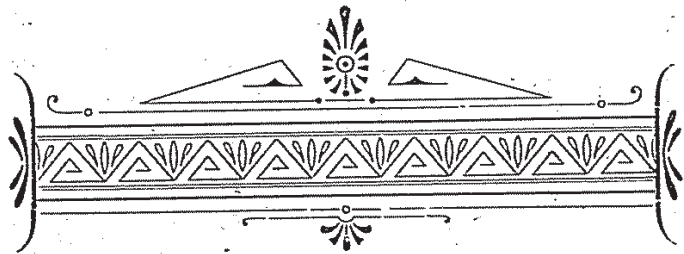
*

بن هله بر سا که بگزدر یار همدم بولدم!
 هم سنك بزمك گبی بر بزم خرّم بولدم!
 نیچه مسرور اولسون اول مجلسك اصحابی کیم،
 قطره کی نوش ایلیکده ذرّه جه غم بولدم؟

ساکه حاشا بگزدم افیون و بنگک نشه سن
 آنلرک داخی خصوصا کیفی کم بولدم .
 بریره طویلانسه عاشق شعله، محبوبله
 هیچ او بزم خاصه سندن اوزکه محرم بولدم .
 اهل عشقه طرفه عشرتخانه بولدم عالی
 سنسر اما عالمک ذوقنده عالم بولدم !
 ایده لی سیل هجومک خانه زهدی خراب
 توبه نك بنیادینی خاطرده محکم بولدم !
 ذوقکه واصل اولنجه توبه سن بوزمق دگل،
 توبه بی هیچ اختیار ایتمش بر آدم بولدم !
 دلکشادر مجلسک غایته هم زندانه در .

هرنه دیر لسه سنک حقکده هپ افسانه در .

[خردن]

غزلیاتندن

۵ خلق عالم بر نفس شاد اولمغه جانلر ویرز

جانمک جانانی گویا دلدی کی غمدر بگا

۱ گره کاکنه دللری بند ایتدی صبا

قدر ارباب دلی خیلی بلند ایتدی صبا

۱۲ قورلسون جابجا مجلس، چکلسون دمبدم صبا

۱ گوز اوجیهه عاشقه که لطف ایدر گاهی عتاب

بر سؤاله بر قومز اول غمزه حاضر جواب

۲ چشمی بزم فتنه قورمش، عشوه جام آلمش اله،
بادۀ ناز ایله ایتمش غمزه سن مست خراب

۵ مجنون نه بیلور قاعدۀ ناز و نیازی
عاشقیمی صنور کندین او مجذوب محبت!

۲ کیم گوزسه اولور غمزه کئی البته گرفتار
یارب نه فسون ایلر او جادوی محبت!

۳ عشاقی اسیر ایتمک ایسه عادت غمزه ،
خوبانی شکار ایله در خوی محبت

۶ هم اولدرر افتاده سنی ، هم ایدر احیا
مخصوصدر اول آفته اعجاز محبت

۱ قامتی بویا ، فتنه بر پای قیامت
صالنسه طوتار عالی غوغای قیامت!

۲ رفتار دگل، عالمه بر طرفه بلادر ؛

سیر ایدن ایدر صانکه تماشای قیامت !

۴ اولورسه قیامتده قداک گیبی دلاشوب ،

جانیه ایدر خلق تمنای قیامت .

۵ دلدادۀ قدکده قالورمی دخی ناموس ،

حق ایلسون کیمسینی رسوای قیامت .

۲ معذور کرام عقلادر گنه مست .

۲ الله ایچون ای آه طولاش زلفنه یارک ،

اول سلسله عشقی دراز ایتمگه باعث !

۱ اولمک آسان عاشقه بردم فراق یار کوچ

بویله مشکل درد اسیری خسته یه تیمار کوچ

۲ عشق مهلك، یار غافل مبتلار نیلسون ؟

بزبینه دردینی انکار کوچ ، اقرار کوچ

۵ گرچه عشق اظهاری بیتاب اولینجه جرم اولور
دلبر اما مدعا فهم اولیجق انکار کوچ!

۴ بلا بودرکه آلسدی بلانرکله گوکل،
غمکنده گلسه دله باعث مسرت اولور!

۳ دهره مغرور اوله ای غافل که بونده آدمه،
طالعی یوز دوندر، گاهی ستاره ناز ایدر!

۱ چکدیگم دردی نه همخانه، همراه بیلور؛
عاشقم حال دل زارمی الله بیلور.

۲ داد اوظالمدن اگر بویله قالورسه نازی،
نه فغان شب ونه آه سحرگاه بیلور!

۱ سویلشلمز چرخله که شوپله، گاهی بویله در
مقلبدر بو جهانک رسم وراهی بویله در.

۲ زاهد ارنند اول، همان صور تده قالمه عارف اول،
عالم مغناده حکم پادشاهی بویله در!

۳ غرق ایدر بر نقطه ده نور سینه عالمی،
عارفک سرمایه کلك سیاهی بویله در.

۴ صبح وشامی فرق اولنمز آسمان طبعمک
مشرق اندیشه مک خورشید وماهی بویله در.

۱ احیا ایدن اندیشه بی فیض نفسمدر؛
اندیشه بنم طفل دل نوهوسمدر.

۲ بن مست می میکده عشق خدایم،
تقدیر رکابده سبوکش عسسمدر.

۴ اول قافله سالار ره کعبه عشقم،
کیم ناله عشاق صدای جرسمدر.

غنیدر گوگلنز ظاهرده گرچه مالنز یوقدر؛
مثاله راغب هیچ ماله اقبالنز یوقدر؛

بزم دنیا ایچون کیمسه یله قیل و قالمز یوقدره؛
توکل اهلی یز هرکز بزم آمالمز یوقدره.

§

بز اول رند غنی مشرب گدای شاه کردارزه؛
اسیر جاهه منکر، لا ابا لیرله غمخوارزه؛
محبت ایتمده ارباب لطف طبعه ناچارزه؛
ثقیلی سومیز غایت سبکروح و سبکبارزه؛
توکل اهلی یز هرکز بزم آمالمز یوقدره؛
مهیار بزمچون دولت استجالمز یوقدره.

§

نه دنیادن صفا بولدق؛ نه اهلندن رجامز وار؛
نه درگاه خدادن ماعدا بز ملتجامز وار؛
تکلفدن مبرایز؛ نه عجب ونه ریا مز وار؛
برایکی شاد مشرب اهل دلرله صفامز وار؛

توکل اهلی یز هرکز بزم آمالمز یوقدره؛
مهیار بزمچون دولت استجالمز یوقدره.

§

جهانک عز و جاهی بر بلوک نادانک اولسون هپ
می و محبوب و ساز و سوزلر رندانک اولسون هپ
بزمده حصر من مفتون اولان یارانک اولسون هپ
اگر نفعی دخی رغبت ایدرسه آنک اولسون هپ
توکل اهلی یز هرکز بزم آمالمز یوقدره؛
مهیار بزمچون دولت استجالمز یوقدره.

۱ بخت او یانسه خوابه وارسه دیده بیدارمز

دوشده باری غیریدن تنها دوشورسه ک یارمز

۴ بز خزان وخار قیدندن بری بلبلرز

سینه پردا غمزدر باغمز، گلزارمز .

۴ ینه سن ایستدیگک یرده گزرسک گوزلم
جسممز یوق یره یولکده همان خاک ایدرز

۲ صبره طاقتمی قور آه ایتمامگه دلزده،

اوکر شمه اوخرام اول ننگه صبرگداز؛

۳ گورمدم غمزۀ فتانی گبی شوخ جهان،
صورت فتنده بر دلبر عشاق نواز!

۱ آشفته اسیران خم زلف دوتایز

دیوانه دگل سلسله جنبان بلایز

۲ یلم نه فسون ایلدی اول طرّۀ جادو

کیم بویله سراسیمه و آشفته نماز

۴ بردامه طوتلز دلز طرّۀ دن اوزکه

زیرا قفس عشقن آزاده هایز

۵ اولسهق نوله نفعی گبی رسوای دو عالم
هم عاشق وهم شاعر وهم باده پرستز

۱ اولمش او شوخ؛ او مرتبه مست شراب ناز،
کیم باده ایچره عکسنه ایلر عتاب ناز!

۲ دم بو دمدر بهی ادراکسز اندیشه بی قو،
کوثری خوضی ایله ساغر صباه دگش

۴ نه اولور اهل دل وطبعده گون گوسترسنه،
بو قدر عکسنه دور ایلمسه چرخ فلک !

۲ اهل دلدر دیهم سینه سی صاف اولمیانه
اهل دل بربرینی ییلامک انصاف دگل .

۳ ینه اندیشه بیلور قدر در کفتم،
روزگار ایسه دنی، دهر ایسه صراف دگل

- ۱ اغیاره نگاه ایتمدیگک ناز صانوردم؛
چوق لطف ایمش اول عاشقه بن آز صانوردم!
- ۲ غمزه ک دلی رسوای جهان ایلدی آخر؛
بالله بن اول آفتی همراز صانوردم!
- ۶ بر صفا ایلیم کیم شبنز روز ایدلم
- ۴ یار اولمیچ زهر ستمدر بگا باده .
یلم نیچه دفع غم هجران ایدرم بن؟
گویا که اولور دیدلرم معدن یاقوت ،
هر گاه که یاد لب جانان ایدرم بن!
- ۱ نیچه بر دل غم زلفکله پریشان اولسون؟
گورهیم زلفکی کیم خاکله یکسان اولسون!
- ۲ ایلسون باد صفا زلفکی قو خمدر خم ،
دل دیوانه بی بند ایلمک آسان اولسون!

- ۳ باشلسون بند ایله رقصه دل دیوانه دخی
نیچه بر باد صبا سلسله جنبان اولسون؟
- ۲ خوبانه عجب لازمه در جاذبه دل،
آنسز باقه مام حسنکه مهر فلک اولسه .
- ۱ عاشقه طعن ایتمک اولمز مبتلادر نیلسون؛
آدمه مهر محبت بر بلادر نیلسون!
- ۲ گوگلی دلبردن کسلنسه عجبمی عاشقک ،
غمزه سیله تا ازلدن آشنادر نیلسون!
- ۴ زلفنه قالسه پریشان ایلمزدی دللری ،
آئیده تحریک ایدن باد صبادر نیلسون!
- ۱ قورتلش یوق ستم غمزه فتانندن ،
چشم سرمستنک آدمی گچر یانندن!

۲ مائلز غمزه سنه هر نه قدر آفت ایسه
هله آشفته دگل زلف پریشانندن .

- ۱ یوقلزنسك هیچ وارمی دلدیه داغك یاره سن!
بویله می گوزلر گوزلدر عاشق بیچاره سن ؟
۲ آه ایله دردی بیلنمز عاشق بیچاره نك ،
چاك چاك ایله مگر آهی دل صد پاره سن .
۴ زلفکه بند ایتمسون یا نیلسون مجنون گبی ،
ضبطه قادر اولمیان عاشق دل آواره سن ؟
۵ دزدین اظهار ایتمك استر دائما نفعی سگما ،
سنده لطف ایت یوقله برگون دلدیه داغك یاره سن!

- ۱ غم جانمه کار ایتدی ، بلم نه بلادر بو!
دل درد ایله آسوده ، امانه صفادر بو!
۲ فریادی مؤثردر ، هن پرده ده عشاقك ،
اویمز دف وطنوره بر اوزکه هوادر بو!

۳ غمزه گدن امین اولوق ، ممکنمی دل عاشق ؟
غمزه دیه مم زیرا ، شمشیر قضادر بو!

- ۱ برطولی نوش ایت شراب ناب گلسون چشمکه!
مست اولور سهك نازه باشله خواب گلسون چشمکه
۲ غمزه که برتاب ایکن طاقت گتورمز آفتاب ،
باده عقلی وار ایسه بی تاب گلسون چشمکه!

- ۱ مست اولدی یار غمزه لری نازه باشدی ؛
هر بر نگهده بر زوش تازه باشدی .
۲ بیلدیردی بر نگهله دله غمزه قصدنی ،
نه کشفه ، نه مکاشفه رازه باشدی .

مفرداتندن

اولدق اسیر نیم نگاه تغافلک؛

بر قیده داخی دوشیمه لم جوزمه کاکلک!

او یوزکن سیر ایدن اول دلربایی جامه خواب ایچره
صانور تصویر یوسفدر؛ یازلمشدر کتاب ایچره؛

رباعی

یارب کرم ایت بنده که احسان ایله

دشوار اولان احوالی آسان ایله

دنیا هوسندن قومه گوگلمده اثر

استرسه م اگر جنتی زندان ایله

آئیده کی رباعی اعدام اولندیغی ساعتده سویلنش اولق
اوزره مشهوردر :

ای دل هله عالمده بر آدم یوغیمش

وازا ایسه ده اهل دله محرم یوغیمش

غم چکمه حقیقتده اگر عازف ایسه ک

فرض ایله که الان ینه عالم یوغیمش

کتابخانه نك نشر اولئان اجزاسی

عدد کتاب

هر عددی ۱۰۰ پاروددر

۷۰ سر وی مؤرخ	۳۸ و ۵۵ سائنات العجم	۱۰ امثال امام علی
۷۱ - ۷۲ میران الحق	۳۹ ضیا و حرارت	۲ جزویت جمعیتک تعلیمات
۷۳ - ۷۴ سفارتنامه	۴۰ و ۴۱ مشهور قوماندانلر	حقیقه سی
۷۵ استدالات هواییه	۴۳ ویانه سفارتنامه سی	۳ الی ۹ منتخبات تصویر
۷۶ و ۷۸ السنه غربیه ادبیات	۴۷ ترقیات علیه ومدنیه	۱۰ حل مسئله طوفان
و ادبایی	۴۸ تشکل جهان	۱۱ الی ۱۳ تخریب خرابات
۷۷ بر کوچوک سهو	۴۹، ۴۶، ۴۴، ۴۱ حسن و عشق	۱۴ سفارتنامه احمد رسمی
۸۰ و ۸۱ خلاصه الاعتبار	۵۰ اغلاق الافکار	۱۵ - ۱۶ دیوان شناسی
۸۲ دیوژن	۵۱ - ۵۲ سهو مضحک	۱۷ جردان سعیدی یامدی
۸۳ سفیرلر و شهیدلرلر	۵۳ - ۵۴ سفارتنامه فرانسه	۱۸ جل حکمیة تباق
۸۴ یئر امن فراقان	۵۶ و ۷۹ اسکی رومالیلر	۱۹ و ۲۰ و ۳۶ و ۴۰ ادبیات
۸۵ بوقون	۵۷ عرفان پاشایه مکتوب	۲۱ قلوز کور
۸۶ - ۸۷ انکیر نسیون تاریخی	۵۸ - ۵۹ مصر تاریخی	۲۲ سفارتنامه احمد عزمی
۸۸ و ۸۶ تبصره عاکف پاشا	۶۰ ترجیع بندروخی	۲۳ - ۲۴ مجوثة عنیا
۹۰ ازوب	۶۱ ذالی ایله یکن	۲۵ الی ۲۷ بیوک قره در یقنک
۹۱ و ۹۲ خیریة نالی	۶۲ ازهار تاریخیه	امثال حکمیة سی
۹۳ قریم و قافقاس تاریخیه سی	۶۳ تضرعات سنان پاشا	۲۸ - ۲۹ تعقیب
۹۴ و ۹۵ سینلر	۶۴ نیکولا شافور	۳۰ - ۳۱ جورجی بک
۹۶ و ۹۷ قنیه	۶۵ قدمادن براق شاعر	۳۲ مباحث مختصره فیه
۹۸ بهار دانش	۶۶ ملت اسرائیلیه	۳۳ دور استیلا
۹۹ و ۱۰۰ فضائل اخلاقیه	۶۷ ایمراطور و یلهم	۳۴ ژه ژویت تاریخی
و نکالات علییه	۶۸ بارقه ظفر	۳۵ مکتبه متعلق لطائف
۱۰۱ آثار سیاسیة رشید پاشا	۶۹ مقدمه جلال	۳۷ تاریخ مختصر بشر
۱۰۲ ادبیات (شناسی)		